

WÓJT GMINY BARUCHOWO

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXI.106.2012
Rady Gminy Baruchowo z dnia 18 czerwca 2012 r.

Z M I A N A

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I
KIERUNKÓW ZAGOSPODARO-
WANIA PRZESTRZENNEGO
G M I N Y B A R U C H O W O

czerwiec 2012

Opracowane przez: Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
we Włocławku, Pracowania Terenów Wiejskich
Bulwary im. Marsz. J. Piłsudskiego 5B, 87-800 Włocławek

Zespół: główny projektant mgr Bogumiła Germanowska
uprawnienia urbanistyczne MGPIB nr 1394/94

Projektant prowadzący mgr inż. Alicja Dworżańska

Uchwała Nr XXI.106.2012 Rady Gminy Baruchowo z dnia 18 czerwca 2012 r.

3

**ELEMENTY OPRACOWANIA STANOWIĄCE ZAŁĄCZNIKI DO
UCHWAŁY RADY GMINY BARUCHOWO W SPRAWIE UCHWALE-
NIA ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGO-
SPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO**

Następujące składniki opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo stanowią załączniki do

Uchwały Rady Gminy Baruchowo Nr XXI.106.2012 z dnia 18 czerwca 2012 r.

- Załącznik nr 1: Tekst studium wraz z rysunkami w skali 1:50 000
- Załącznik nr 2: Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – mapa w skali 1:10 000
- Załącznik nr 3: Kierunki zagospodarowania przestrzennego – mapa w skali 1:10 000
- Załącznik nr 4: Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do studium

WYKAZ TABEL

- Tabela 1. Dynamika liczby ludności gminy Baruchowo na tle gmin sąsiednich
- Tabela 2. Dynamika liczby ludności gminy Baruchowo wg. miejscowości
- Tabela 3. Gęstość zaludnienia gminy Baruchowo (osoby/km²)
- Tabela 4. Struktura ludności wg. wieku w gminie Baruchowo
- Tabela 5. Wskaźniki opisujące dynamikę ludności gminy Baruchowo
- Tabela 6. Wykształcenie ludności w gminie Baruchowo
- Tabela 7. Użytkowanie gruntów w gminie Baruchowo w 2005 r.
- Tabela 8. Liczba gospodarstw rolnych wg wielkości w gminie Baruchowo
- Tabela 9. Bezrobocie w gminie Baruchowo
- Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Baruchowo i gminach sąsiednich w 2009 r.
- Tabela 11. Złoża kruszyw z wydаныmi koncesjami
- Tabela 12. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Baruchowo
- Tabela 13. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Baruchowo
- Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Tabela 15. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Baruchowo
- Tabela 16. Wykaz dróg gminnych w granicach administracyjnych gminy Baruchowo
- Tabela 17. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Tabela 18. Analiza SWOT
- Tabela 19. Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Tabela 20. Obiekty o wartości historyczno – kulturowej objęte w Studium ochroną

WYKAZ RYSUNKÓW

- Rysunek 1. Sieć osadnicza i układ komunikacyjny
- Rysunek 2. Zasoby środowiska przyrodniczego
- Rysunek 3. Zagrożenia i degradacja środowiska
- Rysunek 4. Sfera społeczna
- Rysunek 5. Środowisko kulturowe
- Rysunek 6. Potencjalny system przyrodniczy
- Rysunek 7. Infrastruktura techniczna
- Rysunek 8. Polityka przestrzenna

CZĘŚĆ A. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

I. PODSTAWA, ZAKRES I CEL OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO.....	9
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, STRATEGICZNYM	13
II.1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju	13
II.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jako element polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego	13
III. UWARUNKOWANIA – INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE BARUCHOWO.....	18
IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU SFERY SPOŁECZNEJ	20
IV.1. Demografia.....	20
IV.2. Szkolnictwo i usługi publiczne.....	23
IV.3. Sieć osadnicza, mieszkalnictwo.....	24
IV.4. Rolnictwo i leśnictwo	24
IV.5. Gospodarka	26
IV.6. Turystyka	28
V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	30
V.1. Uwarunkowania w zakresie ukształtowania powierzchni terenu i surowców mineralnych.....	30
V.2. Uwarunkowania w zakresie warunków hydrologicznych.....	32
V.3. Uwarunkowania w zakresie warunków klimatycznych	35
V.4. Uwarunkowania w zakresie przyrody ożywionej	36
V.5. Uwarunkowania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	38
V.6. Uwarunkowania w zagrożenia powodzią i osuwiskami	44
VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	46
VI.1. Charakterystyka zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Baruchowo	46
VI.2. Zasoby archeologiczne	57
VII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO GMINY	65
VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ...69	69
IX. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z UPRZEDNICH ZAŁOŻEŃ PRZEZNACZENIA TERENÓW.....	72
X. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	73
XI. BILANS UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO.....	75

CZĘŚĆ B. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

XII. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY BARUCHOWO	79
XIII. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO	82
XIII.1. Strefy polityki przestrzennej	83
XIII.2. Zasady zagospodarowania w obrębie terenów o odmiennym przeznaczeniu	87
XIV. KIERUNKI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	96
XV. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI	107
XVI. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	109
XVII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ	116
XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	118
XIX. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE I WSKAZANE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	123
XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO	125
XXI. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	126
XXII. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.	129
XXIII. INTERPRETACJA ZAPISÓW STUDIUM	131

CZĘŚĆ A. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

I. PODSTAWA, ZAKRES I CEL OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003 r., poz. 717) zastępująca ustawę z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Z 1999 r. Nr 15, poz. 139 wraz ze zmianami), a także dokonane zmiany w innych przepisach regulujących politykę przestrzenną – powodują zasadność przystosowania zapisu studium do aktualnych wymogów formalno-prawnych.

Wymieniona wyżej ustawa z 2003 r. jednoznacznie stwierdza w art. 9 ust. 4; **„Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych” a w art. 20 ust. 1 „Plan miejscowy uchwała rada gminy, po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium...”**.

Cytowana ustawa podnosi więc rangę studium jako aktu kierownictwa wewnętrznego w stosunku do zapisu ustawy z 1994 r., według której wymagano jedynie spójności pomiędzy studium a planem miejscowym.

Nowym elementem ustawy z 2003 r. jest stwierdzenie, że w ramach polityki przestrzennej gminy istnieje wymóg określenia „... lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego ...”. Uzupełnienie to jest bardzo istotne i ma swoje konsekwencje w cyt. art. 9 o wiążącym znaczeniu ustaleń studium przy sporządzaniu planów miejscowych.

Rada Gminy Baruchowo podjęła Uchwałę Nr XXXVI/277/2010 z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo.

Zgodnie z powyższą uchwałą studium ma obejmować teren zawarty w granicach administracyjnych gminy Baruchowo. Zmiana dotyczy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo, przyjętego uchwałą Rady Gminy Baruchowo Nr XXII/99/2000 z dnia 30 listopada 2000 r. Zarówno część tekstowa, jak i część graficzna zmiany studium stanowią nową edycję.

Zmian w studium dokonano w zakresie aktualizacji części dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz przystosowano zapisy kierunków zagospodarowania przestrzennego do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r.

Zasadność dokonania zmiany studium wynika z:

- ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. określającej szczegółowe wymagania dotyczące zarówno zapisu problematyki Studium, jak i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- wprowadzenia Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);
- wprowadzenia Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 164, poz. 1587);
- potrzeby posiadania przez Radę Gminy Baruchowo aktualnej wersji studium, służącej jako podstawa do opracowywania kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy lub jej fragmentów nie naruszających ustaleń aktualnej wersji studium, o czym mówi cytowana ustawa w art. 20.

Projekt zmian funkcjonującego dotąd studium ma za zadanie uwzględnienie powyższych procesów w celu uzyskania zapisu określającego aktualną politykę przestrzenną gminy Baruchowo obejmującą jej obszar w granicach administracyjnych.

Ustawa dotycząca problematyki gospodarki przestrzennej ustala, że w celu „... określenia polityki przestrzennej gminy ... rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ...”.

Nowym elementem ustawy z 2003 r. jest stwierdzenie, że w ramach polityki przestrzennej gminy istnieje wymóg określenia „... lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego ...”. Uzupełnienie to jest bardzo istotne i ma swoje konsekwencje w cyt. art. 9 o wiążącym znaczeniu ustaleń studium przy sporządzaniu planów miejscowych.

Ustawa z 2003 r. wprowadza obowiązek dokonywania oceny aktualności studium. Wyniki analizy mają być przekazywane radzie gminy po uzyskaniu opinii właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej.

Rada gminy zgodnie z art. 32 ust. 2 podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych a w przypadku uznania ich za nieaktualne w całości lub części podejmuje działania, o których mowa w art. 27. Art. 27 z kolei brzmi: „zmiana studium lub planu miejscowego następuje w takim trybie, w jakim są one uchwalane”. Jest to także nowy zapis dotyczących procedury formalnej związanej ze studium.

Ustawa z 2003 r. podtrzymuje zasadę, że studium nie jest aktem prawa miejscowego, oraz że takim aktem jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Studium stanowi akt kierownictwa wewnętrznego, którego ustalenia obowiązują zarówno radę gminy, jak i organy i jednostki podlegające radzie. Decyzje rady podejmowane w trybie jej uchwał nie mogą być wzajemnie sprzeczne lub niespójne.

Przepisy zawarte w obu ustawach podnoszą konieczność uwzględnienia w studium polityki przestrzennej o ponadlokalnym charakterze z tym, że ta kwestia jest rozstrzygnięta w ustawie z 2003 r., wymieniającej imiennie: koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju, strategię rozwoju i plan zagospodarowania przestrzennego województwa, a nie tylko ogólne sformułowanie o uwarunkowaniach, celach i kierunkach polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

Ustawa z 2003 r. mówi o konieczności uwzględnienia w studium strategii rozwoju gminy o ile gmina dysponuje takim opracowaniem. Formalnie usankcjonowano więc strategię rozwoju

gminy. Do chwili wejścia w życie tej ustawy strategia rozwoju była wymieniana w akcie ustawowym dopiero na szczeblu województwa.

W sposób bardziej czytelny niż uprzednio, nowa ustawa reguluje tryb i zakres opiniowania rozwiązań przyjętych w projekcie studium, wprowadzając wymóg uzyskania opinii o projekcie studium od właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej.

Obie ustawy określają, co należy w szczególności uwzględnić w części dotyczącej fazy uwarunkowań polityki przestrzennej i co studium ma w szczególności określać (ustalać) w zakresie polityki przestrzennej.

Dokonane porównanie wykazuje, że:

- wspólnym, najistotniejszym elementem jest to, że w dalszym ciągu ustawowy akt prawny uznaje studium jako formę zapisu polityki przestrzennej gminy uchwalanej przez radę gminy;
- wspólne obu ustawom jest stwierdzenie, że studium nie jest aktem prawa miejscowego;
- wspólnymi elementami są także ustalenia dotyczące konieczności uwzględniania w studium ustaleń wynikających z polityki państwa odnoszonej do danego województwa z tym, że ustawa z 2003 r. precyzuje szereg dokumentów wyrażających te ustalenia;
- nastąpiło jednak zdecydowane rozszerzenie pola analiz i zakresu „określeń” studium a głównie odnoszących się do tak istotnych problemów, jak:
 - ład przestrzenny (a więc i estetyka),
 - dziedzictwo kulturowe, w tym dotyczących dóbr kultury współczesnej,
 - zagrożenia bezpieczeństwa ludności,
 - potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
 - cały szereg kwestii związanych z geologią, kopalinami,
 - inwestycje celu publicznego o różnym znaczeniu (lokalnym, ponadlokalnym),
 - pomniki zagłady i związane z nimi ograniczenia zainwestowania,
 - wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów.

W studium, a w tym również w zmianie studium, określa się w szczególności:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- obszary, na których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;

- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami szczególnymi;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

Zakres opracowania

W ramach prac nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo oraz jego zmianą poddano wszechstronnej analizie: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zagadnienia demograficzne i społeczno-gospodarcze, dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, uwarunkowania wynikające z prawa własności gruntów i turystycznego zagospodarowania, a także uwarunkowania związane ze stanem komunikacji oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. Uwzględniono także uwarunkowania, cele i kierunki polityki państwa oraz województwa, dotyczące terenów gminy Baruchowo.

Zespół autorski przeanalizował również cele i działania przyjęte w Strategii Rozwoju gminy Baruchowo, sporządzonej w 2001 r. przez Włocławskie Towarzystwo Naukowe, przy szerokim udziale przedstawicieli gminy.

Powyższe analizy pozwoliły na stworzenie bazy poznawczej studium będącej podstawą określenia polityki gminy w zakresie długookresowego gospodarowania przestrzenią. Analizy wykonano w postaci opracowań poszczególnych rozdziałów części tekstowej studium. Całość wzbogacono o tabele oraz rysunki. Poszczególne elementy opracowania zostały wymienione wyżej w wykazach dot. tabel, rysunków oraz składników opracowania.

W drugiej części opracowania określone zostały pożądane lub zalecane kierunki polityki przestrzennej gminy. Zespół autorski zaproponował zasady postępowania w wyodrębnionych strefach polityki przestrzennej i terenach o odmiennym przeznaczeniu.

W analizach statystycznych wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego. Zagadnienia infrastruktury technicznej opracowano w oparciu o udostępnione przez Urząd Gminy opracowania programowe oraz na podstawie informacji i danych instytucji eksploatujących i zarządzających poszczególnymi systemami technicznymi.

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, STRATEGICZNYM

II.1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jako elementy stabilizujące przestrzeń kraju i województwa wymienia systemy osadnictwa, infrastruktury technicznej oraz wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. W strukturze hierarchicznej systemu osadniczego kraju Bydgoszcz i Toruń uznane są za rdzeń bipolarnej aglomeracji o potencjalnym znaczeniu europejskim. Decydujące znaczenie dla przyspieszenia rozwoju województwa będą miały obszary położone w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych: autostrady A-1 i drogi ekspresowej (S-5, S-10). Planowana jest także modernizacja i rozbudowa znaczącej dla ruchu towarowego linii kolejowej nr 18 Bydgoszcz–Włocławek–Kutno (przystosowanie szlaku do osiągania prędkości do 120 km/h).

Koncepcja rozwoju krajowego systemu elektroenergetycznego zakłada przeniesienie źródeł wytwarzania energii z południa do centrum i na północ kraju. W zakresie elektroenergetyki wskazuje się linie 400 kV: relacji Gdańsk–Płock (istniejąca), Piła–Grudziądz (projektowana) oraz projektowany most prądu stałego 500 kV z obwodu kaliningradzkiego do zachodnich krajów UE. Jednym z gazociągów o znaczeniu krajowym jest gazociąg D_n 400 Włocławek–Gdańsk. W sektorze paliwowym najważniejszymi elementami są trzy rurociągi paliw płynnych: ropociąg Płock–Gdańsk, ropociąg Rosja – Niemcy oraz rurociąg transportu produktów naftowych Płock–Włocławek–Rejowiec.

Na obszarach wiejskich regionu kujawsko-pomorskiego dominującą pozycję zachowują gospodarka rolna, która wymaga gruntownej modernizacji. Tempo przemian na obszarach wiejskich uzależnione jest głównie od wzrostu zatrudnienia w sektorze pozarolniczym oraz od systemu edukacji młodzieży wiejskiej. W strukturze użytkowania gruntów przewiduje się stopniowy wzrost udziału lasów, które stanowią kluczowy element bezpieczeństwa ekologicznego. Istotne znaczenie na terenie regionu będzie odgrywać gospodarka turystyczna, należy przy tym zadbać o odpowiednią rekonstrukcję zagospodarowania turystycznego, uwzględniającą ochronę cennych walorów środowiska przyrodniczego.

II.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jako element polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty Uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego i jest zgodny z Koncepcją polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przyjętą przez Sejm RP w listopadzie 2000 r. i Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

Plan nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

- jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Za istotne uwarunkowania dla rozwoju gminy Baruchowo, szczególnie dla ich przestrzennego zagospodarowania, uznano:

w zakresie położenia i powiązań komunikacyjnych:

- niedalekie sąsiedztwo Włocławka, regionalnego ośrodka równoważenia rozwoju;
- przebieg przez sąsiednie tereny planowanej autostrady A1 (Gdańsk–Gorzyce) z węzłem „Kowal”;
- przebiegająca przez teren gmin sąsiednich droga krajowa nr 1 (Gdańsk–Cieszyn);
- przebiegająca przez teren gminy Baruchowo droga wojewódzka nr 265 (Brześć Kujawski–Kowal–Gostynin);
- przebiegająca przez teren gmin sąsiednich linia kolejowa nr 18 (Bydgoszcz–Włocławek–Kutno);
- bliskość Warszawy i Łodzi, jednych z głównych w kraju ośrodków życia gospodarczego o najwyższej innowacyjności i potencjale naukowo-ekonomicznym;

w zakresie środowiska przyrodniczego:

- wydzielony Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Włocławsko-Gostynińskie, na obszarze którego wzorcowo prowadzona jest gospodarka leśna w oparciu o podstawy ekologiczne;
- obecność wielkoprzestrzennej formy ochrony przyrody i krajobrazu – Gostynińsko-Włocławskiego Parku krajobrazowego;
- ustanowienie rezerwatów przyrody (krajobrazowych, faunistycznych, leśnych);
- obecność lasów o wysokich walorach ekologicznych oraz wyznaczenie obszarów o dużych możliwościach zwiększenia lesistości;

w zakresie demografii:

- teren gminy stanowi część obszaru o bardzo dużym udziale ludności wiejskiej, utrzymującej się z zajęć rolniczych;
- teren gminy stanowi część obszaru o bardzo niekorzystnej strukturze wieku (zaawansowane procesy starzenia się społeczności);
- teren gminy stanowi część obszaru problemowego rozwoju województwa, wyznaczonego na podstawie potencjału demograficznego obszarów wiejskich;
- wskazanie terenu gminy jako fragmentu obszaru o przewidywanej wyraźnej regresji demograficznej;

w zakresie środowiska kulturowego:

- teren gminy stanowi fragment obszaru kulturowego regionu „żywej kultury” Kujawiaków;

w zakresie turystyki:

- wskazanie północnej części gminy Baruchowo jako fragmentu jednego z najatrakcyjniejszych rejonów turystycznych na obszarze województwa (rejon okolic Włocławka z bogatym kompleksem leśnym i atrakcyjnymi wodami powierzchniowymi o korzystnych warunkach klimatycznych dla wypoczynku letniego);
- wskazanie obszaru problemowego, stanowiącego fragment obszaru gminy, o bardzo dużej koncentracji zainwestowania rekreacyjnego, negatywnie oddziałującej na środowisko;
- wyznaczenie obszaru, obejmującego również teren gminy Baruchowo, predestynowanego do rozwoju funkcji krajoznawczej i specjalistycznej;

w zakresie sfery gospodarczej:

- teren gminy stanowi fragment obszaru o utrudnionej obsłudze mieszkańców;
- teren gminy stanowi fragment obszaru wiejskiego o funkcji rolniczej w obszarach o przeciętnych lub niekorzystnych warunkach rozwoju rolnictwa;

w zakresie infrastruktury technicznej:

- fragment terenu gminy zakwalifikowany do obszaru występowania nadmiernie wydłużonych linii 15 kV;
- przebieg przez teren gminy gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 500 relacji Włocławek–Gostynin.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego sprowadzają się do:

- wskazań w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- ochrony obszarów o specjalnych walorach,
- kierunków rozwoju osadnictwa,
- określenia ogólnych warunków działalności inwestycyjnej.

Struktura przestrzenna

W planie przyjęto, że nadrzędnym celem zagospodarowania województwa kujawsko-pomorskiego jest zbudowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia jego mieszkańców, przy czym o konkurencyjności struktur przestrzennych decydują przede wszystkim: stopień koncentracji potencjału ludzkiego i gospodarczego, atrakcyjność warunków życia i inwestowania oraz dobra dostępność komunikacyjna. Wzmocnienie wyżej wspomnianego potencjału zamierza się uzyskać poprzez właściwe ukształtowanie sieci osadniczej, której głównymi ośrodkami mają być miasta położone w dolinie Wisły (Toruń, Bydgoszcz, Włocławek, Grudziądz), przy czym aglomeracja bydgosko-toruńska ma być obszarem najwyższej w regionie aktywności społecznej i gospodarczej, stymulującej rozwój całego województwa.

Rozwój i zagospodarowanie będą generowane w pierwszej kolejności wzdłuż szlaków komunikacyjnych, kreując pasma wysokiej aktywności i przedsiębiorczości. Pasma te rozwinąć się mają m.in. wzdłuż dróg krajowych oraz przy węzłach autostrady A-1.

Budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych wymaga przyjęcia następujących zasad zagospodarowania przestrzennego:

- zrównoważonego rozwoju, tj. rozwoju, który znamionuje poszanowanie zasobów, harmonizowanie ekonomicznych, społecznych i ekologicznych celów rozwoju, w sposób nie naruszający możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń;
- wielofunkcyjności rozwoju struktur przestrzennych;
- ładu przestrzennego wyrażającego harmonię, porządek, właściwe proporcje i równowagę w środowisku człowieka.

Kierunki rozwoju

Komunikacja:

Dostępność komunikacyjną umożliwią dobrze rozwinięte sieci drogowe i kolejowe:

- autostrada A-1 wraz z węzłami (m.in. „Kowal”), jako jeden z głównych elementów europejskiego korytarza transportowego;
- przebudowana linia kolejowa nr 18, umożliwiająca osiągnięcie prędkości powyżej 120 km/h;
- przebudowana droga wojewódzka nr 265 (Brześć Kujawski–Kowal–Gostynin) do klasy G (droga główna).

Środowisko przyrodnicze:

- podporządkowanie działalności gospodarczej wymogom ochrony zasobów i walorów przyrodniczych;
- zapewnienie ciągłości przestrzennej najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów województwa;
- opracowanie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów i ich realizacja zgodnie z przyjętymi zasadami gospodarowania;
- ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych, tj. parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu;
- włączenie do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 m.in. obszaru Lasów Włocławsko – Gostynińskich;
- wskazanie obszaru zbiorników wód podziemnych wymagających ustalenia reżimów ochronnych;
- zwiększenie lesistości obszaru województwa poprzez zalesianie gruntów najłabszych klas bonitacyjnych mało przydatnych dla gospodarki rolnej;
- wskazanie na terenie gminy obszaru chronionego przed użytkowaniem nierolniczym;
- edukacja ekologiczna na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Sieć osadnicza:

- zapewnienie pełnej obsługi mieszkańców przez wielofunkcyjny rozwój elementów regionalnego układu osadniczego, stosownie do ich pozycji w tym układzie;
- wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów istniejącego zainwestowania i przeciwstawienie się dalszemu rozpraszaniu zabudowy w poszczególnych jednostkach układu osadniczego.

Środowisko kulturowe:

- utworzenie Kowalskiego Parku Kulturowego;
- konserwację zabytkowych obiektów sakralnych (kościół parafialny i liczne kapliczki) oraz zespołów dworsko-parkowych;
- ochrona zasobów kulturowych związanych z osadnictwem olenderskim w dolinie Wiśły.

Turystyka:

- wskazanie miejscowości Krzewent i Skrzynki jako miejsca rozwoju wypoczynku pobytowego i sobotnio-niedzielnego;
- dostosowania skali inwestycji turystycznych do chłonności i pojemności turystycznej obszarów;
- porządkowanie zainwestowania turystycznego obszarów przez poprawę standardu obecnego zagospodarowania, w szczególności urządzeń infrastruktury technicznej, inwestowanie w nowe obiekty usług turystycznych, głównie w obrębie istniejących jednostek osadniczych.

Gospodarka:

- rozwój instytucji obsługi rolnictwa w siedzibach powiatów i gmin stosownie do wielkości i rangi obsługiwanego obszaru oraz ośrodków wiejskich w zależności od charakteru produkcji i potrzeb związanych z obsługą rolnictwa;
- dostosowywania kierunków i intensywności produkcji rolnej do przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa;
- preferencje dla rozwoju niekonwencjonalnych (alternatywnych) kierunków produkcji rolnej;
- preferencje dla rozwoju funkcji pozarolniczych gospodarstw rolnych (jako uzupełniającego źródła utrzymania ludności), zwłaszcza drobnej przedsiębiorczości, rzemiosła, usług i agroturystyki;
- wskazane kierunki przekształceń obszarów wiejskich na terenie gminy – przekształcenia struktury agrarnej oraz aktywizacja działalności pozarolniczej;

Infrastruktura techniczna:

- przestrzeganie przy projektowaniu infrastruktury ponadlokalnej napowietrznej i podziemnej zasad ochrony obowiązujących na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody;
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej i porządkowanie gospodarki ściekowej na obszarze gmin wiejskich.

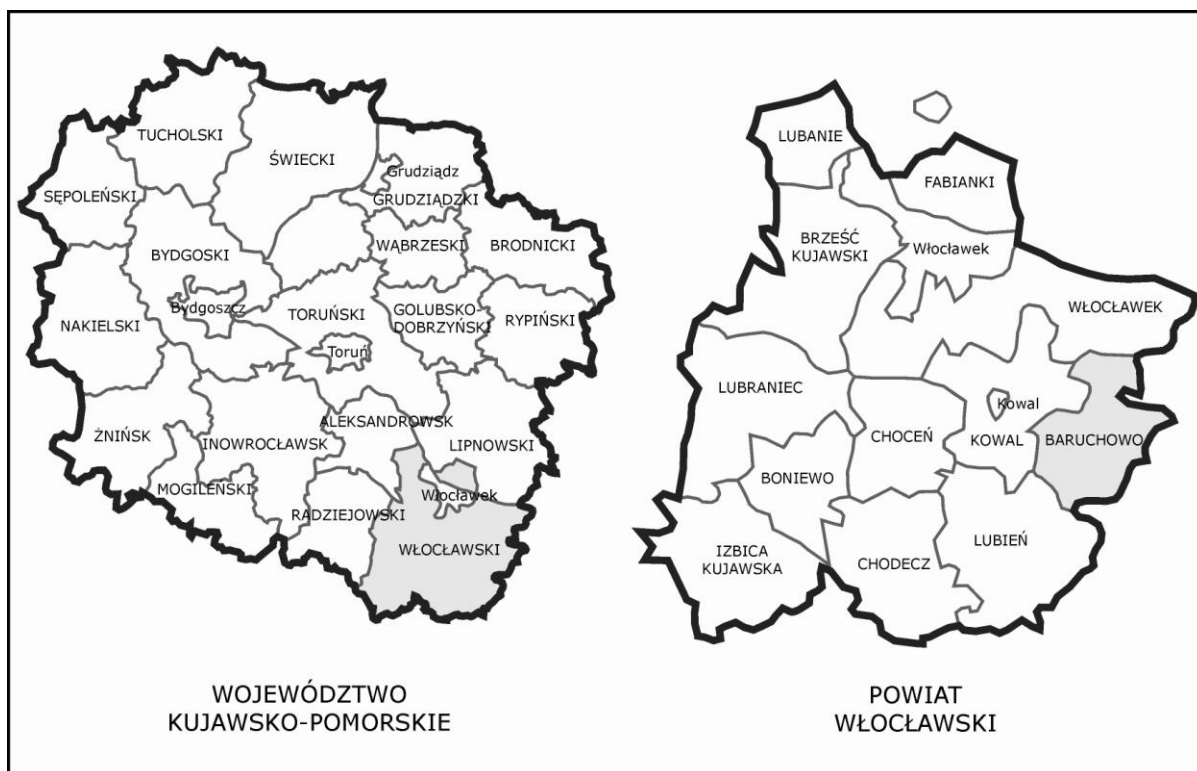
III. UWARUNKOWANIA – INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE BARUCHOWO

Położenie i ogólna charakterystyka

Gmina wiejska Baruchowo położona jest w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie włocławskim, w odległości 23 km od Włocławka, 38 km od Kutna, 105 km od Łodzi. Powiat włocławski ziemski, zamieszkiwany przez ok. 87,5 tys. osób, tworzy 13 gmin, w tym 1 gmina miejska Kowal, 5 gmin miejsko-wiejskich: Brześć Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska, Lubień Kujawski, Lubraniec oraz 7 gmin wiejskich: Baruchowo, Boniewo, Chocień, Fabianki, Kowal, Lubanie, Włocławek.

Gmina Baruchowo graniczy z gminami Włocławek, Kowal i Lubień Kujawski, położonymi w powiecie włocławskim (województwo kujawsko-pomorskie) oraz z gminą Nowy Duninów, położoną w powiecie płońskim, i gminą Gostynin, położoną w powiecie gostyńskim (województwo mazowieckie).

Lokalizacja powiatu włocławskiego i gminy Baruchowo w województwie kujawsko-pomorskim

Powierzchnia gminy wynosi 107 km², w tym 36% stanowią lasy. Gmina liczy 3 680 mieszkańców (2009 r.), przy gęstości zaludnienia 29 osoby na km². Administracyjnie gmina podzielona jest na 15 sołectw i 24 miejscowości. Centrum administracyjno-usługowym gminy jest wieś Baruchowo.

Obszar gminy stanowi przestrzeń o zróżnicowanym użytkowaniu i różnorodnym stopniu urbanizacji. Teren można podzielić na dwie różniące się wyraźnie części, zarówno jeżeli chodzi

o budowę, rzeźbę terenu, gleby, walory krajobrazowe jak i funkcje, jakie wskutek tych różnic sprawują. Północna część gminy stanowiąca fragment pradoliny z tarasami nadbudowanymi wydrami, porośnięta dużymi kompleksami lasów, z licznymi jeziorami i malowniczym ukształtowaniem terenu, posiada duże walory turystyczne. Jest częścią Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego – ponad 60% obszaru gminy jest w jego zasięgu. Południowa, oddzielona od części północnej wyraźną krawędzią o wysokości dochodzącej do 30 m, posiada charakter typowo rolniczy. Decydują o tym gleby o wyższej przydatności do produkcji rolnej.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną: oczyszczalnię ścieków z częściową kanalizacją wsi Baruchowo oraz Świątkowic, zmodernizowane składowisko odpadów, zwodociągowanie na poziomie 96%, sieć telefoniczną oraz możliwość gazyfikacji z istniejącego gazociągu Gusotrzyn–Gostynin. Przez teren gminy w układzie wschód–zachód przebiega droga wojewódzka nr 265 relacji Brześć Kujawski–Kowal–Gostynin.

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU SFERY SPOŁECZNEJ

IV.1. Demografia

Gmina Baruchowo, położona przy granicy województwa kujawsko-pomorskiego z województwem mazowieckim, jest gminą wiejską o powierzchni 107 km². Pod względem zarówno powierzchni, jak i liczby ludności i gęstości zaludnienia, jest jedną z najmniejszych gmin w powiecie ziemskim włocławskim. Według informacji Głównego Urzędu Statystycznego z końcem grudnia 2009 r. gminę Baruchowo zamieszkiwało w charakterze pobytu stałego 3 680 osób.

Liczba ludności w ciągu ostatnich dwóch dekad nie wykazywała znacznej dynamiki, przyrost ludności kształtował się na poziomie kilku procent. Podobną sytuację można zaobserwować w sąsiednich gminach, gdzie zmiana liczby ludności ulegała wahaniom o kilka procent.

Tabela 1. Dynamika liczby ludności gminy Baruchowo na tle gmin sąsiednich

Gmina	1995	2000	2008	2009
Baruchowo	3 533	3 581	3 692	3 680
Włocławek	6 092	6 766	6 445	6 422
Kowal	3 042	3 413	3 492	3 477
Nowy Duninów	4 039	3 939	3 882	3 915
Gostynin	12 445	11 961	12 492	12 546
Lubień Kujawski	8 490	6 766	6 445	6 422

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gminę Baruchowo tworzy 15 sołectw: Baruchowo, Boża Wola, Goreń Duży, Grodno, Kłótno, Kurowo Kolonia, Kurowo Parcele, Lubaty, Okna, Patrówek, Skrzynki, Świątkowice, Zakrzewo, Zawada Nowa, Zawada Piaski, na które składają się 24 miejscowości i 4 przysiółki. Najliczniej zasiedlone są miejscowości (2010 r.): Baruchowo – 597 mieszkańców, Kłótno – 466 mieszkańców, Świątkowice – 275 mieszkańców, Goreń Duży – 264 mieszkańców, Kurowo Kolonia – 217 mieszkańców, Kurowo Parcele – 216 mieszkańców.

Największą dynamiką przyrostu ludności w latach 1995–2010 wśród największych miejscowości cechowały się wsie: Kurowo Parcele (wzrost o 86%), Zakrzewo Parcele (wzrost o 46%), Zawada Piaski (wzrost o 33%). Wzrost liczby mieszkańców nastąpił również w miejscowościach Kłótno, Skrzynki, Goreń Duży, Kurowo Kolonia i Baruchowo. W tym okresie ubyło mieszkańców w trzech spośród największych miejscowości: Grodnie (spadek o 12%), Bożej Woli (spadek o 10%), Świątkowicach (spadek o 4%).

Obecnie główny kierunek osiedlania się ludności wyznaczają miejscowości: Okna, Lubaty, Dębowo, gdzie lokalizowana jest nowa zabudowa jednorodzinna oraz letniskowa.

Tabela 2. Dynamika liczby ludności gminy Baruchowo wg. miejscowości

	ludność wg miejscowości w latach	1995	2000	2005	2010	2010 (gdy w 1995 = 100%)
1	Baruchowo	501	535	584	597	119%
2	Boża Wola	155	146	144	139	90%
3	Czarne	49	55	54	51	-
4	Czarne – Nadleśnictwo	53	59	68	54	-
5	Dębowo	58	61	61	63	-
6	Goreń Duży	234	243	261	264	113%
7	Goreń Nowy	78	74	75	64	-
8	Grodno	209	199	203	184	88%
9	Justynkowo	15	12	12	12	-
10	Kłótno	430	428	449	466	108%
11	Kociołek	1	2	2	-	-
12	Kurowo Kolonia	187	202	225	217	116%
13	Kurowo Parcele	116	163	197	216	186%
14	Lubaty	90	86	76	66	-
15	Niedźwiedź	11	9	11	7	-
16	Nowa Zawada	90	98	90	85	-
17	Okna	73	80	86	82	-
18	Patrowo	52	51	56	56	-
19	Patrówek	87	83	86	74	-
20	Radziszewo	25	23	23	17	-
21	Skrzynki	154	15	170	171	111%
22	Stawek	32	28	30	31	-
23	Świątkowice	286	290	290	275	96%
24	Telążna Kanał	7	7	7	10	-
25	Trzebowo	45	36	39	39	-
26	Zakrzewo	68	67	65	60	-
27	Zakrzewo Parcele	90	105	130	131	146%
28	Zawada Piaski	123	139	159	163	133%
gmina Baruchowo						108%

Zestawienie na podstawie danych Urzędu Gminy Baruchowo

Średnia gęstość zaludnienia gminy Baruchowo od 1995 kształtuje się na podobnym poziomie i wynosi 29 osób/km². Na tle średniej wartości dla obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego (47 osób/km²) jest to wartość znacznie niższa.

Tabela 3. Gęstość zaludnienia gminy Baruchowo (osoby/km²)

	1995	2000	2008	2009
gmina Baruchowo	30,3	29,9	28,9	29,0

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Kierunek i tempo dynamiki zaludnienia w ostatnich latach wskazuje, że gmina Baruchowo znajduje się w stanie niewielkiej progresji demograficznej i można założyć, że tendencja ta będzie się utrzymywać w przyszłości.

Według danych GUS (2009 r.) rozkład struktury płci w gminie Baruchowo charakteryzował się równomiernym udziałem kobiet i mężczyzn w liczbie ludności całej gminy.

W 2009 r., wg danych GUS, gminę Baruchowo zamieszkiwało 759 osób w wieku do 17 lat (co stanowiło 21% ludności gminy ogółem), 2 259 osób w wieku 18–59/64 (62% ludności gminy ogółem) oraz 636 osób powyżej 60/65 roku życia (17% ludności gminy ogółem). W rozkładzie struktury wieku od 1995r. widoczny jest spadek udziału ludności w najmłodszej grupie wiekowej, co jest wynikiem spadkowej tendencji liczby urodzeń oraz wejścia w wiek produkcyjny ludności urodzonej w ramach wyżu demograficznego z lat 80-tych. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym od 1995 r. nie ulega znacznym wahaniom. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2009 r. wynosił 28,2 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (średnia dla powiatu włocławskiego 28,2) i wzrósł z poziomu 26,9 w 2005 r.

Tabela 4. Struktura ludności wg. wieku w gminie Baruchowo

gmina Baruchowo	1995	2000	2008	2009
wiek przedprodukcyjny	27%	26%	23%	21%
wiek produkcyjny	56%	58%	61%	62%
wiek poprodukcyjny	17%	16%	16%	17%

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dynamika rzeczywistych zmian stanu ludności gminy w ciągu ostatnich lat charakteryzowała się stagnacją procesów demograficznych. W 2009 r. według danych GUS nie odnotowano zmian w przyroście naturalnym ludności. Wskaźnik salda migracji w 2009 r. osiągnął niewielką ujemną wartość (-12), przy czym dane dla lat poprzednich świadczą o dodatnim saldzie migracji w gminie Baruchowo. Główną przyczyną emigracji jest pogarszająca się sytuacja ekonomiczna ludności rolniczej oraz chęć poprawy warunków bytowych.

Tabela 5. Wskaźniki opisujące dynamikę ludności gminy Baruchowo

	1995	2000	2005	2009
ludność	3533	3581	3663	3680
urodzenia żywe na 1000 mieszkańców	-	-	12,3	11,4
zgony na 1000 mieszkańców	-	-	8,2	11,4
przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-	-	4,1	0,0
małżeństwa na 1000 mieszkańców	-	-	5,2	7,0
zameldowania ogółem	59	47	42	33
zameldowania z miast	30	24	13	12
zameldowania ze wsi	28	23	29	19
zameldowania z zagranicy	1	0	0	2
wymeldowania ogółem	47	38	19	45
wymeldowania do miast	21	22	16	25
wymeldowania na wieś	26	16	3	20
wymeldowania za granicę	0	0	0	0
saldo migracji	12	9	23	-12

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Niepokojącym zjawiskiem w gminie Baruchowo jest dość niski poziom wykształcenia mieszkańców, co ma istotny wpływ na ich sytuację ekonomiczną. Może to stanowić barierę dla rozwoju ludności czynnej zawodowo oraz podejmowania aktywności gospodarczej i społecznej. Poziom wykształcenia ludności w gminie jest niższy niż przeciętnie w gminach wiejskich. Spośród mieszkańców w 2002 r. 47% legitymowało się zaledwie wykształceniem podstawowym, 26% posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Jedynie 3% ludności zamieszkującej gminę Baruchowo posiada wykształcenie wyższe. Kobiety mają większy udział zarówno w grupie ludności posiadającej wyższe, policealne oraz średnie wykształcenie, jak i w grupie, która nie posiada ukończonego wykształcenia podstawowego.

Tabela 6. Wykształcenie ludności w gminie Baruchowo

gmina Baruchowo	2002		
	kobiety	mężczyźni	ogółem
ogółem			2927
wyższe	64	31	95
policealne	35	7	42
średnie ogólnokształcące	94	38	132
średnie zawodowe	163	139	302
zasadnicze zawodowe	275	475	750
podstawowe ukończone	686	704	1 390
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	138	78	216

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

IV.2. Szkolnictwo i usługi publiczne

Na terenie gminy funkcjonuje 1 szkoła podstawowa wraz z gimnazjum w Baruchowie, w 2009 r. do szkoły podstawowej uczęszczało 239 uczniów, do gimnazjum 139 uczniów. Budynek szkoły wybudowany został w 1970 r. i zmodernizowany w latach 1999-2000. Z uwagi na utrzymujący się od końca lat 80 spadek liczby dzieci, w ostatnich latach zlikwidowane były szkoły we wsi Kurowo Parcele oraz Czarne. Szkoła podstawowa w Gorenium Dużym przekształcona została na ośrodek wypoczynkowy połączony z edukacją przyrodniczo-leśną: Zielona Szkoła w Gorenium Dużym.

Współczynnik skolaryzacji brutto (relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia, niezależnie od wieku, do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania) dla gminy Baruchowo w 2009 r. dla szkół podstawowych wyniósł 97,15%, natomiast dla szkół gimnazjalnych 100,00%. Wartość ta jest zbliżona do danych opracowanych na poziomie kraju (dane: GUS). Szkoła wyposażona jest w dwie pracownie komputerowe, salę gimnastyczną, boisko sportowe, stołówkę, poradnię psychologiczno-pedagogiczną, gabinet lekarski.

Opiekę zdrowotną w gminie Baruchowo pełni Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłótnie. Budynek ośrodka zdrowia, wybudowany w 1964 r. poddany został modernizacji w latach 1997–1999. Z porad lekarzy specjalistów mieszkańcy korzystają głównie we Włocławku i Gostyninie. Na terenie gminy funkcjonuje jedna apteka.

Opiekę społeczną na terenie gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Czarnem, funkcjonujący od 2004 r.

W dziedzinie kultury funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Baruchowie, którego głównym celem jest propagowanie wśród mieszkańców aktywnego uczestnictwa w kulturze i współtworzenia jej wartości oraz podtrzymywanie i kultywowanie tradycji kulturowych, gminnych i regionalnych. W ramach ośrodka działają: Zespół Pieśni i Tańca Swojacy, zespół wokalny Akcent, dziecięcy zespół taneczny Mali Swojacy oraz kółka zainteresowań (teatralne, tenisa stołowego, plastyczne).

IV.3. Sieć osadnicza, mieszkalnictwo

Gmina Baruchowo położona jest w obszarze wpływów miasta Włocławka jako ośrodka rangi subregionalnej w zakresie różnych sfer życia: skupia usługi m. in. w zakresie leczenia specjalistycznego, szkolnictwa średniego i wyższego, usług kultury (teatr, kina, muzea), handlu, sportu i rekreacji, koncentruje również miejsca pracy i instytucje otoczenia biznesu.

Sieć osadniczą gminy tworzą 24 miejscowości, w tym 15 sołectkich. Wieś gminna Baruchowo posiada wykształcone centrum usługowe z takimi usługami jak Urząd Gminy, szkoła podstawowa, gimnazjum, apteka, poczta, boisko sportowe, gastronomia, stacja paliw płynnych oraz usługi rolnicze w zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej, skupu surowców i inne.

Większość wsi posiada zabudowę zwartą lub luźno położoną wzdłuż dróg. 12 wsi sołectkich posiada dość dobre wyposażenie w usługi.

Zasoby mieszkaniowe gminy Baruchowo obejmują zabudowę zagrodową, zabudowę jednorodzinną, a także zabudowę letniskową. Około 30% substancji mieszkaniowej wybudowane zostało przed 1945 r. 30% to budownictwo z lat 1945–70, natomiast pozostałe 40% powstało po 1970 r. Ruch budowlany w gminie od lat 90-tych był dość niski i realizowany głównie przez inwestorów prywatnych. Największy ruch budowlany wystąpił w sołectwie Okna oraz w Baruchowie, Świątkowicach, Gorenium Dużym i Kłótnie.

W 2009 r. w gminie Baruchowo zlokalizowanych było 1 038 mieszkań. Liczba ta zwiększyła się od 2000 r. zaledwie o 85 lokali. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 78 m². Gmina w 2009 r. dysponowała 21 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 794 m² (dane: GUS).

Spśród zasobów mieszkaniowych w 2009 r. ponad 89% było podłączonych do wodociągu, w 67% funkcjonowała toaleta podłączona do kanalizacji, tyle samo mieszkań wyposażonych było w łazienkę, w 59% funkcjonowało centralne ogrzewanie (dane: GUS).

IV.4. Rolnictwo i leśnictwo

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowany przez IUNG Puławy dla gminy Baruchowo wynosi 53,2 pkt (w skali 100-punktowej) i jest niższy od średniej dla powiatu włocławskiego (68,0) i województwa kujawsko-pomorskiego (69,1). Świadczy to o niezbyt sprzyjających warunkach do rozwoju rolnictwa. Na tak niski wskaźnik wpłynęła głównie słaba jakość gleb i rzeźba terenu, szczególnie w wysoczyznowej części gminy. Szansą dla rolnictwa może być więc produkcja żywności ekologicznej.

Na obszarze gminy przeważają zdecydowanie gleby słabej jakości, szczególnie w północnej części. Są to gleby lekkie i bardzo lekkie na przepuszczalnych podłożach, przeważnie typu bielcowego i pseudobielcowego, mało żyzne, nadające się pod uprawę żyta lub ziemniaków, których górna granica plonów jest niewysoka. W południowej części gminy, na wysoczyźnie morenowej, występują gleby brunatne i płowe, o większej zawartości próchnicy, a tym samym o większych możliwościach produkcyjnych (uprawa pszenicy, rzepaku, buraków cukrowych).

Najlepsze gleby na terenie gminy zajmują grunty wsi Kurowo, Babia Góra, Kurowo Parcele, Zakrzewo Parcele.

Pod względem bonitacyjnym dominują gleby słabe i bardzo słabe o niskiej przydatności do uprawy roślin, zaliczane do klas V, VI (58%). Większa część z nich nadaje się pod zalesienie. Gleby średniej wartości klas IVa i IVb zajmują 35% powierzchni gruntów ornych. Gleby te przydatne są do uprawy roślin o mniejszych wymaganiach. Grupę gleb dobrych i bardzo dobrych reprezentują gleby klas IIIa i IIIb, które stanowią 7% powierzchni gruntów ornych. Są to gleby przydatne do intensywnej produkcji rolnej i uprawy roślin o wysokich wymaganiach glebowych. Najsłabsze gleby występują w północnej, środkowej i południowo-wschodniej części gminy, najlepsze natomiast w południowej części gminy. Użytki zielone wg bonitacji zaliczone zostały głównie do klasy niskiej wartości (72% – klasy V, VI), oraz do klasy średniej wartości (28% – klasy III, IV).

W kwestii kompleksów przydatności rolniczej gleb należy zauważyć, iż dobre gleby kompleksu 2. pszennego dobrego i 4. żytniego bardzo dobrego zajmują jedynie ok. 20% powierzchni gruntów ornych (wsie Kurowo Babia Góra, Kurowo Parcele, Zakrzewo Parcele). Gleby średnie, zaliczane do kompleksu 5. żytniego dobrego stanowią ok. 10% powierzchni gruntów ornych (wieś Grodno). Największą powierzchnię zajmują grunty słabe kompleksu 6. żytniego słabego i 7. żytniego bardzo słabego – łącznie ok. 50% powierzchni gruntów ornych (wsie Lubaty, Kłótno, Okna, Zawada Piaski). Grunty wadliwe, okresowo lub stale podmokłe kompleksu 8. zbożowo-pastewnego i 9. zbożowo-pastewnego słabego stanowią ok. 20% powierzchni gruntów ornych.

Na terenie gminy Baruchowo w użytkowaniu gruntów dominują użytki rolne (51% ogólnej powierzchni gruntów) oraz lasy i grunty leśne (40% ogólnej powierzchni gruntów). Najwięcej użytków rolnych mają wsie położone w południowej części gminy (Stawek, Zakrzewo, Boża Wola, Zawada Nowa, Kurowo Babia Góra, Zakrzewo Parcele). Duże kompleksy leśne występują głównie na północy i w środkowej części gminy (Goreń Duży, Okna, Kurowo Parcele). Użytki zielone stanowią ok. 10% ogólnej powierzchni gruntów i występują głównie w środkowej części gminy, zajmując przeważnie gleby pochodzenia organicznego.

Strukturę użytkowania gruntów w gminie Baruchowo przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Użytkowanie gruntów w gminie Baruchowo w 2005 r.

powierzchnia ogólna gruntów	10 691 ha	100%
użytki rolne ogółem	5 494	51%
w tym:		
grunty orne		41%
sady		0,3%
łąki		8%
pastwiska		1,7%
las i grunty leśne	4 257	40%
pozostałe grunty i nieużytki	954	9%
w tym:		
wody		1,4%
drogi		1,7%
tereny zabudowane		1,2%
nieużytki		4,7%

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Grunty w gminie Baruchowo można podzielić ze względu na własność na cztery grupy:

- sektor publiczny – 41,55%
- sektor spółdzielczy – 0,03%
- sektor prywatny – 57,43%
- grunty pozostałe – 0,99%

W skład sektora publicznego wchodzi grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego (42% gruntów publicznych), Agencji Nieruchomości Rolnych oraz grunty stanowiące własność komunalną. Najwięcej gruntów tego sektora zlokalizowanych jest we wsiach Goreń Duży, Okna, Kurowo Parcele, Świątkowice.

W strukturze własności ziemi większość stanowią indywidualne gospodarstwa rolne. W 2002 r. ogólna liczba gospodarstw indywidualnych wynosiła 648. Struktura wielkości gospodarstw rolnych pokazuje, iż dominują gospodarstwa małe i średnie (dane: GUS).

Tabela 8. Liczba gospodarstw rolnych wg wielkości w gminie Baruchowo

gospodarstwa rolne	648
w tym:	
do 1 ha włącznie	124
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	45
od 2 do mniej niż 5 ha	117
od 5 do mniej niż 7 ha	82
od 7 do mniej niż 10 ha	93
od 10 do mniej niż 15 ha	100
od 15 do mniej niż 20 ha	43
od 20 do mniej niż 50 ha	43
od 50 do mniej niż 100 ha	0
100 ha i więcej	0

**Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego
Powszechny Spis Rolny z 2002 r.**

IV.5. Gospodarka

Społeczne uwarunkowania rozwoju gospodarki

Podstawową strukturą społeczną w kontekście rozwoju obszaru jest struktura ludności według wieku do aktywności zawodowej. Informuje ona zarówno o ludności w tzw. wieku produkcyjnym, jak i o relacji tej kategorii ludności do ludności pozostałej, przez ludność produkcyjną utrzymywanej. Obecna struktura wieku ludności gminy Baruchowo z punktu widzenia gospodarki jest mało korzystna i prezentuje się następująco:

- 21% – ludność w wieku przedprodukcyjnym
- 62% – ludność w wieku produkcyjnym
- 17% – ludność w wieku poprodukcyjnym

Zgodnie z obecnymi trendami demograficznymi i analizą wskaźników demograficznych dla gminy można założyć, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym spadnie na rzecz wzrostu udziału ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Ocena lokalnego, gminnego popytu na pracę, ilustrowanego stanem pracujących jest wobec niepełnej statystyki utrudniona. Według danych GUS w 2009 r. w gminie Baruchowo

w głównym miejscu pracy pracowało 180 osób, z czego 73% stanowiły kobiety. Niski udział mężczyzn w tej grupie wynika z wysokiego udziału rolnictwa w gospodarce lokalnej. Nieznana jest liczba pracujących poza granicami gminy, dojeżdżających do pracy. W 2009 r. zarejestrowani bezrobotni stanowili niespełna 15,4% ludności w wieku produkcyjnym, co stanowiło mniejszą wartość o ok. 5,0% niż w 2005 r. Udział kobiet w grupie osób bezrobotnych był w 2009 r. nieznacznie wyższy (5,2%) niż udział mężczyzn.

Bezrobocie w dużej mierze dotyczy ludzi w wieku do 34 lat, są to przeważnie ludzie o niskim poziomie wykształcenia. Przy utrzymującym się spadku zatrudnienia w rolnictwie, z uwagi na słabo rozwinięty sektor pozarolniczy, na terenie gminy trudno będzie znaleźć pracę związaną z obsługą rolnictwa lub działalnością niezwiązaną z rolnictwem.

Tabela 9. Bezrobocie w gminie Baruchowo

	2005	2009
Bezrobotni zarejestrowani		
ogółem	444	347
mężczyźni	229	165
kobiety	215	182
Udział bezrobotnych zarejestrowanych do ludności w wieku produkcyjnym		
ogółem	20,2%	15,4%
mężczyźni	19,5%	13,4%
kobiety	21,0%	17,8%

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Działalność gospodarcza

Pośród gmin sąsiednich gmina Baruchowo wyróżnia się bliską średniej dla powiatu włocławskiego liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2009 r. wg danych GUS zarejestrowanych było 583 na 10 tys. ludności. Ich liczba w 2009 r. (213 zarejestrowanych jednostek) była niewiele wyższa w stosunku do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w 2000 r. (191 zarejestrowanych jednostek), co może świadczyć o dość niskiej aktywności gospodarczej.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Baruchowo i gminach sąsiednich w 2009 r.

gmina	podmioty gospodarki narodowej ogółem	podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Baruchowo	213	583
Włocławek	456	734
Kowal	187	486
Nowy Duninów	222	571
Gostynin	645	519
Lubień Kujawski (obszar wiejski)	212	351
powiat włocławski ziemski	5 279	618

Zestawienie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ponad 90 % zarejestrowanych firm to podmioty sektora prywatnego, znacząca część z nich to drobne jednostki handlowe, jednostki produkcyjne oraz z zakresu budownictwa. Na terenie gminy Baruchowo największe przedsiębiorstwa to:

- Piekarnia w Baruchowie,
- Wytwórnia artykułów tworzyw sztucznych w Gorenium Dużym,
- Wyrób pustaków w Baruchowie.

Największymi zakładami w gminie są jednostki sektora publicznego: Urząd Gminy, szkoła, ośrodek zdrowia, placówki kultury i opieki społecznej, Bank Spółdzielczy, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, posterunek policji.

Jednym z głównych działów gospodarki w gminie Baruchowo jest rolnictwo. W strukturze zasiewów (wg Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r.) dominowały zboża, głównie żyto, które uprawiano w 414 gospodarstwach na 104 tys. ar, następnie mieszanki zbożowe jare – w 327 gospodarstwach, a także pszenica jara i ozima, jęczmień jary, owies. W 326 gospodarstwach uprawiano ziemniaki, natomiast w 120 buraki cukrowe. W produkcji zwierzęcej dominowała hodowla drobiu (20 000 sztuk) i trzody chlewnej (4 907 sztuki), następną pozycję zajmowało bydło (2 205 sztuk) (dane: GUS). Ponad połowa gospodarstw rolnych prowadziła produkcję rolniczą głównie na rynek, ok. 30% natomiast głównie na potrzeby własne.

Podmioty gospodarcze działające w ramach obsługi rolnictwa (zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej, skup surowców, usługi mechanizacyjne i weterynaryjne) skupione są głównie we wsi gminnej. Pojedyncze usługi występują we wsiach Świątkowice, Zakrzewo, Grodno, Kłótno, Skrzynki. Brak lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy skutkuje tym, iż wytworzony surowiec w postaci pierwotnej produkcji rolnej zagospodarowywany jest poza granicami gminy.

Z uwagi na fakt, iż gmina Baruchowo charakteryzuje się dużą lesistością, na jej terenie zachodzi potrzeba wykorzystania funkcji gospodarczej lasu. Nadleśnictwo Włocławek, odpowiedzialne za gospodarkę leśną, korzysta z prywatnych zakładów w zakresie pozyskania drewna, zlokalizowanych w miejscowościach: Świątkowice, Grodno, Czarne, Czarne Nadleśnictwo.

IV.6. Turystyka

Obszar gminy Baruchowo stanowi bardzo atrakcyjny pod względem turystyczno-krajobrazowym teren. Do głównych walorów należy zaliczyć położenie w obrębie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, obecność rezerwatów przyrody na najcenniejszych obszarach parku oraz położenie w obrębie Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Lasy Gostynińsko-Włocławskie". Na obszarze tym znajdują się jeziora, bagna, torfowiska, wydmy, cenne zespoły roślinne oraz szczególnie atrakcyjne lasy. Walory gminy przyciągnąć mogą amatorów łowiectwa, wędkarstwa, grzybobrania, sportów wodnych, a także turystów pieszych i rowerowych.

Tereny zainwestowane o funkcji turystycznej stanowi przeważnie indywidualna zabudowa letniskowa, głównie w sołectwach Okna, Skrzynki i Goreń.

Na obszarze gminy występuje trwałe zainwestowanie typu turystyczno-wypoczynkowego, na które składa się:

- zabudowa letniskowa,
- obiekty bazy noclegowej: dwa ośrodki wypoczynkowe, zielona szkoła w Gorenium Dużym, pole namiotowe,
- dwa urządzone tereny plażowo-kąpieliskowe ogólnodostępne oraz jedno nieurządzone nad Jeziorem Skrzyneckim,

- Sezonowy Ośrodek Turystyki Konnej w Skrzynkach,
- wypożyczalnia sprzętu wodnego w Skrzynkach,
- sezonowe obiekty bazy handlowo-gastronomicznej,
- kompleks sportowy w Baruchowie, obejmujący otwarte boiska oraz halę sportową, otwarty w 2008 r. w ramach programu Orlik 2012,
- szlaki turystyczne piesze:
 - szlak zielony im. Kazimierza Wielkiego o długości w granicach gminy Baruchowo ok. 9 km (trasa przebiegu: granica z gminą Kowal – północna strona Jeziora Goreńskiego – Jeziora Skrzyneckiego – wieś Lubaty – granica gminy Nowy Duninów)
 - szlak żółty rynnowych jezior polodowcowych o długości w granicach gminy Baruchowo ok. 4,5 km (trasa przebiegu: granica gminy Nowy Duninów – wieś Czarne – Jezioro Czarne – Jezioro Radziszewskie – Jezioro Skrzyneckie),
- szlaki turystyczne rowerowe:
 - szlak międzynarodowy Eurovelo R-2 (trasa przebiegu: Kowal–Krzewent–Goreń Duży–Okna–Partówek–Gostynin)
 - szlak VeloMazovia Nr 20 (trasa przebiegu: Włocławek–Skrzynki–Lubaty–Łąck)
 - szlak Włocławek–Płock (trasa przebiegu: Włocławek–Goreń Duży–Skrzynki–Nowa Huta–Gostynin).

Część zabudowy rekreacyjno-turystycznej nad jeziorami Skrzyneckim i Goreńskim rozwinęła się na niekorzystnych warunkach, są to tereny położone w pasie przybrzeżnym jeziora oraz częściowo w lasach. Zabudowa letniskowa w gminie położona jest na obszarze Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, nad jeziorami bezodpływowymi, które na skutek małej ilości opadów zasilających wody wypływają się i zmniejszają swą powierzchnię oraz na gruntach o przepuszczalnym podłożu. Część zabudowy letniskowej zlokalizowana jest na działkach o bardzo małej powierzchni (od ok. 300 m²). Tak duże zagęszczenie zabudowy oraz brak infrastruktury wodno-kanalizacyjnej powodują zagrożenie dla środowiska, a szczególnie dla wód powierzchniowych i podziemnych.

W gminie działa także Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego, które ma swoją siedzibę w Łącku. Stowarzyszenie zrzesza 11 gmin oraz 3 miasta, jego celem jest działalność promująca walory Pojezierza Gostynińskiego oraz współdziałanie na rzecz rozwoju turystyki i ochrony środowiska.

Obszar gminy Baruchowo stanowi atrakcyjny teren do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, które, poza możliwością poszerzenia bazy noclegowej w gminie, mogą stać się alternatywnym źródłem dochodów dla indywidualnych gospodarstw rolnych.

V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Uwarunkowania środowiska przyrodniczego gminy charakteryzują się trójdzielnym, pasowym układem (część północna, centralna, południowa). Wiąże się to z geologią i formami geomorfologicznymi obszaru, które wpłynęły na wykształcenie gleb, siedlisk, rozwój ekosystemów z charakterystycznymi gatunkami roślin i zwierząt, wreszcie – sposób wykorzystania przez ludzi.

V.1. Uwarunkowania w zakresie ukształtowania powierzchni terenu i surowców mineralnych

1. Ukształtowanie powierzchni terenu. Budowa geologiczna

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Kondrackiego gmina Baruchowo położona jest w podprowincji Pojezierze Południowobałtyckie. Podprowincję dzielą się na mniejsze jednostki, makro- i mezoregiony, dokładniej charakteryzujące uwarunkowania. Gmina Baruchowo leży w zasięgu dwóch mezoregionów:

- Kotliny Płockiej (makroregion Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka) w północnej części gminy, która znajduje się na wysokim tarasie Wisły. Rzeźba terenu ukształtowana została w wyniku zaniku jeziora lodowcowego oraz podczas ostatniego zlodowacenia. Najczęstszymi formami są: jeziora, ozy i kemy, częściowo przemodelowane przez wiatr w wały wydymowe. Ze względu na ubogie, piaszczyste gleby teren jest silnie zalesiony;
- Pojezierza Kujawskiego (makroregion Pojezierze Wielkopolskie) w części południowej, które jest jeziorną wysoczyzną (wysokości do 159 m n.p.m.) o równinnym krajobrazie. Południowe krańce wyznaczają najdalszy zasięg ostatniego zlodowacenia. Rozmiary większości jezior są stosunkowo małe. Ze względu na żyzne gleby jest to przede wszystkim region rolniczy, mało zalesiony.

Rzeźba terenu gminy jest bardzo zróżnicowana, należy wyróżnić trzy obszary o podobnych uwarunkowaniach:

- *Północna część* gminy to fragment pradoliny z wyraźnie zróżnicowanymi tarasami rzeczno-lodowcowymi nadbudowanymi zwartymi kompleksami wałów wydymowych, zbudowanymi przeważnie z drobnoziarnistych piasków. Podstawowy poziom ma wysokość 70–75 m n.p.m., ponad który wznoszą się rozwinięte systemy wydym, z wydymami wałowymi i parabolicznymi o wysokości dochodzącej do 30 m.
- *Centralna część* to podłużne obniżenie terenu – Niecka Kłócieńska. Od tarasu oddziela ją głęboka rynna z jeziorami – Goreńskim i Skrzyneckim, dalej na południe powierzchnia sandrowa rozcięta jest kolejną rynną z jeziorami Radziszewskim i Czarnym. Obszar przecina z północnego zachodu na południowy wschód dolina rzeki Rakutówki i jej dopływu Patrówki. Dno pradoliny jest zabagnione, łąkowe lub leśne.
- *Południowa część* gminy to falista wysoczyzna morenowa pradoliny, oddzielona od doliny bardzo wyraźną krawędzią. Powierzchnia wysoczyzny urozmaicona jest licznymi pagórkami moreny czołowej oraz mniejszymi i większymi obniżeniami bezodpływowymi po wytopieniu martwego lodu. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z glin zwałowych odgórnie

spiaszczonych oraz piasków wolnolodowcowych, które na przedpolu moren tworzą płaską równinę sandrową. Na wysoczyźnie morenowej wytworzyły się najlepsze gleby na terenie gminy.

Przekształcenia antropogeniczne na terenie gminy są nieliczne, należą do nich: wyrobiska po odkrywkowej eksploatacji surowców mineralnych (większość z obszarów eksploatacji to obecnie stawy, oczka wodne), spiętrzenie wód w dolinkach, w wyniku czego powstają stawy (park w Baruchowie i Zakrzewie), tworzenie tarasów w dolinach na wysoczyźnie morenowej, dla potrzeb rolnictwa, a także przypadek przekształcenia wydmy na potrzeby zagospodarowania letniskowego.

Rzeźba terenu ukształtowana została w okresie zlodowacenia, czego wynikiem są osady lodowcowe złożone z piasków, żwirów, glin zwałowych, a także torfy i gytie.

2. Surowce mineralne

Na terenie gminy występują różnego rodzaju surowce: surowce skalne (kruszywo naturalne), piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej, surowce ilaste (gliny zwałowe, iły warwowe) oraz surowce energetyczne (węgiel brunatny, torf). Ze względu na położenie znacznej części gminy na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego istnieją istotne ograniczenia dla eksploatacji surowców mineralnych.

- Kruszywo naturalne – reprezentowane jest przez osady pochodzenia wodnolodowcowego: piaski średnio i drobnoziarniste z przewarstwieniami żwirów. Podobnie wykształcone piaski lodowcowe i piaski wydmy drobno i średnioziarniste bez wyraźnego warstwowania budują pagórki i wzgórza na wysoczyźnie falistej.
- Gliny zwałowe występują powszechnie, bezpośrednio na powierzchni lub pod piaszczystym nadkładem rzędu 2–3 m. Są to gliny spiaszczone, przechodzące w piaski gliniaste, z zawartością głazów i otoczków i nie nadają się do wykorzystania jako surowiec do ceramiki budowlanej.
- Torfy – występujące na obszarze gminy mają małą miąższość i popielność powyżej 20 %. Nie mogą być potencjalną bazą tego surowca.
- Węgiel brunatny zalega w niekorzystnych warunkach geologiczno-górnictwowych, pod dużym nadkładem, występuje pokład o małej miąższości. Wiercenia wykonywane w Kłótnie, Kłócieńskich Budach i w Kurowie pozwoliły na określenie wielkości zasobów pozabilansowych na 199 526,4 tys. ton.

Udokumentowane złoża kopalin na obszarze gminy Baruchowo obejmują pięć złóż: Grodno I, Kurowo Kolonia, Okna, Patrówek I, Zakrzewo Parcele I.

Tabela 11. Złoża kruszyw z wydanymi koncesjami

miejsowość	działki	koncesjodawca	powierzchnia	koncesja
Patrówek	82/1, 83/2, 85	PIACH-POL Janusz Jabłoński Zakrzewo Parcele 1, 87-821 Baruchowo	5,40 ha	na poszukiwanie i rozpoznanie złoża kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego
Okna	187/1, 189, 479	Zakład Usługowo-Handlowy Henryk Kierzkowski Dębowa 38, 87-821 Baruchowo	1,95 ha	na poszukiwanie geo- logiczne złoża kruszy- wa naturalnego – piasku
Grodno	117, 118	Zenon Poliński Łojewo 70, 88-101 Inowrocław	12,92 ha	na wydobywanie kopaliny pospolitej ze złoża kruszywa natu- ralnego Grodno I
Zakrzewo Parcele	24/1	Kruszgeo, Wielkopolskie Kopal- nie Sp. z o.o., ul. Grunwaldzka 212, 60-783 Poznań Janusz Jabłoński Zakrzewo Parcele 1, 87-821 Baruchowo	2,70 ha	na poszukiwanie i rozpoznanie złoża kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego
Kurowo Kolonja	10	Konrad Gawłowski Kurowo Kolonia 7 87-821 Baruchowo	3,40 ha	na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego

V.2. Uwarunkowania w zakresie warunków hydrologicznych

1. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe gminy Baruchowo charakteryzuje stosunkowo duża ilość wód stojących przy słabo rozwiniętej sieci rzecznej, co jest związane z ukształtowaniem terenu, a w szczególności z licznymi rynnymi polodowcowymi, zagłębieniami bezodpływowymi z bagnami i mokradłami oraz małymi spadkami terenu.

Wody płynące

Gmina Baruchowo leży w dorzeczu Wisły. Sieć rzeczna jest słabo rozwinięta, rzeki mają łamany przebieg a ich doliny są słabo zaznaczonych. Ponadto, płytkie wcięcie dolin skutkuje okresowym wysychaniem cieków (głównie na wysoczyźnie) przy niskich opadach, gdyż nie są one zasilane przez wody gruntowe.

Głównym ciekim wodnym jest rzeka Rakutówka (zlewnia II rzędu, prawobrzeżny dopływ Lubieńki, dopływu Zgłowiączki), która jest podstawowym ciekim odwadniającym, zbiera bowiem wody z części wysoczyzny przez system mniejszych cieków lub rowów melioracyjnych. Źródłem rzeki jest jezioro Kocioł w miejscowości Gostynin, a całkowita jej długość wynosi ok. 38 km. Na terenie gminy Baruchowo ma przebieg z kierunku południowo-wschodniego na północno-zachodni, przepływając kolejno przez jeziora: Trzebowskie, Czarne, Radziszewskie, Żłoby i wpada do Jeziora Rakutowskiego. Na odcinku pomiędzy tymi jeziorami Rakutówka przepływa przez ob-

szary bagienne zwane Niecką Kłócieńską, gdzie występują liczne bagna, podmokłe łąki, częściowo obszar ten porośnięty jest lasami. W latach 50-tych XX w. rzeka została uregulowana.

Poza Rakutówką i wpadającą do niej Patrówką, pozostałe ciek wodne w gminie są bezimienne, ze względu na ich wielkość i okresowy charakter.

Wody stojące

Wody stojące w gminie to głównie jeziora i mokradła. Są one dość liczne, gdyż cechą charakterystyczną ukształtowania terenu są zagłębienia bezodpływowe, które mają wpływ na kształtowane się obiegu wody ograniczając proces odpływu.

Najistotniejszym elementem hydrograficznym są jeziora. Mają one zróżnicowaną genezę, przeważają jeziora rynnowe o charakterystycznym, podłużnym kształcie. Natomiast największe jezioro, przylegające do gminy Jezioro Rakutowskie, ma pochodzenie wytopiskowe. Jeziora rynnowe, podobnie jak rzeka Rakutówka, układają się w charakterystyczne ciągi o przebiegu SE-NW.

Największe jeziora na terenie gminy to:

<i>Jezioro Goreńskie</i>	o powierzchni 55,3 ha i maksymalnej głębokości 6,1 m; nad jeziorem znajdują się wydmy porośnięte borem, co stanowi 25% otoczenia, natomiast 30% brzegów jeziora zarasta; jezioro użytkowane jest rekreacyjnie;
<i>Jezioro Skrzyneckie</i>	o powierzchni 26,8 ha i maksymalnej głębokości 10,5 m; brzegi jeziora są wysokie i piaszczyste, w większości porośnięte borem (70%); jezioro jest intensywnie użytkowane rekreacyjnie;
<i>Jezioro Trzebowskie</i>	o powierzchni 10,7 ha i maksymalnej głębokości 2 m; brzegi są zarośnięte szerokim pasem szuwarów, co stanowi 80% otoczenia jeziora, w związku z czym jest ono trudnodostępne;
<i>Jezioro Radziszewskie</i>	o powierzchni 8,5 ha i maksymalnej głębokości 2,9 m; jedynie 10% otoczenia jeziora stanowi ols i bór świeży, w związku z czym jest ono użytkowane rekreacyjnie;
<i>Czarne k. Gorenia</i>	o powierzchni 1,6 ha (dane z 1928 r. – 4,8 ha) i maksymalnej głębokości 3,0 m, zasilane przez wodę gruntową, silnie zarastające, w całości pokryte roślinnością pływającą i wynurzoną;
<i>Czarne k. Czarnego</i>	o powierzchni 7,7 ha i maksymalnej głębokości 6,7 m; 50% otoczenia stanowią lasy, brzegi porośnięte są trzciną;

oraz mniejsze jeziora: Grodneńskie (inne nazwy: Grodzieńskie, Grodno) i Kurowskie. Ponadto, na terenie gminy Baruchowo występują naturalne drobne oczka wodne w zagłębieniach wytopiskowych lub sztuczne, będące pozostałością po eksploatacji torfowisk lub piasku. W części pradolinnej często występują mokradła, bagna i trzęsawiska. Na terenie miejscowości Baruchowo znajdują się sztuczne stawy.

Omawiając wody powierzchniowe gminy, należy również wspomnieć o Jeziorze Rakutowskim, bezpośrednio przylegającym do granic gminy od strony zachodniej. Jest to duże jezioro wytopiskowe, otoczone licznymi terenami podmokłymi. Jezioro jest płytkie a jego powierzchnia stale się zmniejsza, od 300 (notowana powierzchnia na początku XIX w.) do 170 ha. Samo jezioro nie

znajduje się w granicach gminy, jednak przylegające do niego wilgotne siedliska szuwarowe, olsowe czy też łąki i pastwiska, tworzące razem z jeziorem unikatowy, kompleksowy ekosystem, położone są już w granicach gminy. Jest użytkowane rybacko.

Jakość wód

Zgodnie z monitoringiem prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2009 r. jakość wody w Rakutowce pod względem wskaźników fizykochemicznych oceniono jako dobrą, a badania bakteriologiczne wykazały zadowalający stan sanitarny, nie wykonano natomiast oceny biologicznej ani oceny potencjału ekologicznego (punkt pomiarowy zlokalizowano przy ujściu Rakutowki do Lubieńki, na zamknięciu jednolitej części wód). Dla badanych parametrów stwierdzono poprawę w porównaniu z 2008 r.

Dla jezior gminy nie ma aktualnych danych dotyczących jakości wody i stanu ekologicznego. Jedynie Jezioro Rakutowskie zostało zakwalifikowane jako jezioro o bardzo dobrym stanie ekologicznym (Raport z 2009, WIOŚ). Dane sprzed 2004 r. podają następującą klasyfikację: Jezioro Skrzyneckie – III klasa, Jezioro Goreńskie – II klasa czystości.

Zagrożenia wód powierzchniowych

Na jakość wód w Rakutowce wpływają przede wszystkim punktowe źródła zanieczyszczeń – oczyszczalnie ścieków, jedna znajduje się w Baruchowie (57,0 m³/d), pozostałe dwie poza granicami opracowania, w dolnym biegu rzeki – w Rakutowie (24,2 m³/d) i Kowalu (302,9 m³/d). Istotną rolę w poprawie jakości wody pełni Jezioro Rakutowskie, przez które rzeka przepływa, przechwytyując część substancji organicznych i mineralnych. Z drugiej strony, jakość wody w rzece istotnie wpływa na jakość wody w jeziorach, przez które przepływa. Głównym zagrożeniem dla jezior jest ich eutrofizacja lub zmiany stosunków wodnych.

2. Wody podziemne

Główny użytkowy poziom wodonośny na terenie gminy Baruchowo występuje w piaszczystych utworach czwartorzędowych. Północna i środkowa część gminy (pradolina) położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Pradolina Środkowej Wisły” nr 220 wraz z Obszarem Najwyższej Ochrony. Jest to zbiornik czwartorzędowy o dużej zasobności. Jego ogólna powierzchnia to 2 085 km², w tym wymagająca najwyższej ochrony (ONO) 450 km². Średnia głębokość ujęcia 60 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne 300 tys. m³ na dobę. Pierwsze zwierciadło wody tego poziomu występuje:

- na głębokości 0–2 m w dnach rynien i zagłębieniach bezodpływowych m. in. w Obniżeniu Rakutowskim;
- 2–4 m w przewarstwieniach piaszczystych w glinach zwałowych zlodowacenia północnopolskiego;
- wody z głębokości 4–8 m na wysoczyznach w piaskach i żwirach pod gliną zwałową zlodowacenia północnopolskiego lub w przewarstwieniach piaszczystych w ich obrębie; poziom ten jest ujmowany w studni w Gorenium;
- wody w zakresie głębokości 8–15 m występują na obszarze całej gminy; charakteryzują się małą wydajnością, a miąższość wody wynosi 0,7–1,2 m;
- wody na głębokości 2–10 m występuje na terenie, gdzie wykształciły się niższe wydmy;
- wody na głębokości 2–20 m obejmują obszar wydmy w północnej części gminy;
- wody na głębokości większej niż 20 m znajdują się na krawędzi wysoczyzny.

Wód występujących w utworach starszych w gminie nie rozpoznano, poziomem użytkowym są więc wyłącznie wody czwartorzędowe.

Jakość wód podziemnych

Raport WIOŚ z 2009 r. wskazuje na dobry stan wód podziemnych. W gminie Baruchowo monitoringiem objęto punkt poboru wody w Skrzynkach, wody zakwalifikowano do II klasy, z przekroczeniem wartości manganu i żelaza dla wód do spożycia.

Zagrożenie dla wód podziemnych

Z mapy hydrogeologicznej Polski wynika, że na większości obszaru gminy (północna i środkowa część) stopień zagrożenia jest wysoki. Wynika to z występowania licznych ognisk zanieczyszczeń przy niskiej odporności poziomu głównego. Należy podkreślić, że w obrębie zbiornika nr 220 warstwa wodonośna zasilana jest przez bezpośrednią infiltrację wód opadowych. Brak jest tu na powierzchni osadów izolujących i z tego powodu wody podziemne wykazują wysoką podatność na zanieczyszczenia.

Jedynie w części południowej, stopień zagrożenia jest niski, gdyż warstwa wodonośna występuje pod przykryciem słabo przepuszczalnych glin zwałowych stanowiących izolację od ewentualnych zanieczyszczeń powierzchniowych. W podłożu piasków czwartorzędowych występują ility plioceńskie.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń zagrażających jakości wód podziemnych na terenie gminy są:

- zrzuty ścieków pochodzenia rolniczego i bytowo-gospodarczego w warunkach niedostatecznego rozwoju infrastruktury służącej do zagospodarowania gnojowicy oraz oczyszczania ścieków,
- rolnicze wykorzystywanie ścieków w sposób nie zawsze zgodny z zasadami ochrony środowiska,
- nawozy i środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie w nadmiernych ilościach.

V.3. Uwarunkowania w zakresie warunków klimatycznych

Klimat gminy Baruchowo pod względem podziału na jednostki klimatyczne W. Okołowicza, kształtuje się w zasięgu subregionu nizin środkowopolskich i nie odbiega znacznie od charakteru klimatu Kujaw, z charakterystycznymi niskimi opadami.

Ogólnie warunki klimatyczne regionu są korzystne. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 9,2°C. Średnie wieloletnie temperatury miesiąca najcieplejszego (lipca) wahają się 18,4°C do 18,9°C oraz najzimniejszego (stycznia/lutego) od -2,0°C do -2,4°C. Temperatura powietrza wpływa na okres wegetacji roślin, który trwa średnio 210–220 dni w roku. Początek prac polowych przypada na III dekadę marca, a koniec prac polowych około III dekady września. Ilość opadów waha się w granicach 500 mm na rok. Dominują wiatry zachodnie i północno- lub południowo-zachodnie. Czas ciszy stanowi 12,3%.

Jakość powietrza

Jakość powietrza na terenie gminy jest bardzo dobra. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w Raporcie o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2009 r., wykonał klasyfikację jakości powietrza w poszczególnych strefach według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Żaden z punktów pomiarowych nie znalazł się w granicach gminy, która została zakwalifikowana do strefy włocławsko-aleksandrowskiej.

Klimat akustyczny

Klimat akustyczny gminy jest dobry, ze względu na brak źródeł uciążliwego hałasu – zabudowa mieszkaniowa jest dosyć luźna, prowadzą do niej średnio- lub rzadko uczęszczane drogi,

brak jest obiektów przemysłowych. W sezonie letnim zdecydowanie zwiększa się emisja hałasu, zwłaszcza w okolicach jezior, zabudowy lotniskowej i na drogach dojazdowych. Nie przekraczają one jednak norm.

Zagrożenia związane z emisją hałasu na terenie gminy Baruchowo mogą stanowić:

- układ komunikacyjny, zwłaszcza droga wojewódzka nr 265,
- lokalizacja farm wiatrowych,
- wydobywanie kopalin,
- intensyfikacja zabudowy lotniskowej,
- budowa odcinka autostrady A1 (poza granicą gminy).

V.4. Uwarunkowania w zakresie przyrody ożywionej

Cechami, które charakteryzują szatę roślinną gminy Baruchowo jest duży stopień lesistości oraz duże zróżnicowanie siedlisk.

Lasy zajmują ok. 40% powierzchni gminy, 4025 ha, co wiąże się z występowaniem bardzo słabych gleb, zwłaszcza w części północnej. Największym stopniem zalesienia charakteryzują się obręby: Goreń Duży (80,88%), Okna (54,13%), Kurowo Parcele (43,89%), Skrzynki (37,15%) i Świątkowice (37,04%). Najmniejszym stopniem lesistości odznaczają się obręby: Zakrzewo (0%), Stawek (0,01%), Boża Wola (1,33%), Goreń Nowy (2,97%), Patrówek (3,85%), Zawada Nowa (3,91%). Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita a najczęściej spotykanymi gatunkami domieszkowymi olsza, dąb, brzoza, jesion i świerk, w zależności od żyzności i wilgotności siedliska. Lasy należące do Skarbu Państwa podlegają Nadleśnictwu Włocławek.

Wiele słabych gleb, zwłaszcza w sołectwach: Goreń Duży, Kłótno, Okna, Zawadzie Piaski zalesiono, w związku z czym powierzchnia lasów będzie się stale powiększać.

Lasy podzielone są na tzw. uroczyska: pojedyncze kompleksy leśne – Grodno, Stare Kurowo, Olszyny Bobrowe oraz Krucze Góry, które są częścią dużego kompleksu leśnego. Grodno i Olszyny Rakutowskie zostały w całości objęte ochroną – utworzono dla nich rezerwat. Lasy w gminie posiadają zróżnicowany, bogaty w gatunki drzewostan oraz wielowarstwowy układ runa i podszytu. Zwłaszcza w podszytu występuje wiele roślin chronionych. Warto nadmienić, że te cenne leśne siedliska stwarzają w większych kompleksach korzystne warunki troficzne i ostoje dla drobnych i większych ssaków i wielu ptaków leśnych. Natomiast mniejsze kompleksy tworzące z polami system mozaikowy z dużym udziałem ekotonów są doskonałym środowiskiem dla entomofauny.

W części północnej i północno-wschodniej gminy dominują lasy. Obszar ten położony jest na wysoczyźnie – tarasie pradoliny, gdzie w podłożu dominują piaski i liczne wydmy, stąd też zbiorowiska leśne to głównie bory sosnowe świeże i bory mieszane. Ze względu na prowadzoną tu gospodarkę leśną drzewostany wykazują zawyżony udział sosny, tak, iż wiele fitocenoz na siedliskach boru mieszanego upodobniona jest aktualnie do boru sosnowego. Lasy te wchodziły w skład Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, a także Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasów Państwowych, można więc wnioskować, że skład gatunkowy drzewostanu oraz pozostałych pięter lasu będzie stopniowo ulegał unaturalnieniu. Ten kompleks leśny jest dość intensywnie wykorzystywany turystycznie (turystyka piesza, rowerowa, konna), jednak nie odnotowano silnej presji na funkcjonowanie ekosystemu. Oprócz lasów na piaszczystych glebach wykształciły się murawy kserotermiczne.

W środkowej części gminy, w tzw. Niecce Kłócieńskiej, dominują tereny podmokłe – mokradła, bagniska oraz jeziora otoczone szuwarami. Przez Nieckę przebiega prawie równoleżnikowa rynna z dwoma dużymi jeziorami – Goreńskim i Skrzyneckim oraz szeregiem mniejszych jezior i oczek wodnych z bardzo wartościową roślinnością wodną i szuwarową. Towarzyszą im, w dnie rynny, zabagnienia z półnaturalną roślinnością łąkową i zakrzewieniami wierzbowymi. Fragmentarycznie zachowały się tu lasy, głównie olsy i łęgi jesionowo-olszowe, a na terenach wyniesionych fitocenozy grądowe. Odwadnianie łąk i torfowisk oraz eksploatacja torfu doprowadziły do osłabienia ekosystemu i zaniku wielu interesujących roślin.

Na terenie Niecki znajdują się rezerваты, wspomniane wcześniej „Olszyny Rakutowskie”, „Jezioro Rakutowskie” (rezerwat położony jest w gminie Kowal) oraz liczne użytki ekologiczne (wszystkie położone w sołectwie Goreń Nowy, chronią łąki lub bagna). Ponadto, prawie cała Niecka objęta jest obszarem Natura 2000 Błota Rakutowskie i Błota Kłócieńskie.

Część południowa gminy to wysoczyzna, gdzie dominują pola uprawne na siedlisku uboższego grądu. Zachowały się tu licznie zarośla, zadrzewienia śródpolne czy zboczowe zbiorowiska murawowe. Słabo zintensyfikowane rolnictwo i występowanie różnego rodzaju siedlisk w układzie mozaikowym sprawiają, że pola uprawne są również bardzo cennym ekosystemem. Na wysoczyźnie znajdują się dwa uroczyska – Grodno i Kurowo, pierwsze jest rezerwatem krajobrazowym.

Cenne gatunki roślin i zwierząt

Na terenie gminy występuje wiele roślin rzadkich (liczbę ocenia się na ok. 180 gatunków). Zachowały się one na rozmaitych siedliskach, zwykle jednak naturalnych lub mało zmienionych przez działalność gospodarczą człowieka. Wśród nich znajduje się zdecydowana większość roślin chronionych. Łącznie stwierdzono tu 52 gatunki znajdujące się pod ochroną prawną, w tym 37 objętych jest ochroną całkowitą, a 15 ochroną częściową. Najciekawszymi gatunkami są storczyki: (storczyk kukawka, goździk pyszny, storczyk Fuchsa, kukułka krwista, kukułka szerokolistna).

Natomiast na terenie G-WKP zlokalizowano 4 rejonu ze skupiskami cennych gatunków. Są to: Jezioro Rakutowskie, Olszyny Rakutowskie, Olszyny Bobrowe i Krucze Góry. Gatunki wymienione dla obszaru Jezioro Rakutowskie, Olszyny Rakutowskie i Olszyny Bobrowe zasadniczo pokrywają się z listą gatunków dla obszaru Natura 2000 Błota Kłócieńskie.

Ze względu na bogactwo siedlisk, zróżnicowanie fauny na terenie gminy jest duże. Występują tu gatunki charakterystyczne dla otwartych ekosystemów rolnych, lasów, ekstensywnej zabudowy typowej dla wsi i przede wszystkim gatunki związane z obszarami wodno-błotnymi. Poniżej przedstawiono najpowszechniej występując gatunki kręgowców:

- Ptaki – stanowią najliczniejszą grupę kręgowców. Z najcenniejszych należy wymienić bociana czarnego, bąka, kulika wielkiego, orlika krzykliwego, orła bielika, żurawia, jastrzębia, myszołowa oraz sokoła wędrownego. W „Olszynach Bobrowych” znajdują się lęgownice pojedynczych par gęsi gęgawy.
- Ssaki – najbogatszym w gatunki rzędem są gryzonie (ok. 16)., w grupie tej znajduje się introdukowany w 1981 r. przy ujściu Rakutowki do Jez. Rakutowskiego bóbr europejski. Dość licznie występują gatunki z rzędu owadożernych (rzęsorek), nietoperzy (11 gatunków), kopytnych (dziki, sarny, jelenie) oraz drapieżnych (lis, borsuk, wydra). Na terenie Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego obserwuje się ostatnio rysia, który dociera tu z Kampinoskiego Parku Narodowego, wykorzystując korytarz ekologiczny doliny Wisły.

Na terenie gminy występują obszary Natura 2000 – Błota Kłócieńskie (Dyrektywa Siedliskowa, proponowany) oraz Błota Rakutowskie (Dyrektywa Ptasia, ustanowiony), których obszary pokrywają się.

V.5. Uwarunkowania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

1. Walory krajobrazowe

Na ogólną fizjonomię krajobrazu wpływa ukształtowanie terenu, wartości przyrodnicze (szata roślinna), sposób użytkowania terenu oraz wartości kulturowe. Ukształtowanie powierzchni terenu jest zróżnicowane i zauważyć można trzy strefy o podobnej rzeźbie, a co się z tym wiąże – podobnej szacie roślinnej i użytkowaniu.

W północnej części gminy występują terasy rzeczno-lodowcowe z okazałymi wydrami zróżnicowanymi pod względem kształtu i o wysokości kilkunastu metrów. W środkowej części, w płaskim obniżeniu Niecki Kłócieńskiej, wyróżnia się dolina rzeki Rakutówki stanowiąca rynną erozyjną ciągnącą się od Jeziora Rakutowskiego po Jezioro Lucieńskie (powiat płocki) z licznym bagniskami, torfowiskami, zagłębieniami, jeziorami rynnowymi. Południową część gminy zajmuje wysoczyzna morenowa falista z licznymi pagórkami morenowymi akumulacyjnymi, tworzącymi strefę akumulacji czołowo-morenowej. Najbardziej na południe wysunięta część gminy to równina w wodnolodowcowa stanowiąca dość płaski obszar.

Wyraźnym elementem krajobrazu jest krawędź denudacyjna o przebiegu NW-SE o wysokości kilku metrów ponacinana wąwozami, dolinami erozyjnymi i wyrobiskami eksploatacyjnymi. Do wartościowych krajobrazowo obiektów zalicza się ponadto oz. Kurowski (forma polodowcowa fluwioglacjalna), położony we wsi Kurowo.

O fizjonomii krajobrazu stanowią nie tylko uwarunkowania geomorfologiczne, ale w równym stopniu pokrycie terenu i wartości kulturowe.

Krajobraz gminy Baruchowo nie zmienił się znacznie przez ostatnie lata, zachowując walory przyrodnicze i kulturowe. Warto jednak zwrócić uwagę na pewne przekształcenia lub zaniedbania, zwłaszcza w granicach Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, mające negatywny wpływ na ogólną fizjonomię krajobrazu, zwłaszcza w aspekcie turystycznym:

- lokalizacja farm wiatrowych,
- przekształcenia terenu, zwłaszcza kopalnie odkrywkowe i zagospodarowanie wydym,
- niszczące stare chałupy,
- nieuporządkowane obejścia,

2. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Baruchowo znajduje się wiele typów obszarowej i punktowej ochrony przyrody. Znajdują się tu formy wielkoobszarowe, jak parki krajobrazowe, mniejsze, ale bardziej restrykcyjne – rezerваты, a także pomniki przyrody i użytki ekologiczne. W rozdziale tym opisane zostały również tereny chronione dla ich wartości kulturowych lub historycznych, jednocześnie pełniące istotne funkcje przyrodnicze. Na końcu trzeba podkreślić, że część obszaru gminy wchodzi w skład europejskich systemów obszarów chronionych.

2.1 Obszary chronione wchodzące w skład europejskich systemów przyrodniczych

a) Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest siecią obszarów objętych ochroną w krajach Unii Europejskiej. Celem programu jest współpraca krajów Wspólnoty na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy, najcenniejszych i zagrożonych gatunków i siedlisk, które identyfikuje się na podstawie Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej. Wyznaczenie obszarów Natura 2000 nie wyklucza gospodarczego wykorzystania tych terenów.

Na terenie gminy Baruchowo znajduje się zatwierdzony obszar Natura 2000, jak i również jeden obszar proponowany przez Ministra Środowiska.

Błota Rakutowskie (PLB040001) Błota Rakutowskie są Ostoją Ptasią o randze europejskiej, zatwierdzoną w 2004 r. Obszar zajmuje powierzchnię 4 437,9 ha. W centralnej części obszaru znajduje się Jezioro Rakutowskie, otoczone przybrzeżnym pasem zalewowych łąk turzycowych oraz przylegającym do nich wilgotnym kompleksem leśnym, zajęтым przez olsy i łągi olszowo-jesionowe. Jest to centralna część zatorfionej Niecki Kłócieńskiej, odwadnianej przez rzekę Rakutówkę. Część terenu została w przeszłości zmeliorowana i jest użytkowana rolniczo.

Obszar jest szczególnie cenny jako miejsce lęgowe wielu gatunków ptaków, których liczbę szacuje się na ok. 120. Ponadto, w czasie przelotów pojawia się ok. 80 gatunków. Do najrzadszych i najcenniejszych należą: bocian czarny, bielik, podróżniczek oraz gniazdujące w szuwarach bąk, zielonka i kulik wielki.

Zagrożenie dla danego obszaru stanowią: osuszanie terenów sąsiednich, zaprzestanie użytkowania łąk i pastwisk, wyrąb starodrzewu i drzew z dziuplami, wywożenie martwych drzew z lasu, osuszanie terenu, wypalanie roślinności, komercyjne pozyskiwanie trzciny, zalesianie łąk, pastwisk, torfowisk i bagien, kłusownictwo, płoszenie ptaków.

Obszar nie jest w całości położony na terenie gminy Baruchowo, ok. połowa powierzchni, w tym całe jezioro, znajdują się w gminie Kowal.

Błota Kłócieńskie (PLH040031)

Błota Kłócieńskie zostały zaproponowane w 2009 przez Ministra Środowiska jako specjalny obszar ochrony siedlisk. Powierzchnia i zasięg obszaru, z niewielkimi różnicami, pokrywają się z obszarem Błota Rakutowskie.

Obszar ten ma wysokie walory przyrodnicze zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej. Wartości te wynikają z dużej ilości cennych siedlisk przyrodniczych:

Zagrożeniem dla tego obszaru jest: antropogeniczne osuszanie terenu (pogłębianie cieków i rowów), naturalne obniżanie się poziomu wody, zanieczyszczanie wód (ścieki z oczyszczalni, wypas bydła), naturalna eutrofizacja wód (bytowanie ptaków, wypływanie i ocieplanie wód jeziora), zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, zalesianie użytków zielonych, zamiana użytków zielonych na grunty orne.

b) Sieć ECINET

Paneuropejska sieć ekologiczna EECNET (European Ecological Network) stanowi spójny przestrzennie i funkcjonalnie system reprezentatywnych i najlepiej zachowanych pod względem różnorodności biologicznej obszarów Europy. Została przyjęta przez Radę Europy w 1992 r. Elementem tego systemu, utworzonym zgodnie z koncepcją i metodyką przyjętą w EECNET, jest Krajowa Sieć Ekologiczna ECONET-PL. Stanowi ona wielkoprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Elementami sieci są obszary węzłowe wyodrębnionymi biocentrami i strefami buforowymi, korytarze ekologiczne oraz obszary wymagające unaturalnienia.

W ramach sieci ECONET-PL wyróżniono:

- północną część gminy, jako korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej, prowadzący wzdłuż pradoliny Wisły, a będący fragmentem łączącym Kampinoski Park Narodowy z Puszcą Bydgoską i dalej Borami Tucholskimi, przy czym fragment położony w obrębie Pojezierza Gostynińskiego jest obszarem węzłowym z biocentrum rangi krajowej,
- południową i południowo-wschodnią wysoczyznową część gminy jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

c) System CORINE

W programie Unii Europejskiej CORINE biotopes, służącym do rozpoznawania i wyznaczania ostoj przyrodniczych o znaczeniu europejskim, figurują:

- Błota Rakutowskie, jako ostoja przyrody o znaczeniu europejskim,
- Lasy Gostynińsko-Włocławskie, jako duża ostoja przyrody o znaczeniu europejskim.

2.2. Obszary ustanowione na mocy ustawy o ochronie przyrody

a) Parki krajobrazowe

Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy wraz z otuliną Park został utworzony w 1979 r., na mocy uchwały nr XIX/70/79 z dnia 5.IV.1979 r. ówczesnych Wojewódzkich Rad Narodowych w Płocku i we Włocławku. Jako park krajobrazowy, ma za zadanie chronić wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Zgodnie z obecnym podziałem administracyjnym, położony jest na terenie województwa mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego. W Kujawsko-Pomorskiem obejmuje gminy: Baruchowo, Kowal, Włocławek. Powierzchnia parku to 38 950 ha, w granicach gminy Baruchowo 6 600 ha, co stanowi 62% jej ogólnej powierzchni.

Ukształtowanie powierzchni terenu charakteryzuje rzeźba młodoglacjalna, charakterystyczne dla parku są wydmy i zagłębienia bezodpływowe. Różnorodność elementów rzeźby terenu ma odzwierciedlenie w zróżnicowaniu szaty roślinnej. Zdecydowaną większość powierzchni – 62% – zajmują lasy. Ponadto częste są naturalne zbiorniki wodne, szuwarowe, torfowiska. Znamienną częścią flory GWPK jest udział relikwów glacialnych i elementów o charakterze podgórskim i górskim.

b) Rezerваты przyrody

„Grodno” Jest to rezerwat krajobrazowy, utworzony w 1998 r. Położony jest w południowej części gminy, zajmuje powierzchnię 132,88 ha. Został ustanowiony w celu ochrony leśnych biocenoz – łęgów i grądów niskich. „Grodno” jest leśnym uroczyskiem, w którego centrum znajduje się niewielkie (15 ha) jezioro o tej samej nazwie. Najcenniejszym elementem rezerwatu są rzadkie zespoły leśne: ols porzeczkowy, łęg wiązowo-jesionowy i grąd niski. Największą osobliwością rezerwatu są lasy łęgowe o charakterze podgórskim: podgórski łęg jesionowy i łęg jarzmiankowy.

„Olszyny Rakutowskie”

Jest to rezerwat leśny i florystyczny, utworzony w 1978 r. Położony jest w południowo-zachodniej części gminy, zajmuje powierzchnię 174,62 ha. Został ustanowiony w celu ochrony higrofilnych lasów liściastych (ochroną objęto zachodni fragment rozległego kompleksu w Niece Kłócieńskiej). „Olszyny Rakutowskie” są największym na Kujawach kompleksem lasów liściastych, a także miejscem gniazdowania m.in. bociana czarnego.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Baruchowo znajdują się trzy rezerваты:

„Jezioro Rakutowskie”

Jest to rezerwat faunistyczny, utworzony w 1982 r. Położony jest w zachodniej części gminy (tylko część rezerwatu znajduje się w gminie), zajmuje powierzchnię 414,07 ha. Został ustanowiony w celu ochrony jeziora – miejsca bytowania wielu rzadkich gatunków ptaków. Na terenie rezerwatu odnotowano występowanie 80 gatunków awifauny łęgowej i 30 gatunków pojawiających się na przelotach. Najcenniejszymi gatunkami ptaków występujących w rezerwacie są: bocian czarny, kulik wielki, żuraw, batalion, sieweczka obrożna, wodniczka, wąsatka.

„Jazy”

Jest to rezerwat leśny, utworzony w 1963 r. Położony jest w gminie Włocławek, przy północnej granicy gminy Baruchowo, zajmuje powierzchnię 2,68 ha. Pierwotnie został ustanowiony w celu ochrony miejsca gniazdowania czapli siwej, po przeniesieniu czaplińca jest rezerwatem leśnym, chroniącym starodrzew sosnowy.

„Lubaty”

Jest to rezerwat leśny, utworzony w 1988 r. Położony jest w gminie Gostynin, przy wschodniej granicy gminy Baruchowo, zajmuje powierzchnię 33,50 ha. Został ustanowiony w celu ochrony jeziora, otaczających go bagien i boru mieszanego.

c) Pomniki przyrody

Na terenie gminy Baruchowo znajduje się 9 pomników przyrody, a 3 obiekty są proponowane do objęcia ochroną

Tabela 12. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Baruchowo

lp.	rodzaj pomnika przyrody	gatunek	obwód [cm]	wysokość [m]	obręb ewidencyjny	położenie
1	drzewo	klon zwyczajny	280	22	Baruchowo	park podworski w Baruchowie
2	skupisko 4 drzew	dąb szypułkowy	280-300	23-37	Baruchowo	park podworski w Baruchowie
3	skupisko 2 drzew	sosna zwyczajna	241 i 247	17	Okna	przy drodze leśnej będącej szlakiem żółtym, za osadą Leśnictwa Czarne
4	skupisko 2 drzew	jałowiec pospolity	-	5 i 6	Goreń Duży	na gruntach wsi Goreń Duży, przy drodze przebiegającej po północnej stronie Jez. Goreńskiego
5	skupisko 2 drzew	kasztanowiec zwyczajny	-	-	Goreń Duży	-
6	drzewo	sosna zwyczajna	320	20	Goreń Duży	-
7	skupisko 4 drzew	jałowiec pospolity	25-90	40	Goreń Duży	w pobliżu "Zielonej Szkoły", na gruncie prywatnym p. Józefa Brylińskiego
8	skupisko 6 drzew	dąb szypułkowy	340-395	25	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, oddział 210a
9	drzewo	jałowiec pospolity	25	10	Goreń Duży	w pobliżu "Zielonej Szkoły", na gruncie prywatnym p. Józefa Brylińskiego
obiekty proponowane						
10	drzewo	dąb szypułkowy	-	-	Czarne	oddział 210d
11	drzewo	dąb szypułkowy	-	-	Czarne	oddział 210g
12	drzewo	dąb szypułkowy	-	-	-	Leśnictwo Czarne oddział 156c

d) Użytki ekologiczne

Na terenie gminy w granicach Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego znajduje się 23 użytki ekologiczne, głównie to tereny bagniste. Wszystkie zostały powołane w oparciu o Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 1/2004 z dnia 19 stycznia 2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urzędowy Nr 8, poz. 76 z dnia 5 lutego 2004 r.).

Tabela 13. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Baruchowo

lp.	rodzaj użytku ekologicznego	pow. [ha]	obręb ewidencyjny	opis lokalizacji
1	bagno	2,15	Goreń Duży	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 177m
2	bagno	5,92	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 200g
3	bagno	2,81	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 203a
4	bagno	18,72	Kłótno	
5	bagno	1,26	Okna	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 182Ab, 182i
6	bagno	2,14	Okna	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 195j
7	bagno	1,71	Skrzynki	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 181h

8	bagno	1,01	Skrzynki	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 181w
9	bagno	1,17	Skrzynki	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 189m
10	bagno	6,85	Skrzynki	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 185Ah
11	bagno	1,99	Skrzynki	Leśnictwo Goreń, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 185Ca
12	bagno	1,04	Świątkowice	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 204a
13	bagno	4,00	Kurowo Parcele	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 243c
14	bagno	4,36	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 202 d
15	bagno	0,60	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 211b.
16	łąka	6,35	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, lokalizacja wg ALP: oddz. 212
17	bagno	2,10	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 212i
18	bagno	14,55	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 222f
19	bagno	2,07	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, obręb Czarne, nadleśnictwo Włocławek, oddział leśny 222i
20	rola	0,02	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, lokalizacja wg ALP: oddz. 222j
21	rola	0,06	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, lokalizacja wg ALP: oddz. 222k
22	rola	0,01	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, lokalizacja wg ALP: oddz. 222l
23	rola	0,06	Kłótno	Leśnictwo Kurowo, lokalizacja wg ALP: oddz. 222m

e) Leśny Kompleks Promocyjny

Leśny Kompleks Promocyjny o powierzchni 53 093 ha obejmuje Lasy Gostynińsko-Włocławskie. W skład kompleksu promocyjnego wchodzi trzy nadleśnictwa: Włocławek (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu) oraz Gostynin i Łąck (RDLP w Łodzi). Z założenia LKP są to pilotażowe obszary wdrażania proekologicznej polityki leśnej państwa, obejmujące wybrane duże zwarte obszary leśne charakterystyczne dla danego obszaru.

2.3 Obiekty i obszary projektowane

Dotychczasowe opracowania wskazały następujące obszary, które powinny zostać objęte ochroną:

<i>zespoły przyrodniczo-krajobrazowe</i>	• na skarpie pradoliny w granicach gminy, • w rejonie jezior Goreńskiego, Czarne i Radziszewskiego oraz położonej koło nich wsi Skrzynki;
<i>użytki ekologiczne</i>	• proponowanych jest 5 obiektów – obszarów wodno-bagiennych.

2.4 Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakiem komunikacyjnym dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin. W zależności od wielkości i długości, można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych. Ponieważ udział naturalnych (np. lasy,

doliny rzeczne), bądź słabo przekształconych (np. pola uprawne o małej powierzchni z dużą ilością zieleni śródpolnej) ekosystemów jest bardzo duży, niemal cała gmina wchodzi w skład różnego rodzaju korytarzy ekologicznych.

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Północna i środkowa część gminy wchodzi w skład Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego a zarazem w skład sieci ECONET, uznając ją za część korytarza ekologicznego rangi międzynarodowej, prowadzącego wzdłuż pradoliny Wisły. Na tym odcinku łączy on Kampinoski Park Narodowy z Puszcą Bydgoską i dalej Borami Tucholskimi, przy czym fragment położony w obrębie Pojezierza Gostynińskiego jest obszarem węzłowym z biocentrum rangi krajowej. Południowa część gminy w ramach sieci ECONET uznana została za korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, łączący Pojezierze Gostynińskie z dwoma obszarami węzłowymi o znaczeniu międzynarodowym: Dolina Środkowej Warty, Pojezierze Gnieźnieńskie, które położone są w województwie wielkopolskim.

Korytarze o znaczeniu regionalnym. Takim korytarzem jest dolina rzeki Rakutówki. Pozwala na migrację zwierząt z terenów położonych w pobliżu doliny do Lasów Gostynińskich. Najistotniejszym punktem w przebiegu rzeki jest Jezioro Rakutowskie, objęte ochroną rezerwatową, będące ostoją CORINE, a także wchodzące w skład obszarów Natura 2000.

Korytarze o znaczeniu lokalnym. Na terenie gminy występują tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność pomiędzy terenami o istotniejszym znaczeniu. Są to doliny drobnych, często okresowych cieków, lub rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew na miedzach i inne tereny aktywne biologiczne zapewniające zwierzętom możliwość migracji.

V.6. Uwarunkowania w zagrożenia powodzią i osuwiskami

Przez teren gminy przepływa rzeka Rakutówka, która stanowi zagrożenie powodziowe. W 2006 r. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej sporządził studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej, w którym ujęto Rakutówkę. W opracowaniu przeprowadzono obliczenia przepływów wywołanych wodami o różnych prawdopodobieństwach pojawienia się (woda o prawdopodobieństwie pojawienia się 0,5% – 1 raz na 200 lat, woda 1% – 1 raz 100 lat, woda 2% – 1 raz na 50 lat, woda 5% – 1 raz na 20 lat, woda 10% – 1 raz na 10 lat).

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi to przede wszystkim podmokłe obniżenia terenu w tzw. Niecce Kłócieńskiej, przez które rzeka przepływa. Są to przede wszystkim tereny chronione – rezerwat Olszyny Rakutowskie, liczne użytki ekologiczne, a spośród terenów użytkowanych – głównie łąki i pastwiska. Jedyne istniejące zabudowania narażone na zalewanie położone są Gorenium Nowym (około 20 gospodarstw). Jest to prawy brzeg rzeki, odcinek położony pomiędzy 20,5 a 18,5 km biegu rzeki.

Ponadto większość terenów gminy (pomijając obszary wydymowe i zbocza pradoliny) charakteryzuje się płytkim zaleganiem wód gruntowych, istnieje więc możliwość lokalnych podtopień, zwłaszcza w okresach wiosennych roztopów oraz ulewnych deszczy.

Zagrożenie osuwiskami

Na terenie gminy nie ma zagrożenia osuwiskami, czyli nagłymi przemieszczeniami mas ziemnych, w tym obszarów zagrożonych osuwiskami w dolinie rzeki.

Zwykle miejscami występowania osuwisk są naturalne stoki i zbocza dolin i zbiorników wodnych, obszary źródłowe rzek, skarpy wykopów i nasypów oraz wyrobisk. Większe wyrobiska na terenie gminy znajdują się na terenach płaskich, krawędź pradoliny Wisły ma łagodne

nachylenie, dolina rzeki Rakutówki jest płaska i szeroka, pozbawiona skarp, w związku z czym elementy te nie powodują zagrożenia osuwiskami.

VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

VI.1. Charakterystyka zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Baruchowo

Historia gminy Baruchowo związana jest z Kujawami, wyodrębnionymi jako dzielnica pod koniec XII w. W połowie XIII w. ziemia kujawska stanowiła zwartą jednostkę polityczno-administracyjną. Po śmierci Kazimierza Konradowica w 1267 r. nastąpiło rozbiecie dzielnicowe na dwa księstwa: inowrocławskie i brzesko-kujawskie. W drugiej połowie XIII w. w obrębie tego ostatniego znalazł się obecny obszar gminy Baruchowo, wchodzący w skład kasztelanii brzeskiej. W wyniku rozbiecia dzielnicowego na przełomie XII i XIII w. ziemie te znalazły się pod panowaniem Władysława Łokietka.

Wiek XIII i początek XIV to okres rozwoju regionu a także okres licznych niepokoїв wewnętrznych i zewnętrznych, w dużym stopniu związanych z osiedlonymi w Ziemi Chełmińskiej Krzyżakami. Konflikty z Krzyżakami doprowadziły do wojny polsko-krzyżackiej w latach 1327–1337, w wyniku której doszło do przejściowego opanowania Kujaw przez Krzyżaków, przy jednoczesnym totalnym zniszczeniu całej prowincji.

Po opanowaniu dzielnicy brzesko-kujawskiej Krzyżacy utworzyli komturie w Brześciu i Kowalu oraz wójtostwo w Przedczu. Kujawy powróciły do Korony dopiero w wyniku pokoju zawartego w 1343 r. w Kaliszu, przy czym podzielono je wówczas na dwa województwa: inowrocławskie i brzesko-kujawskie (na które składało się 5 powiatów: brzeski, radziejowski, kowalski, przedecki, kruszwicki). W 1377 r. Kujawy brzeskie wraz z Kowalem, Brześciem, Kruszwicą, Przedczem i Przypustem otrzymał w zarząd Piotr z Małochowa z obowiązkiem spłaty 2000 grzywien do skarbu królewskiego. Druga połowa XIV w. była okresem nie tylko likwidacji zniszczeń wojennych, lecz i szybkiego rozwoju społeczno-ekonomicznego całego obszaru.

Wieś Baruchowo po raz pierwszy wzmiankowana jest w 1388 r. jako dziedziczna Marcina – podczaszego i Mikołaja – podkomorzego ziemi dobrzyńskiej, przynależna do parafii Kłótno. Ponowna wojna polsko-krzyżacka, trwająca w latach 1409–1435, zakończyła się dopiero zawarciem pokoju w Brześciu Kujawskim w dniu 31 grudnia 1435, a ostateczne zakończenie konfliktów z Krzyżakami zagwarantował pokój w Toruniu w 1466 r. W XV w. w województwie brzesko-kujawskim utrwaliły się rządy sejmikowe, na których szlachta wojewódzka spotykała się początkowo w Brześciu lub w Radziejowie, a od 1510 r. sejmiki generalne kujawskie zbierały się już tylko w Radziejowie.

W drugiej połowie XVI w. w starostwie kowalskim rozlokowanych było 78 osad. Sumariusz z 1569 r. wymienia w powiecie kowalskim 3 huty, 26 młynów wodnych i 1 wiatrak. Ten sam sumariusz wymienia 63 rzemieślników wiejskich, 53 karczmy, 5 gorzelni. Do pierwszej połowy XVII w. trwał ponowny rozwój regionu. Kryzys pierwszej połowy XVII w., na który następnie nałożyły się zniszczenia wojenne przede wszystkim związane z potopem szwedzkim, spowodowały ubożenie i wyludnienie Kujaw. Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII w., związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich, rosyjskich, związanych z toczoną wojną północną. W ostatnich latach przemarszu wojsk szwedzkich wieś Baruchowo (wówczas wieś Anny Kretkowskiej) spalono. Znaczne spustoszenie spowodowały również szerzące

się w czasie wojen choroby. W 1707 r. kozacy zdobyli Włocławek i dokonali spustoszenia okolic. Po 1710 r. sytuacja polityczna kraju zaczęła się normować i przez kolejne lata Kujawy przeżywały względny spokój.

Do XVII w. osadnictwo na terenie obecnej gminy Baruchowo rozwijało się słabiej niż w innych regionach Kujaw z powodu słabych gleb oraz oddalenia od szlaków lądowych (najbliższy przebiegał przez Lubień Kujawski, Kowal do Włocławka). Dopiero w XVII i XVIII w. nastąpił wzrost liczby osad wiejskich, w szczególności na terenach leśnych, na skutek osadnictwa olenderskiego, które wprowadzono m.in. w Gorenieniu (Goryniu), Leonowie i Załuszkowie (Zaluśkowie), w oparciu o osadników głównie olenderskich i pruskich, którzy zagospodarowywali tereny podmokłe i leśne, ale byli także osiedlani na terenach istniejących wsi, wyludnionych podczas wojen epidemii. Pod koniec XVIII w. wzmiankowane są również prywatne osady jak Skrzynki, Okna, Zakrzewek.

W 1758 r. oddzielono od starostwa kowalskiego osadę Duninów Stary z przyległościami, tworząc w nim nową siedzibę starostwa, do którego weszły wsie obecnej gminy Baruchowo: Goreń i Nowa Wieś. Po upadku powstania kościuszkowskiego w listopadzie 1794 r. na Kujawy wkroczyły wojska pruskie. Rozpoczęto wówczas intensywną kolonizację. Niemcy osiedli m.in. w Gorenieniu, Leonowie i Kłótnie, gdzie założono ewangelicką szkołę elementarną. Jednak ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do I rozbioru Polski, w wyniku którego obszar gminy Baruchowo znalazł się na granicy Państwa Polskiego przy równoczesnym zajęciu przez Prusy województwa inowrocławskiego i części Kujaw związanych z Kruszwicą. W wyniku II rozbioru w 1793 r. Kujawy znalazły się w granicach Prus Południowych podporządkowanych departamentowi w Piotrkowie Trybunalskim z wyodrębnionymi powiatami w Brześciu, Radziejowie i Kowalu.

Po III rozbiorze na mocy nowych podziałów administracyjnych powiaty Kowal, Brześć i Radziejów znalazły się w dystrykcie poznańskim. W 1807 r. obszar tereny gminy znalazły się w obrębie Księstwa Warszawskiego. Po upadku Napoleona, na mocy traktatu wiedeńskiego utworzono Królestwo Polskie, a obszar gminy znalazł się w zaborze rosyjskim. Z pozostałej w Królestwie Ziemi Kujawskiej utworzono powiat włocławski, składający się z trzech okręgów sądowych z wyodrębnionymi dwunastoma gminami, w tym gminą Baruchowo.

Kolejna reforma administracyjna przeprowadzona była po upadku powstania styczniowego, w efekcie czego omawiane tereny znalazły się w obrębie guberni warszawskiej. Po zakończeniu I wojny światowej następowały kolejne zmiany w układach administracyjnych kraju, w związku z czym teren gminy wchodził kolejno w skład województwa warszawskiego, województwa poznańskiego, województwa pomorskiego.

W 1976 r. wprowadzono nowy podział administracyjny, w wyniku którego cały teren gminy Baruchowo znalazł się w obrębie gminy Kowal. W 1984 r. z gminy Kowal wyłączono wsie Baruchowo, Kłótno, Skrzynki, Goreń i utworzono nową gminę Baruchowo. Od 1999 r. gmina znajduje się w obrębie województwa kujawsko-pomorskiego.

Pod względem administracji kościelnej tereny gminy Baruchowo zawsze związane były z diecezją włocławską, dekanatem włocławskim.

Zewidencjonowane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Baruchowo obejmują ponad 20 obiektów architektury, parków i cmentarzy. Zasoby te reprezentowane są m.in. przez zespoły dworsko-parkowe, zabudowę mieszkaniową, cmentarze, obiekty sakralne.

Ochroną prawną, poprzez wpis do rejestru zabytków, objętych zostało 6 obiektów. Na liście tej znajdują się 2 zespoły parkowo-dworskie, park dworski, kościół parafialny, chata drewniana oraz pozostałości średniowiecznej osady obronnej.

Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

miejsowość		obiekt	nr ewidencyjny	data wpisu
Baruchowo	1	Zespół dworsko-parkowy • dwór • park	A/1245	20.07.1984 r.
Czarne	2	Zespół dworsko-parkowy • dwór • park	A/1223	17.09.1984 r.
Grodno	3	Gródek stożkowaty późnośredniowieczny	C/134	31.12.1986 r.
Kłótno	4	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy wraz z terenem przykościelnym w granicach ogrodzenia	A/716	20.01.1995 r.
	5	Chata drewniana – przeniesiona do skansenu w Kłóbce	A/327	05.01.1956 r.
Zakrzewo	6	Park dworski	A/1307	25.07.1984 r.

Na terenie gminy znajdują się cztery założenia dworsko-parkowe. Poszczególne założenia zachowane są w bardzo różnym stanie, często w dużej mierze zniszczone, zachowane fragmentarycznie, zniekształcone współczesnymi formami zagospodarowania. Trzy założenia objęte są ochroną konserwatorską – w Baruchowie, w Czarnem oraz w Zakrzewie.

W gminie Baruchowo zlokalizowane jest jedno zabytkowe założenie kościelne w Kłótnie, nadal pełniące swoje funkcje, utrzymane jest w dobrym stanie technicznym. Kościół wraz z terenem przykościelnym ujęty jest w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na terenie gminy znajdują się cztery cmentarze, w tym dwa nieczynne. Cmentarz parafialny w Kłótnie (czynny) utrzymany jest w dobrym stanie, zachowane są historyczne nagrobki oraz starodrzew. Dawny cmentarz rzymskokatolicki parafialny w Kłótnie, zlokalizowany w pobliżu kościoła nieczynny jest od ok. 1910 r., utrzymany jest jako teren wygrodzony, zadrzewiony z fragmentami szczątkowo zachowanych nagrobków. W Leonowie zlokalizowany jest nieczynny cmentarz ewangelicki, obecnie zadrzewiony z fragmentami szczątkowo zachowanych nagrobków. Nieczynne cmentarze wymagają uporządkowania i oznakowania w sposób zgodny z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków. W Skrzynkach zlokalizowany jest kościół oraz czynny cmentarz parafialny.

Historyczna zabudowa drewniana skupiona jest przede wszystkim we wsiach Goreń Duży, Goreń Nowy, Okna, Skrzynki. Chaty przeważnie są w złym stanie technicznym, a ich liczba od lat 90-tych poważnie zmalała. Większość chat wskazanych w studium jest nadal użytkowana. Wysoką wartością historyczno-kulturową charakteryzują się też pojedyncze domy murowane, zlokalizowane m. in. w Kłótnie, Świątkowicach.

Zachowane na terenie gminy liczne kapliczki przydrożne podlegają trwałym działaniom remontowym, które jednak w zdecydowanej większości przeprowadzone zostały nieprawidłowo w zakresie kolorystyki, co spowodowało trwałą utratę historycznych walorów.

W gminie Baruchowo zachowane są jedynie dwie aleje starodrzewu, przy czym wykazują one znaczne ubytki w drzewostanie oraz zróżnicowaną kondycję zdrowotną. Konieczne jest przeprowadzenie w obrębie alei kompleksowych działań w zakresie prac sanitarnych i zabezpieczających, jak również uzupełnienie ubytków w nasadzeniach. W obrębie alei lipowej wzdłuż drogi ze Świątkowic do Patrowa należy usunąć wszystkie dosadzone topole.

Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-podorskiego wskazują część terenu gmin Kowal i Baruchowo jako obszar utworzenia Kowalskiego Parku Kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Szczegółową charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego gminy przedstawiono według podziału na miejscowości. Wymienione zostały najstarsze zapisy odnoszące się do poszczególnych miejscowości z przyporządkowaniem pierwszego datowania dla poszczególnych ośrodków oraz zmieniającego się stanu własności. Obiekty o wartości historyczno kulturowej zewidencjonowane przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (stan na czerwiec 2011 r.) oraz obiekty ujęte w opracowaniu „Środowisko Kulturowe – uwarunkowania do ochrony dóbr kultury na obszarze gminy Baruchowo” z 1999 r. wyszczególnione zostały poniżej.

Z uwagi na fakt, że wykaz obiektów zabytkowych jest zestawieniem otwartym, nie sposób na etapie studium wyszczególnić wszystkie obiekty o wartości historyczno-kulturowej. Poniższy wykaz nie wyczerpuje problematyki zasobów kulturowych gminy Baruchowo, zatem obiekty o wartości historyczno-kulturowej i zasady ochrony powinny być określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami gminy Baruchowo.

Baruchowo

- 1388 r. – pierwsze wzmiankowanie wsi w parafii Kłótno jako dziedzicznej Marcina podczaszego i Mikołaja podkomorzego ziemi dobrzyńskiej
- połowa XVI w. – własność Baruchowskich
- 1634 r. – wieś obejmowała 18 dymów
- 1662 r. we wsi było 6 dymów
- 1674 r. we wsi było 7 domów szlacheckich i 3 plebejskie
- XVII w. własność Moszczyńskich i Dąbskich
- 1775 r. – we wsi było 15 dymów
- 1779 r. wieś z młynem, zamieszkała prze 91 osób, własność Walentego Moszczyńskiego
- 1827 r. we wsi 21 dymów, 174 mieszkańców, w skład dóbr Baruchowo wchodziły wówczas: Kretki, Leonowo, Okna, Trzebowo, Lubaty, Czarne, Trzebówek, Zakrzewo, Zakrzewiec, Okna, Skrzynki, Skrzyneczki, Strzały, Radziszewo, Cieślikowo
- Po 1830 r. majątek Baruchowo powiązany z kluczem więswickim jako własność Leona Zygmunta Kretkowskiego – radcy województwa mazowieckiego i sędziego pokoju okręgu kowalskiego
- 1836 r. – powstała gmina Baruchowo w powiecie włocławskim
- k. XIX w. – Emilian Kretkowski wybudował zachowany do dzisiaj dwór
- 1925–1393 r. – po śmierci Leona Kretkowskiego własność jego żony Marii ze Strzeszewskich Kretkowiej

- 1939–1945 r. majątkiem zarządza Niemiec Teodor Wechautz
- 1945 r. resztówkę majątku Baruchowo przejął Urząd Gminy Kowal
- do 1969 w dworze znajdowała się szkoła podstawowa
- 1976 r. – w wyniku nowego podziału administracyjnego gmina Baruchowo weszła w skład gminy Kowal
- 1984 r. ponownie utworzono gminę Baruchowo

miejsowość	obiekt	czas powsta- nia	rejestr zabytków
Baruchowo	zespół dworsko-parkowy:		
	dwór	k. XIX w.	1984.07.20 - A/1245
	park dworski	k. XIX w.	(dawny nr rej. zab. - 129/A)
	aleja dojazdowa lipowa	k. XIX w.	-
	stajnia murowana (rozebrana)	k. XIX w.	-

Z dawnego założenia dworsko-parkowego w Baruchowie zachowany jest dwór murowany, będący obecnie siedzibą Urzędu Gminy Baruchowo, stajnia murowana (obecnie rozebrana) oraz park z zachowanym układem wodnym i licznym, bogatym gatunkowo starodrzewem. Układ kompozycyjny założenia jest czytelny w podstawowych elementach dawnego rozplanowania dostosowanego do konfiguracji terenu, z zachowaną drogą dojazdową zlokalizowaną na osi dworu, obsadzoną alejowo podwójnym szpalerem lip. Część frontowa założenia jest porządkowana na bieżąco, niemniej przypadkowe nasadzenia w istotny sposób zniekształcają dawny podjazd. Park jest zaniedbany, o kompozycji zniekształconej ubytkami drzewostanu i niekontrolowanym rozwojem samosiewu drzew i krzewów. Założenie wymaga rewaloryzacji z wyeksponowaniem wszystkich zachowanych elementów oraz z odtworzeniem udokumentowanych relikwów dawnej kompozycji, w oparciu o specjalistyczną dokumentację projektową, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków.

fot. 1. Dwór w Baruchowie – siedziba Urzędu Gminy
(źródło własne)

fot. 2. Dwór drewniany w Czarnem (źródło własne)

Budy Kłócieńskie

- XVIII w. – własność biskupów włocławskich
- 1779 r. – we wsi mieszka 11 mieszkańców

Czarne

- poł. XIX w. – własność Kretkowskich
- k. XIX w. – własność Mirosławskich
- 1870 r. – wybudowano dwór drewniany
- do 1939 r. – własność braci Bronisława i Zygmunta Mirosławskich

miejsowość	obiekt	czas powstania	rejestr zabytków
Czarne	zespół dworsko-parkowy:		
	dwór drewniany	1870	1984.09.17 - A/1223
	park dworski	2 poł. XIX w.	(dawny nr rej. zab. - 160/A)
	gajówka drewniana	k. XIX w.	-
	obora drewniana (nie istnieje)	ok. 1900 r.	-
	spichlerz drewniany (nie istnieje)	ok. 1900 r.	-
	dom drewniany (nie istnieje)	k. XIX w.	-

Z założenia dworsko-parkowego w Czarnem zachowany został dwór drewniany złożony z trzech części wzniesionych w różnych okresach połączonych w jedną bryłę, znajdująca się obok drewniana gajówka, a także pozostałości dawnego parku wkomponowanego w otaczający las. Spichlerz i obora nie zachowały się. Rewaloryzacja parku oraz prace budowlane w obrębie dworu wymagają zastosowania przepisów odrębnych w zakresie ochrony zabytków.

Goreń

- XVIII w. – założenie osady olenderskiej
- 1793 r. – własność królewska, G. Hollandii

miejsowość	obiekt	czas powstania
Goreń Duży	dom drewniany 26	ok. 1900
Goreń Duży	dom drewniany 38	XX w. pocz.
Goreń Duży	dom drewniany 65 (nie istnieje)	XX w. pocz.
Goreń Nowy	dom drewniany 5	XX w. pocz.
Goreń Nowy	dom drewniany 11	XX w. pocz.

fot. 3. Dom drewniany w Gorenium Nowym (źródło własne)

Grodno

- 1634 r. – we wsi 9 dymów i 1 dom młyński
- 1662 r. – we wsi 3 dymy
- 1674 r. – we wsi 7 osób pochodzenia szlacheckiego i 29 plebejskiego
- 1775 r. – we wsi 9 dymów
- 1779 r. – we wsi młyn, własność Walentego i Jana Waliszewskich, 63 mieszkańców
- 1938 r. – własność Stanisława Kretkowskiego

miejsowość	obiekt	rejestr zabytków
Grodno	gródek stożkowaty	1986.12.30 - C/134 (dawny nr rej. zab. - 216/A)

Kłótno

- 1266 r. – pierwsze wzmiankowanie
- 1489 r. – wymieniona parafia w Kłótnie
- 1666 r. wybudowano kościół drewniany ufundowany przez Stanisława Niemirę, archidia-kona włocławskiego
- XVIII w. – własność biskupów włocławskich
- 1878–1881 r. wybudowano obecny kościół parafialny ufundowany przez Emiliana Kretkowskiego

fot. 4. Kościół parafialny pw. Św. Trójcy wraz z figurą Chrystusa (źródło własne)

fot. 5. Dom murowany w Kłótnie (źródło własne)

miejsowość	obiekt	czas powstania	rejestr zabytków
Kłótno	zespół kościoła parafialnego:		
	kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Św. Trójcy wraz z terenami przykościelnymi w granicach ogrodu	1878-1881	1995.01.20 - A/716 (dawny nr rej. zab. - 359/A)
	dzwonnica	ok. 1880	-
	plebania	ok. 1920	-
	budynek gospodarczy	pocz. XX w.	-
	ogrodzenie	XIX/XX w.	-
	figura Jezusa Chrystusa	1948	-
	starodrzew		
	chata drewniana	XVIII/XIX w.	1956.01.05 - A/327
	- przeniesiona do skansenu ok. 1980 r.		
	cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	ok. 1900	-
	historyczne nagrobki	1 poł. XX w.	-
	ogrodzenie z bramą	1 poł. XX w.	-
	starodrzew		-
	d. cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	k. XIX w.	-
	historyczne nagrobki (szczątkowe)		-
	słupy bramne	k. XIX w.	-
	starodrzew		-

Leonowo

- k. XVIII w. – pierwsze wzmiankowanie osady olenderskiej

miejsowość	obiekt	czas powstania
Leonowo	cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki (szczątkowe), staro-drzew	ok. 1900

Nowa Wieś

miejsowość	obiekt	czas powstania
Nowa Wieś	kapliczka murowana z figurką Matki Boskiej	z XIX/XX w.

Okna

- 1783 r. – budy, własność Franciszka Tokarskiego, wojskiego kowalskiego
- k. XVIII w. – pierwsze wzmiankowanie osady

miejsowość	obiekt	czas powstania
Okna	dom drewniany 19	ok. 1890
Okna	dom drewniany 21 (d. nr 22)	k. XIX w.
Okna	dom drewniany 24 (nie istnieje)	ok. 1890
Okna	dom drewniany 25	ok. 1880
Okna	dom drewniany 31	k. XIX w.
Okna	kapliczka drewniana z figurką Matki Boskiej (obok 2 kasztanów)	pocz. XX w.

fot. 6. Dom drewniany w Oknach (źródło własne)

fot. 7. Kapliczna z figurą Matki Boskiej w Oknach (źródło własne)

Patrowo

- 1634 r. – we wsi 6 dymów
- 1662 r. we wsi 2 dymy
- 1674 r. – we wsi 2 szlachciców i 11 plebejuszy
- 1775 r. – we wsi 11 dymów
- 1779 r. – własność dominikanów plockich, we wsi 41 mieszkańców

Stare Kurowo

- 1634 r. – we wsi 27 dymów
- 1662 r. – we wsi 23 dymy
- 1674 r. – we wsi 2 szlachciców, 2 szlacheckie zagrody oraz 49 plebejuszy
- 1775 r. – we wsi 21 dymów
- 1779 r. – wieś własnością norbertanek plockich, później Komeckiego, 132 mieszkańców
- 1793 r. – własność K. Buden

miejsowość	obiekt	czas powstania
Kurowo	figura św. Tekli (obok lipy)	1776
Kurowo - Kolonia	figura Matki Boskiej	1919
Kurowo	szpaler kasztanowców	

fot. 8. Figura św. Tekli w Kurowie
(źródło własne)

fot. 9. Kapliczka z figurą Matki Boskiej w Kurowie Kolonii (źródło własne)

Skrzynki

- 1779 r. – własność Franciszka Tokarskiego, wojskiego kowalskiego, we wsi 29 mieszkańców
- 1783 r. – budy
- k. XVIII w. – pierwsze wzmiankowanie osady
- 1938 r. – własność braci Bronisława i Zygmunta Mirosławskich

Świątkowice

- 1634 r. – wieś z młynem i 8 dymami
- 1662 r. – we wsi 1 dym

- 1674 r. – młyn we wsi opustoszały, wieś zamieszkała przez 10 plebejuszy
- 1775 r. – we wsi 11 dymów
- 1779 r. – we wsi 72 mieszkańców, własność Zygmunta Kretowskiego

miejsowość	obiekt	czas powstania
Świątkowice – Patrowo	aleja lipowa	-

Zakrzewek

- k. XVII w. – pierwsze wzmiankowanie osady

Zakrzewo

- 1634 r. – dwa działki szlacheckie, we wsi 11 dymów
- 1662 r. – we wsi 8 dymów
- 1674 r. – we wsi dwa działki szlacheckie, wieś zamieszkała prze 5 szlachciców i 36 plebejuszy
- 1775 r. – we wsi 16 dymów
- 1779 r. – własność Franciszka Tokarskiego oraz Boruckiego, we wsi 37 mieszkańców
- 1938 r. – własność Marii Kretkowskiej

fot. 10. Dom murowany w Świątkowicach
(źródło własne)

fot. 11. Dom w Zakrzewie Parcele (źródło własne)

miejsowość	obiekt	czas powstania	rejestr zabytków
Zakrzewo	park dworski	2 poł. XIX w.	1984.07.25 - A/1307 (dawny nr rej. zab. - 130/A)

W Zakrzewie zachował się park z licznym starodrzewem i fragmentami dawnego układu wodnego, wymaga on jednak rewaloryzacji oraz bieżących prac pielęgnacyjnych, które należy przeprowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków.

Zaluśkowo

- 1793 r. – wieś samodzielna, później włączona do wsi Zawada

Zawada

- 1634 r. – we wsi 4 dymy
- 1662 r. – we wsi 1 dym
- 1674 r. – we wsi mieszkało 2 szlachciców i 22 plebejuszy
- 1775 r. – we wsi 9 dymów
- 1779 r. – własność Teodora Ciechowskiego, w Zawadzie i Lubatach było wówczas 78 mieszkańców
- 1938 r. – własność Kazimierza Święcickiego

miejsowość	obiekt	czas powstania
zespół dworsko-parkowy:		
Zawada Nowa	dwór	1 poł. XIX w.
	budynek inwentarski	2 poł. XIX w..
	park dworski	poł. XIX w.

fot. 12. Dwór w Zawadzie Nowej (źródło własne)

Z dawnego zespołu dworsko-parkowego w Zawadzie Nowej zachowany jest dwór, budynek gospodarczy oraz pozostałości parku. Z dawnej kompozycji czytelne są liniowe graniczne nasadzenia drzew oraz elementy wewnętrznego rozplanowania. Założenie wymaga rewaloryzacji z uwzględnieniem dawnej kompozycji związanej z dworem Podkulińskich, w oparciu o specjalistyczną dokumentację projektową, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków.

VI.2. Zasoby archeologiczne

Obszar gminy Baruchowo przebadany został w latach 1987–1989 i w 1996 r. metodą archeologicznych badań powierzchniowych na tzw. obszarach „Archeologicznego Zdjęcia Polski” o nr 50-50, 51-50, 52-49, 52-50. W ramach konserwatorskiego programu weryfikacji tzw. siedzib obronno-rezydencjonalnych na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej przeprowadzono prace badawcze tzw. grodziska w Grodnie i dworu obronnego w Zawadzie Nowej.

Na obszarze gminy nie zarejestrowano najstarszych śladów osadnictwa z epoki kamienia. Charakteryzując osadnicze ślady pradziejowe, średniowieczne i nowożytnie, zauważyć należy dosyć nietypowy układ intensywności zasiedlenia terenów gminy. Najliczniej notowane jest osadnictwo

z epoki neolitu z pojedynczymi osadami z epoki brązu i następnie ponowny rzut osadniczy z czasów średniowiecza po nowożytność (XIV – po XVIII wiek).

Biorąc pod uwagę ilość punktów osadniczych i ich skupiska wyróżnić można na omawianym terenie dwie strefy osadnicze:

- strefa centralna – okolice Kłótna i Zawady Piaski: obszar objęty tą strefą apogeum osadnicze przeżywa w epoce neolitu za sprawą wspólnot kulturowych: kultury pucharów lejkowatych – Kłótno 59 (36), 37 (13), Zawada Piaski 93 (70). W stopniu minimalnym zaznaczone są materialne ślady z początku epoki brązu – Kłótno 30 (6), 31 (7), Zawada Piaski 93 (70), k. trzcinieckiej, późnego IV okresu epoki brązu Kłótno 31 (7) i epoki żelaza, okresu lateńskiego kultury przeworskiej – Kłótno 69 (46). Liczne ślady osadnicze notowane są począwszy od wczesnego średniowiecza – Kłótno 39 (15), po nowożytność – Zawada Piaski 89 (66).
- strefa północna – wzdłuż południowej granicy jeziora Goreńskiego: w strefie tej rejestrujemy opisany powyżej standard osadniczo – kulturowy, charakteryzujący się występowaniem osadnictwa kultur neolitycznych pucharów lejkowatych: Goreń Duży – 4 (4), 7 (7), 8 (8), 12 (12), 14 (14), kultur amfor kulistych z pojedynczym śladem osadnictwa (obozowiskiem ?) ze schyłku epoki neolitu, kultury ceramiki sznurowej – Goreń Duży 9 (9) i osadnictwem wczesnośredniowiecznym – Goreń Duży 5 (5), średniowiecznym – Goreń Duży 4 (4), 10 (10).

Poza w/w strefami wyspowo sytuują się stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej, do których zaliczyć należy: osadę z XIII – XIV w. w Baruchowie 15 (1), tzw. grodzisko w Grodnie 18 (22) wpisane do rejestru zabytków. Przeprowadzone badania określiły chronologię tego obiektu na koniec XIV i pierwszą połowę XV w. Najprawdopodobniej jest to relikտ obronnej siedziby rycerskiej, kiedy to Grodno było własnością Mścigniewa – 1399, Macieja – 1419, Andrzeja z Grodna – 1421; późnonowożytny z drugiej połowy XVIII i pierwszej połowy XIX w. dwór szlachecki w miejscu zwanym przez okoliczną ludność „zamczyskiem” złożony z drewnianego budynku bez piwnic.

Stopień zachowania stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Baruchowo należy uznać za dobry.

Tabela 15. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Baruchowo

I.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
1	Goreń Duży	50-50	13	13	osada, osadnictwa ślad	neolit, średniowiecze późne - nowożytność XV-XVI w.	pucharów lejkowatych
2	Goreń Duży	50-50	5	05	osadnictwa ślad, osada	neolit, średniowiecze wczesne okres III	pucharów lejkowatych
3	Goreń Duży	50-50	4	04	osada, osada	neolit, średniowiecze późne - nowożytność XV-XVI w.	pucharów lejkowatych
4	Goreń Duży	50-50	3	03	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	

I.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
5	Goreń Duży	50-50	2	02	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
6	Goreń Nowy	50-50	14	01	osada	neolit	pucharów lejkowatych
7	Goreń Duży	50-50	12	12	osada	neolit	
8	Goreń Duży	50-50	11	11	osadnictwa ślad	neolit - brązu epoka	
9	Goreń Duży	50-50	10	10	osada, osada	średniowiecze wczesne okres II, średniowiecze późne - nowożytność XIV-XVI w.	
10	Goreń Duży	50-50	8	08	osada	neolit	pucharów lejkowatych
11	Goreń Duży	50-50	7	07	osada	neolit	pucharów lejkowatych
12	Goreń Duży	50-50	6	06	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
13	Goreń Duży	50-50	1	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
14	Goreń Duży	50-50	9	09	obozowisko?	neolit schyłkowy	ceramiki sznurowej
15	Lubaty	50-51	3	05	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka okres II	trzciniacka
16	Lubaty	50-51	6	07	osadnictwa ślad	paleolit schyłkowy	świdzka, pucharów lejkowatych
17	Lubaty	50-51	2	04	osadnictwa ślad	nowożytność	
18	Lubaty	50-51	4	06	osadnictwa ślad	starożytność	
19	Lubaty	50-51	5	01	osadnictwa ślad	kamienia epoka	
20	Lubaty	50-51	1	03	osadnictwa ślad, osadniczy punkt	starożytność, średniowiecze wczesne XI-XII w.	
21	Świątkowice	51-49	39	05	osadnictwa ślad	średniowiecze późne - nowożytność XV-XVI w.	
22	Świątkowice	51-49	38	04	osadnictwa ślad	średniowiecze późne - nowożytność XV-XVI w.	
23	Baruchowo	51-49	73	04	cemmentarzysko szkieletowe	późn. średniowiecze - wczesny okres nowożytny	

I.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
24	Kurowo-Kolonia	51-49	30	01	osada	średniowiecze wczesne okres III	
25	Kurowo-Kolonia	51-49	31	02	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	brązu epoka, średniowiecze późne XIII-XIV w.	łużycka
26	Grodno	51-49	25	04	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
27	Grodno	51-49	24	03	osadnictwa ślad	kamienia epoka	
28	Grodno	51-49	23	02	osada	średniowiecze późne XIV-XV w.	
29	Grodno	51-49	22	01	gródek stożkowy	średniowiecze późne XIV w.	
30	Baruchowo	51-49	3	03	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
31	Baruchowo	51-49	2	02	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
32	Baruchowo	51-49	1	01	osada	średniowiecze późne XIII-XIV w.	
33	Kolonia-Grodno	51-49	27	01	osadnictwa ślad	nowożytność XVI-XVII w.	
34	Patrówek	51-50	44	02	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
35	Kłótno	51-50	19	15	osadnictwa ślad	neolit?	
36	Kolonia Dębowa	51-50	37	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
37	Kolonia Kurowo	51-50	38	03	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
38	Kolonia Kurowo	51-50	39	04	osada	neolit	pucharów lejkowatych
39	Kolonia Kurowo	51-50	40	05	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
40	Kolonia Kurowo	51-50	41	06	osadnictwa ślad	neolit	
41	Kłótno	51-50	18	14	osada, osadnictwa ślad	neolit, średniowiecze wczesne okres III	pucharów lejkowatych
42	Patrówek	51-50	43	01	osadnictwa ślad, osadnictwa ślad	średniowiecze późne XV w., nowożytność XVII-XVIII w.	
43	Kłótno	51-50	12	08	osada	neolit	pucharów lejkowatych

I.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
44	Czarne	51-50	1	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
45	Nowa Wieś	51-50	42	01	osadnictwa ślad	neolit	
46	Kłótno	51-50	17	13	osada	średniowiecze wczesne okres III	
47	Kłótno	51-50	16	12	osadnictwa ślad	neolit	
48	Kłótno	51-50	15	11	osada	średniowiecze późne XIV-XVII w.	
49	Kłótno	51-50	13	09	osada, osadnictwa ślad	neolit, średniowiecze wczesne okres III	pucharów lejkowatych
50	Kłótno	51-50	11	07	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
51	Kłótno	51-50	10	06	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
52	Kłótno	51-50	9	05	osada	neolit	pucharów lejkowatych
53	Kłótno	51-50	8	04	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
54	Kłótno	51-50	7	02	osada	brązu epoka okres IV	łużycka
55	Kłótno	51-50	6	02	osada	neolit schyłkowy - brązu epoka początek	amfor kulistych
56	Kłótno	51-50	5	01	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne XII w.	
57	Patrówek	51-50	47	05	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
58	Kłótno	51-50	14	10	osada	neolit	amfor kulistych
59	Zawada Piaski	51-50	64	07	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
60	Trzebowo	51-50	54	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych?
61	Zakrzewo Parcele	51-50	55	01	osada	średniowiecze późne XIV-XV w.	
62	Zakrzewo Parcele	51-50	56	02	osada	średniowiecze późne XIII-XIV w.	
63	Zawada Nowa	51-50	57	01	osada	średniowiecze późne - nowożytność XV-XVII w.	
64	Zawada Piaski	51-50	58	01	osadnictwa ślad	neolit	
65	Patrówek	51-50	46	04	osadnictwa ślad	lateński okres?	przeworska

I.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
66	Zawada Piaski	51-50	60	03	osada	neolit	pucharów lejkowatych
67	Patrówek	51-50	45	03	osadnictwa ślad	średniowiecze wcześnie okres III?	
68	Radziszewo	51-50	53	02	osadnictwa ślad	neolit?	
69	Zawada Piaski	51-50	63	06	osada	neolit	pucharów lejkowatych
70	Zawada Piaski	51-50	59	02	osada	neolit	pucharów lejkowatych
71	Zawada Piaski	51-50	65	08	osadnictwa ślad	średniowiecze wcześnie okres III	
72	Zawada Piaski	51-50	66	09	osada	nowożytność XVI-XVII w.	
73	Zawada Piaski	51-50	67	10	osada	neolit	amfor kulistych
74	Zawada Piaski	51-50	68	11	osada	neolit	
75	Zawada Piaski	51-50	69	12	osada	neolit	pucharów lejkowatych
76	Zawada Piaski	51-50	70	13	osada, osadnictwa ślad	neolit, brązu epoka początek?	amfor kulistych, trzciniecka
77	Zawada Piaski	51-50	71	14	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
78	Skrzynki	51-50	72	01	osada	neolit	pucharów lejkowatych
79	Skrzynki	51-50	73	02	osadnictwa ślad	średniowiecze wcześnie okres III	
80	Zawada Piaski	51-50	62	05	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
81	Probstwo	51-50	51	03	osadnictwa ślad	średniowiecze wcześnie okres III	
82	Patrówek	51-50	48	06	osadnictwa ślad	neolit	amfor kulistych
83	Zawada Piaski	51-50	61	04	osada	neolit	amfor kulistych
84	Probstwo	51-50	50	02	osadnictwa ślad	średniowiecze wcześnie okres III - średniowiecze późne XIV w.	
85	Kłótno	51-50	36	32	osada	neolit	pucharów lejkowatych
86	Radziszewo	51-50	52	01	osada	neolit	pucharów lejkowatych

l.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
87	Kłótno	51-50	20	16	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
88	Kłótno	51-50	21	17	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
89	Kłótno	51-50	22	18	osadnictwa ślad	średniowiecze późne XIV-XV w.	
90	Kłótno	51-50	23	19	osada	neolit	pucharów lejkowatych
91	Kłótno	51-50	24	20	osadnictwa ślad	neolit	
92	Kłótno	51-50	34	30	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
93	Probstowo	51-50	49	01	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
94	Kłótno	51-50	25	21	osada	neolit	pucharów lejkowatych
95	Kłótno	51-50	35	31	osadnictwa ślad	neolit?	
96	Kłótno	51-50	33	29	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
97	Kłótno	51-50	32	28	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
98	Kłótno	51-50	31	27	osadnictwa ślad	eneolit	amfor kulistych
99	Kłótno	51-50	30	26	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
100	Kłótno	51-50	29	25	osadnictwa ślad	neolit	pucharów lejkowatych
101	Kłótno	51-50	28	24	osadnictwa ślad	średniowiecze późne XIV w.	
102	Kłótno	51-50	27	23	osadnictwa ślad	neolit?	
103	Kłótno	51-50	26	22	osada	neolit	pucharów lejkowatych
104	Babia Góra	52-49	22	02	osadnictwa ślad	średniowiecze wczesne okres III	
105	Babia Góra	52-49	21	01	osada	średniowiecze wczesne okres III	
106	Kurowo Parcele	52-50	22	01	osada	średniowiecze późne XV w.	
107	Zakrzewo	52-50	33	04	osada	średniowiecze późne XIII-XIV w.	

l.p.	miejsowość	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	nr stanowiska w miejscowości	funkcja obiektu	chronologia	kultura
108	Stawek	52-50	38	01	osada	średniowiecze późne XIV-XV w.	
109	Zakrzewo Parcele	52-50	37	04	osadnictwa ślad	średniowiecze późne XIV w.	
110	Zakrzewo Parcele	52-50	36	03	osada	średniowiecze późne XIII w. II połowa	
111	Zakrzewo	52-50	35	06	osada	średniowiecze późne XIII w. II połowa	
112	Zakrzewo	52-50	34	05	osada, osada	średniowiecze późne XIII-XIV w., nowożytność XVI w.	
113	Zakrzewo	52-50	32	03	osada	średniowiecze późne XV w.	
114	Zakrzewo	52-50	31	02	osada	średniowiecze późne XIII-XIV w.	
115	Zakrzewo	52-50	30	01	osada, osada	średniowiecze późne XIII-XIV w., średniowiecze późne XV w.	
116	Kurowo Parcele	52-50	26	05	osadnictwa ślad	neolit?	
117	Kurowo Parcele	52-50	25	04	osada	średniowiecze późne XIII II połowa - XV w.	
118	Kurowo Parcele	52-50	23	02	osada	średniowiecze późne XIII II połowa	
119	Kurowo Parcele	52-50	24	03	osada	średniowiecze późne XV w.	
120	Więśławice	50-49	69	16	osada	średniowiecze późne XIV-XV w.	
121	Więśławice	50-49	70	17		średniowiecze XII-XIII w.	
122	Lubaty	51-51	90	12	obozowisko, osadnictwa ślad	paleolit, brązu epoka	
123	Lubaty	51-51	89	11	osadnictwa ślad		KSL
124	Lubaty	51-51	88	10	osadnictwa ślad	średniowiecze późne	
125	Lubaty	51-51	87	9	obozowisko	mezolit	chojnicko-pieńkowska
126	Lubaty	51-51	1	2	cmentarzysko, osadnictwa ślad, osadnictwa ślad, cmentarzysko	Halsztat D, starożytny, neolit, neolit	pomorska, pucharów lejkowatych, amfor kulistych

VII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO GMINY

Układ drogowo-uliczny gminy stanowi jeden z najistotniejszych elementów całego układu przestrzennego. Sieć drogowo-uliczną tworzą drogi: droga wojewódzka, dwie drogi powiatowe oraz drogi gminne, które ustanowione są jako drogi publiczne, ale także drogi i ulice niezaliczone do kategorii dróg publicznych. Łączna długość dróg w gminie Baruchowo wynosi ok. 122 km.

Autostrady i drogi krajowe

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Baruchowo (przez teren gmin Włocławek, Kowal, Lubień Kujawski) przebiega droga krajowa nr 1 (Gdańsk–Cieszyn) o zasięgu międzynarodowym, łącząca północ i południe Polski. Równoległe do przebiegu drogi krajowej realizowana jest autostrada A1 (Gdańsk–Gorzycze). Węzeł autostradowy „Kowal”, zlokalizowany po południowej stronie miasta Kowal, za pośrednictwem drogi krajowej nr 1, umożliwi połączenie komunikacyjne drogi wojewódzkiej nr 265, przebiegającej przez gminę Baruchowo, z autostradą.

Drogi wojewódzkie

Podstawą układu drogowego w gminie jest przebiegająca przez wieś Baruchowo droga wojewódzka nr 265 relacji (Brześć Kujawski–Kowal–Gostynin) na odcinku ok. 10 km. Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego zamierzona jest przebudowa drogi do klasy technicznej G (droga główna).

Drogi powiatowe

Na układ dróg powiatowych składają się 2 drogi: droga powiatowa nr 2920 C (relacji Baruchowo–Kowal) oraz droga powiatowa nr 2918 C (relacji Baruchowo–Kłótno–Goreń–Skrzynki–Okna–Patrowo). Łączna długość dróg powiatowych wynosi ok. 16,5 km, obie stanowią drogi o nawierzchni twardej bitumicznej.

Drogi gminne

System dróg gminnych tworzą drogi lokalne i dojazdowe o łącznej długości ok. 95 km. Wśród dróg przeważają drogi z nawierzchnią bitumiczną – ok. 55 km, żuźlową – ok. 6 km, tłuczniową – ok. 2 km, gruntowa – ok. 32 km. Fragmenty niektórych dróg przebiegających przez miejscowości o zwartej zabudowie, obszary wsi posiadają częściowo bądź w pełni urządzone chodniki. Ogólny stan techniczny dróg można uznać za średni.

Sieć dróg gminnych wraz z parametrami technicznymi przedstawiano w zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 16. Wykaz dróg gminnych w granicach administracyjnych gminy Baruchowo

Lp	Nr drogi	Relacja	Szerokość (z chodnikami i pobo- czami)	Rodzaj nawierzchni
1.	191001C	granica gminy – Goreń Duży	6,0 m	asfalt
2.	191002C	granica gminy – Goreń Nowy	5,0 m	asfalt
3.	191003C	Goreń Duży – Goreń Duży	5,0 m	tłuczeń
4.	191004C	Goreń Duży – Goreń Duży	5,0 m	żwir, żużel
5.	191005C	granica gminy – Czarne	4,0 m	żużel
6.	191006C	Lubaty – granica województwa	4,5 m	asfalt
7.	191007C	Lubaty – granica województwa	5,0 m	żwir
8.	191008C	Lubaty – Okna	4,0 m	żużel
9.	191009C	Skrzynki – Lubaty	4,0 m	asfalt
10.	191010C	Lubaty – Okna	4,0 m	żużel
11.	191011C	Skrzynki – Okna	5,0 m	asfalt
12.	191012C	droga powiatowa nr 2918 C – Kłótno	5,5 m	żużel
13.	191013C	Okna – granica gminy	4,0 m	żużel, żwir, tłuczeń
14.	191014C	Kłótno – Zawada Piaski – droga nr wojewódzka nr 265	6,0 m	asfalt
15.	191015C	droga nr wojewódzka nr 265 – Świątkowice – droga nr woje- wódzka nr 265	6,0 m	asfalt
16.	191016C	Kłótno – Baruchowo	7,0 m	asfalt
17.	191017C	droga powiatowa nr 2918 C – Okna	4,5 m	asfalt
18.	191018C	Okna – Zawada Piaski – droga nr wojewódzka nr 265	4,5 m	asfalt
19.	191019C	Baruchowo – Baruchowo	4,0 m	tłuczeń
20.	191020C	Kłótno – droga nr wojewódzka nr 265	6,0 m	asfalt
21.	191021C	Kłótno – Kurowo Parcele – granica gminy	6,5 m	asfalt
22.	191022C	Baruchowo – Boża Wola	3,0 m	żwir
23.	191023C	Trzebowo – granica wojewódz- twa	4,5 m	żużel, żwir
24.	191024C	droga powiatowa nr 2920 C – Boża Wola	4,5 m	asfalt

Lp	Nr drogi	Relacja	Szerokość (z chodnikami i pobo- czami)	Rodzaj nawierzchni
25.	191025C	granica gminy – Baruchowo	4,0 m	asfalt
26.	191026C	Trzebowo – granica wojewódz- twa	5,0 m	żwir
27.	191027C	droga powiatowa nr 2918 C – granica województwa	5,0 m	asfalt
28.	191028C	Zawada Piaski – Zawada Piaski	6,0 m	asfalt
29.	191029C	droga powiatowa nr 2918 C – granica gminy	6,0 m	asfalt
30.	191030C	Grodno – granica gminy	5,0 m	asfalt
31.	191031C	Kurowo Babia Góra – Nowa Zawada	5,0 m	żużel, żwir
32.	191032C	Boża Wola – Grodno	3,0 m	żwir, tłuczeń, asfalt
55.	191033C	Kurowo Babia Góra – granica gminy	6,0 m	asfalt
34.	191034C	Zawada Piaski – granica woje- wództwa	6,0 m	asfalt
35.	191035C	droga nr wojewódzka nr 265 – Zawada Piaski – Zakrzewo – granica województwa	6,0 m	asfalt
36.	191036C	Patrówek – Stawek – granica województwa	5,0 m	asfalt
37.	191037C	Zakrzewo Parcele – Zakrzewo	5,0 m	asfalt
38.	191038C	Grodno – Kurowo Babia Góra	6,0 m	asfalt
39.	191039C	Zawada Nowa – Zakrzewo – Stawek	5,0 m	asfalt
40.	191040C	Kurowo Parcele – Zawada Nowa	5,0 m	asfalt
41.	191041C	Kurowo Parcele – granica wo- jewództwa	4,0 m	asfalt
42.	191042C	Zakrzewo – granica wojewódz- twa	3,0 m	asfalt
43.	191043C	Zakrzewo – granica wojewódz- twa	5,0 m	asfalt

Komunikację zbiorową w gminie Baruchowo tworzą połączenia autobusowe PKS m.in. z Gostyninem, Włocławkiem, Kowalem, Toruniem i Warszawą.

Na terenie gminy funkcjonują dwie stacje benzynowe w Baruchowie, zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej.

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju komunikacji

Rozwój sieci komunikacyjnej w regionie uzależniony jest od działań rządowych, co do rozbudowy istniejącego układu drogowego, jak i istniejących już ciągów komunikacyjnych. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy przebiegać będzie autostrada A-1 z węzłem autostradowym Kowal, co sprzyjać będzie dogodnemu powiązaniu zewnętrznemu gminy z większymi miastami województwa, a dalej kraju.

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju komunikacji

Wzrastający ruch samochodów osobowych i ciężarowych stwarza konieczność modernizacji istniejącego układu drogowego. Dla uzyskania pełnego standardu, jak i prawidłowego prowadzenia ruchu samochodowego, należy:

- drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne doprowadzić do odpowiedniej klasy technicznej wynikającej z normatywu technicznego,
- utwardzić nawierzchnię na drogach gminnych zwłaszcza prowadzących ruch do zabudowy mieszkaniowej i lotniskowej.

VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura techniczna ma duże znaczenie dla rozwoju gminy, stanowi element trwałego zagospodarowania, czynnik przyciągający kapitał i nowe inwestycje na teren gminy oraz wyznacza poziom i standard życia ludności. Systemy infrastruktury technicznej, rządzone prawami funkcjonalności i niezawodności układów, stwarzają warunki dla właściwej działalności gospodarczej i społecznej człowieka. Rozbudowa infrastruktury lokalnej ma na celu: zmniejszenie kosztów, jakie ponosi inwestor lokalizujący swoją działalność na danym terenie, poprawę warunków życia, co może stać się ważnym czynnikiem przyciągającym nowe inwestycje.

Gospodarka wodno-ściekowa i gospodarka odpadami

Gmina Baruchowo jest niemal w pełni zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi ok. 84 km (oraz ok. 38 km przyłączy zagrodowych) a jej stan jest dobry. Ujęcia wód ze stacją uzdatniania wody, na potrzeby zwodociągowania wsi położone są w miejscowościach:

- Kłótno, studnia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 75 m³/h, depresja 3–5 m. Pozwolenie wodnoprawne: Q_h max = 60,0 m³/h, Q_{dśr.} = 410,0 m³/h; aktualny pobór (dane z 2003 r.) wynosi 205 m³/d. Dla stref ochrony ujęcia wody (bezpośredniej, pośredniej wewnętrznej – o promieniu 35 m od studni, i pośredniej zewnętrznej – o promieniu 1895 m od studni) obowiązują ustalenia zawarte w przepisach odrębnych.
- Skrzynki (grunty wsi Goreń Duży), zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą 40 m³/h, depresja 1,5 m; pozwolenie wodnoprawne: Q_h max = 40,0 m³/h Q_{dśr.} = 216,0 m³/d; aktualny pobór wody ok. 50–60 m³/d. Dla stref ochrony ujęcia wody (bezpośredniej, pośredniej wewnętrznej – o promieniu 35 m od studni, i pośredniej zewnętrznej – o promieniu 1895 m od studni) obowiązują ustalenia zawarte w przepisach odrębnych.

Na wymienionych powyżej ujęciach brakuje jedynie agregatu prądotwórczego zapewniającego awaryjną dostawę energii elektrycznej do urządzeń obsługujących ujęcia. W gminie znajdują się również dwie przepompownie, jedna, ze zbiornikiem retencyjnym, w miejscowości Baruchowo.

Ponadto, na terenie gminy znajduje się 10 zarejestrowanych studni wierconych o udokumentowanych zasobach. Głębokości otworów ujmujących wody z poziomu czwartorzędowego wynoszą od 16,0 m do 35,0 m. Są to przeważnie ujęcia jedno- lub dwuotworowe rozproszone po terenie gminy. Część czynną studni stanowi najczęściej filtr siatkowy na rurze stalowej, perforowanej. Analizowane otwory charakteryzują się wydajnościami w przedziale 36–56 m³/h. Nieliczne studnie osiągają wydajności poniżej 10 m³/h.

Zasoby wód podziemnych oraz wydajność istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody znacznie przewyższają docelowe zapotrzebowanie gminy.

Na terenie gminy aktualnie wyposażone w zbiorową kanalizację są dwie miejscowości – Baruchowo i Świątkowice, łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 8,9 km, co stanowi jedynie 17% zводociągowania gminy (stan na 31 grudnia 2009 r.). Oczyszczalnia ścieków znajduje się w miejscowości Baruchowo, a oczyszczone ścieki odprowadzane są do Rakutówki. Pozostała część gminy wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki gromadzenia nieczystości, które są wywożone wozami asenizacyjnymi. Funkcjonują również przydomowe oczyszczalnie ścieków oparte na drenażu rozsączającym, co w przypadku braku sieci kanalizacyjnej jest dobrym rozwiązaniem, o ile w zasięgu ich oddziaływania nie znajdują się wody gruntowe.

Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej przyczynia się do zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Stare zbiorniki na szambo są często nieszczelne, praktykuje się wylanie szamba na pola, lub odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gruntu lub cieków wodnych. Zagrożenie jest szczególnie istotne w środkowej i północnej części gminy, gdzie zbiornik wód podziemnych pozbawiony jest warstwy izolacyjnej.

System odbioru i wywozu odpadów komunalnych z terenu gminy Baruchowo oparty jest o usługi wyspecjalizowanej firmy zewnętrznej. Zlecenie wykonywanych usług opiera się na podstawie indywidualnych umów zawartych pomiędzy firmą zewnętrzną a mieszkańcami gminy. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa w Baruchowie jest odpowiedzialny za zapewnienie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, a także ich opróżnianie.

Całkowicie zamknięte już składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Kurowo Kolumbia ma zostać poddane rekultywacji, zgodnie z projektem rekultywacji technicznej i biologicznej.

Energetyka

Zasilanie w energię elektryczną w gminie Baruchowo ma miejsce z dwóch Głównych Punktów Zasilania GPZ – Lubień Włocławek Wschód z napięciem 110/15 kV. Wymienione GPZ pracują w oparciu o zewnętrzne powiązania układu krajowego systemu elektroenergetycznego wysokiego napięcia, tj. 400–220 kV i 100 kV, a poprzez układ transformacji zasilana jest cała sieć kablowa i napowietrzna średniego i niskiego napięcia. Z rozdzielni wychodzą na teren gminy linie magistralne 15 kV. Z sieci magistralnych i rozgałęźnych średniego napięcia o długości 74 km zasilane są stacje transformatorowe 15/0,4 kV, których stopień obciążeń świadczy o pewnej rezerwie mocy, którą można wykorzystać dla wzrostu zapotrzebowania czy podłączenia nowych odbiorców sieci.

Stan zasilania gminy Baruchowo w energię elektryczną można uznać za zadowalający.

W zakresie ciepłownictwa, budownictwo jednorodzinne ogrzewane jest systemami indywidualnymi ze znaczną przewagą paliwa stałego (węgiel, miał, koks, drewno, ojej opałowy). Ponadto funkcjonują lokalne systemy ogrzewane z kotłowni, które zasilają obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty przemysłowo-usługowe.

Obecnie gmina Baruchowo nie jest zasilana gazem ziemnym przewodowym z systemu gazowniczego. Zapotrzebowanie na gaz w gospodarstwach domowych zapewniane jest przez dostawę gazu płynnego LPG w butlach gazowych. Gmina posiada jednakże koncepcję gazyfikacji w oparciu o dostawę gazu z gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 500 Gusotrzyn–Gostynin. Przewiduje się odgałęzienia od tego gazociągu zasilające wysokiego ciśnienia Dn 100, do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia, która zostanie zlokalizowana we wsi Baruchowo. Doprowadzenie gazu ziemnego do poszczególnych miejscowości nastąpiłoby gazociągami średniego ciśnienia. Przewidziano etapowe doprowadzenie gazu ziemnego do gminy w miarę rozbudowy infrastruktury. Pierwszy etap ma objąć miejscowości Baruchowo, Świątkowice, Kłótno. Obecnie jednak Pomorska

Spółka nie zawiera w planach inwestycyjnych na lata 2009-2013 gazyfikacji gminy Baruchowo. W przypadku rozważania takowej inwestycji konieczna będzie jej analiza ekonomiczna.

Alternatywne źródła energii

Na terenie gminy Baruchowo zlokalizowane są dwie turbiny wiatrowe na terenie miejscowości Zakrzewo. Z uwagi na lokalizację znacznych obszarów gminy w zasięgu korytarzy ekologicznych, a także na obecność obszarów przyrodniczych o wysokim reżimie ochronnym, będących ostoją ptactwa, dalsza lokalizacja elektrowni wiatrowych na terenie gminy Baruchowo nie jest korzystna.

Telekomunikacja

Operatorem sieci telefonicznej w gminie Baruchowo jest Telekomunikacja Polska S.A., funkcjonuje centrala telefoniczna o pojemności 400 numerów. Na terenie miejscowości Boża Wola i Trzebowo znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej.

IX. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z UPRZEDNICH ZAŁOŻEŃ PRZEZNACZENIA TERENÓW

Strategiczną politykę przestrzenną gminy, kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzeni określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Z kolei przeznaczenie terenów na różne formy użytkowania i zagospodarowania określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem wymogu zgodności z przyjętą przez samorząd gminy polityką przestrzenną.

Do 31 grudnia 2003 r. aktualnym pozostawał miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XX/109/92 Rady Gminy Baruchowo z dnia 23 października 1992 r. Po 1 stycznia 2004 r. moc zachowały jedynie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone po dniu 1 stycznia 1995 r. Uprzednie tracą moc prawną.

Stąd istnieje potrzeba dostosowania studium do aktualnych poglądów na uwarunkowania rozwoju i kierunki rozwoju gminy i jego uchwalenia oraz do zakończenia rozpoczętych i podjęcia nowych opracowań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z ustaleniami aktualnego studium.

Aktualnie w gminie Baruchowo funkcjonują 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ponadto jeden plan jest w trakcie opracowania. Plany miejscowe zostały opracowane dla niewielkich obszarów, planowanych do realizacji konkretnych inwestycji. Plan miejscowy w trakcie opracowania obejmuje teren charakteryzujący się dużą atrakcyjnością inwestycyjną (tereny zabudowy lotniskowej). Plany pokazano na rysunku kierunków studium (zał. nr 3).

Tabela 17. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego		nr uchwały o uchwaleniu planu
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren wyodrębniony z części gminy Baruchowo, powiat Włocławski, położony w miejscowości Baruchowo	UCHWAŁA Nr XI/64/2003 Rady Gminy Baruchowo z dnia 16 października 2003 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren wyodrębniony z części gminy Baruchowo, powiat Włocławski, położony w miejscowości Baruchowo Boża Wola	UCHWAŁA Nr XI/65/2003 Rady Gminy Baruchowo z dnia 16 października 2003 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren wyodrębniony z części gminy Baruchowo, powiat Włocławski, położony w miejscowości Trzebowo	UCHWAŁA Nr XI/66/2003 Rady Gminy Baruchowo z dnia 16 października 2003 r.
sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego		nr uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu
a.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący tereny położone w sołectwach Goreń Duży, Skrzyńki, gmina Baruchowo, powiat włocławski	UCHWAŁA Nr XXIV/153/05 Rady Gminy Baruchowo z dnia 8 lutego 2005r.

X. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planie miejscowym „określa się obowiązkowo” zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego”. W związku z tym, że plan miejscowy musi być zgodny ze studium w konsekwencji w studium należy uwzględnić uwarunkowania wynikające ze „... stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony”.

Mały Słownik Języka Polskiego podaje, że ład to „... harmonijny porządek, uregulowany układ ...” Z kolei cytowana ustawa nawiązując do przedmiotu swoich ustaleń uznaje, że „ustalenia dotyczące zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego powinny zawierać ... określenie cech elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ukształtowania lub rewaloryzacji, oraz określenie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów”.

Głównym kierunkiem wojewódzkiej polityki przestrzennej jest budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych, co wymaga przyjęcia naczelných zasad zagospodarowania przestrzennego takich jak: rozwój zrównoważony, wielofunkcyjność rozwoju struktur przestrzennych oraz ład przestrzenny wyrażający harmonię, porządek i równowagę w środowisku człowieka.

Powyższe założenia winny być realizowane poprzez:

- kompleksowe opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych obszarów gminy,
- eliminacja konfliktów przestrzennych powstających na styku rozwijającego się dynamicznie mieszkalnictwa i drobnej przedsiębiorczości z rolnictwem i przyrodą,
- zachowanie w planach miejscowych terenów projektowanych rozwiązań komunikacyjnych oraz wzmożona ich ochrona przed zabudową,
- kształtowanie indywidualnej i harmonijnie współgrającej z tradycją i charakterem gminy zabudowy, nawiązującej do tradycyjnych układów przestrzennych,
- zapobieganie nadmiernemu i nieuzasadnionemu rozpraszaniu zabudowy z jednoczesną rewitalizacją wartościowych jej elementów,
- ochronę przed zainwestowaniem obszarów czynnych przyrodniczo, spełniających rolę ochronną i krajobrazową oraz stopniową likwidację kolizji środowiskowych i funkcjonalnych,
- wykorzystanie szans lokalizacji inwestycji w zasięgu oddziaływania głównych węzłów drogowych.

W celu uzyskania widocznego podniesienia poziomu ładu przestrzennego i estetyki realizowane zespoły zabudowy jednorodzinnej wymagają przestrzegania:

- ustaleń dotyczących parametrów technicznych ulic;
- linii zabudowy;
- określanych we wskazaniach warunków zabudowy parametrów technicznych obiektów i działek budowlanych, tzn. wysokości obiektów, kształtu dachu, intensywności zabudowy, formy ogrodzeń, frontu działek, dopuszczalnych form zabudowy działek, uzbrojenia komunalnego.

Ogólne wytyczne dla kształtowania ładu przestrzennego zawarte zostały również w poszczególnych rozdziałach dotyczących układu komunikacyjnego, przeprowadzania urządzeń

infrastruktury technicznej oraz w ustaleniach dla poszczególnych form zagospodarowania terenów wskazanych na rysunku zmiany studium.

XI. BILANS UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO

Synteza uwarunkowań

Gmina Baruchowo dysponuje dość dużym potencjałem umożliwiającym dalszy jej rozwój, ale jednocześnie posiada ograniczenia potencjalnego rozwoju. W otoczeniu występują zarówno korzystne czynniki zewnętrzne, jak i stanowiące barierę dla dalszego rozkwitu.

Wśród uwarunkowań zewnętrznych korzystnym czynnikiem jest położenie gminy Baruchowo w ponadlokalnym systemie przyrodniczo-ochronnym, którego elementy wymienione zostały poniżej:

- Obszary natura 2000 – Błota Rakutowskie, Błota Kłócieńskie,
- sieć ekologiczna ECONET-PL,
- system CORINE BIOTOPES,
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Rezerваты przyrody: Grodno, Olsztyny Rakutowskie, Jezioro Rakutowskie,
- Leśny Kompleks Promocyjny.

Powyższe walory przyrodnicze oraz położenie w niedalekim sąsiedztwie autostrady A1 wraz z węzłem Kowal, drogi krajowej nr 1, z którymi połączenie komunikacyjne zapewniają droga wojewódzka i drogi powiatowe, stwarzają korzystne uwarunkowania do rozwoju funkcji turystycznej na terenie gminy. Rozwój turystyki uwarunkowany jest również wymogami ochrony, nałożonymi przez poszczególne formy ochrony przyrody. Może prowadzić to do konfliktu interesów społeczności lokalnej, chcącej realizować cele działalności gospodarczej i organów administrujących terenami chronionymi. Zwłaszcza północna część gminy Baruchowo objęta jest wysoką rangą ochronną w zakresie przyrody i krajobrazu, co narzuca specjalne wymagania dla polityki przestrzennej gminy.

W ramach uwarunkowań wewnętrznych wyróżnić można uwarunkowania, które pobudzają rozwój, ograniczają go oraz takie, które stanowią kwestię konfliktową.

Wśród elementów, które warunkują dalszy rozwój gminy należy wyróżnić dobrze rozwiniętą sieć osadniczą z wykształconym centrum usługowym we wsi Baruchowo, wysokie walory przyrodnicze, charakteryzujące się bogatym zasobem wód powierzchniowych, znacznie zróżnicowaną szatą roślinną, dużą powierzchnią terenów leśnych oraz urozmaiconą rzeźbą terenu. Do czynników pozytywnych należą również zasoby kulturowe – w części zachowane zespoły dworsko-parkowe, zabytkowa zabudowa mieszkaniowa oraz założenie kościelne w Kłótnie. W zakresie uwarunkowań gospodarczych ważną kwestią dla rozwoju stanowić może wzrastająca dostępność do usług, korzystna struktura agrarna, rozwijająca się działalność gospodarcza w gminie oraz dość wysoka aktywność inwestycyjna gminy. Natomiast w zakresie infrastruktury ważną rolę pełni wysoki stopień zводociągowania gminy oraz zmodernizowane oczyszczalnia ścieków i składowisko odpadów. Szansą dla rozwoju gminy jest kierunek turystyki i rekreacji, co możliwe jest dzięki wykorzystaniu bogatego zasobu przyrodniczego, działalność ta wiąże się jednak z zainwestowaniem w infrastrukturę turystyczną.

Za czynniki, które mogą ograniczać rozwój gminy należy uznać przede wszystkim: mało korzystną strukturę wieku ludności, bardzo niski poziom wykształcenia ludności, znaczny poziom bezrobocia, trudną sytuację ekonomiczną mieszkańców. Kwestią powodującą spowolnienie roz-

woju, zwłaszcza w zakresie turystyki, może być zagrożenie degradacją środowiska przyrodniczego (zanieczyszczenie wód, degradacja szaty roślinnej spowodowana niekontrolowanym bądź nadmiernym ruchem turystycznym, erozja skarpy Wysoczyzny Kujawskiej w wyniku nieodpowiedniej gospodarki rolnej bądź wylesień). Wśród uwarunkowań gospodarczych za negatywne dla rozwoju można uznać mało sprzyjające warunki dla rolnictwa (niska produkcja towarowa rolnicza czy trudność w zagospodarowaniu surowców rolniczych). Negatywnie skutkować z pewnością może niedostateczny system gospodarki ściekowej.

Wśród uwarunkowań konfliktowych dla dalszego rozwoju gminy Baruchowo znajdują się kwestie dotyczące złóż kruszyw naturalnych, których eksploatacja, pomimo korzyści gospodarczych ma negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze oraz stanowi uciążliwość dla otoczenia, kwestie zabudowy rekreacyjno-turystycznej zlokalizowanej niezgodnie z prawem miejscowym lub przepisami odrębnymi, a także bez rozwiązań infrastrukturalnych, co powodować może sytuację zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Analiza uwarunkowań przyrodniczych w sporządzonym opracowaniu ekofizjograficznym podstawowym do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo wskazuje wnioski i wytyczne do studium w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego oraz daje podstawę do określenia predyspozycji przyrodniczych do kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić głównie funkcje przyrodnicze oraz oceny przydatności środowiska do różnych sposobów użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

W celu ochrony wód podziemnych, zwłaszcza w granicach Obszaru Najwyższej Ochrony (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Pradolina Środkowej Wisły” nr 220, oraz jezior i terenów podmokłych konieczne jest:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- wprowadzenie zakazu składowania nawozów i środków chemicznych bezpośrednio na powierzchni ziemi,
- zachowanie istniejących lasów,
- ograniczenie przekształcania działek leśnych na działki letniskowe, zwłaszcza w strefach przy jeziorach, w przypadku wykorzystania działek leśnych na cele rekreacyjne, należy zachować ich leśny charakter,
- dążenie do zachowania użytków zielonych,
- zakazanie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do Rakutówki bądź jej dopływów,
- zachowanie otuliny biologicznej wzdłuż koryt cieków wodnych.

W celu ochrony ekosystemów leśnych oraz flory i fauny zaleca się:

- zachowanie lasów na działkach prywatnych, w przypadku działek rekreacyjnych należy dążyć do zachowania jak najbardziej leśnego charakteru, dużej powierzchni działki i wyposażenia w odpowiednią infrastrukturę,
- „skanalizowanie” ruchu turystycznego – atrakcyjne szlaki piesze, rowerowe i konne zapobiegają nadmiernemu wchodzeniu w głąb lasu, wydeptywaniu i niszczeniu runa, ograniczą zaśmiecenie i zagrożenie pożarem,
- podjęcie działań w celu ograniczenia nielegalnego wywożenia odpadów do lasów,
- zachowanie drożności rzeki Rakutówki,,
- wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów mogących być zagrożeniem dla ptaków na trasie przelotów z uwagi na cenny charakter awifauny.

W celu ochrony krajobrazu niezbędne jest wprowadzenie zakazu:

- lokalizacji obiektów o dużej kubaturze i znacznej wysokości, niewspółgrających z krajobrazem,
- dokonywania wszelkich przekształceń rzeźby terenu, zwłaszcza w miejscach wyeksponowanych.

W celu ochrony gleb i rzeźby terenu należy:

- dążyć do ochrony gleb o najwyższej przydatności dla rolnictwa (klasa III),
- propagowania rolnictwa ekologicznego,
- rekultywować wyrobiska poeksploatacyjne powstałe w wyniku odkrywkowej eksploatacji kopalin,
- wykluczyć tereny o dużych spadkach z przeznaczenia pod zabudowę.

W celu ochrony warunków aerosanitarnych i akustycznych wskazane jest:

- promowanie ekologicznych technologii ogrzewania budynków,
- izolacja akustyczna terenu autostrady A1 poprzez zachowanie lub wprowadzanie nowych zadrzewień.
- zachowanie obszarów leśnych i zaroślowych.

Analiza SWOT

Podczas przeprowadzonej analizy uwarunkowań rozwojowych gminy Baruchowo przygotowana została analiza SWOT (strenghts, weaknesses, opportunities, threats), która ustala mocne i słabe strony gminy oraz wskazuje szanse i zagrożenia rozwoju.

Tabela 18. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• korzystne położenie w ponadlokalnym systemie przyrodniczo – ochronnym, • walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe z ciągiem jezior, krawędzią wysoczyznową, kompleksami leśnymi, • znacznie zróżnicowana szata roślinna z dużym kompleksami leśnymi o znaczeniu ekologiczno-społeczno-gospodarczym, • bogaty świat zwierząt o znaczeniu ekologicznym oraz społecznym, • duży udział obszarów objętych ochroną prawną o znaczeniu ekologicznym dla rozwoju turystyki, • poprawiający się stan czystości wód powierzchniowych, • korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A1 wraz z węzłem Kowal, • dobrze rozwinięta sieć osadnicza z wykształconym centrum usługowym we	• bardzo niski poziom wykształcenia ludności związanej z rolnictwem (47% mieszkańców z wykształceniem jedynie podstawowym), • mało korzystna struktura wieku i tendencja regresji demograficznej, zauważalny odpływ ludności z gminy, • znaczny poziom bezrobocia, • trudna sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy, • mało korzystne warunki rozwoju rolnictwa, • niska efektywność produkcji rolnej, • bark działalności w przetwórstwie rolno-spożywczym, • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i sportowo – rekreacyjna: plaże, kąpieliska, boiska sportowe, parkingi, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, ścieżki rowerowe, • brak rozwiniętej agroturystyki, • słabo rozwinięta działalność gospodarcza, w tym w zakresie obsługi ruchu turystycz-

wsi Baruchowo, - rozwinięta sieć dróg, stanowiąca połączenie komunikacyjne między sołectwami, sprzyjająca rozwojowi gospodarki i turystyki, - wysoki stopień zwodociągowania gminy oraz działania zmierzające do uporządkowania gospodarki odpadami stałymi o płynnymi, - nowopowstały kompleks sportowy w Baruchowie,	nego, - nieuporządkowana gospodarka ściekowa, szczególnie na terenach zabudowy letniskowej, - niedoinwestowanie sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, - rozproszona zabudowa, która tworzy sieć osadniczą w południowych sołectwach, - niedostatecznie wysoki poziom przedsiębiorczości rolników,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wykorzystanie walorów gminy dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki, - możliwość wykorzystania istniejących, lecz zdegradowanych obiektów do przygotowania nowych inwestycji w zakresie turystyki, rekreacji i agroturystyki, - możliwość sprzedaży surowców rolnych na rynkach Gostynina i Włocławka z uwagi na bliskość położenia, - możliwość współpracy międzygminnej w ramach Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego, - promocja gminy poprzez Związek Gmin, - produkcja żywności ekologicznej, - rozwój małej przedsiębiorczości, - możliwość gazyfikacji gminy z przebiegającego przez jej obszar gazociągu wysokoprężnego DN500 Gusotrzyn–Gostynin, - gospodarcze wykorzystanie lasu np. przerób drewna, sprzedaż wyrobów z drewna,	- brak skutecznej realizacji polityki strukturalnej państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich, - brak rynków zbytu dla pierwotnej produkcji, - niedobór wody dla produkcji rolnej, - wzrost bezrobocia, - brak zainteresowania zewnętrznymi inwestorów, - degradacja środowiska poprzez niekontrolowany i nadmierny ruch turystyczny oraz zbyt intensywną zabudowę letniskową, - brak perspektyw dla zatrzymania młodych mieszkańców z wyższym wykształceniem, - brak uporządkowanej gospodarki ściekowej.

CZĘŚĆ B. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

XII. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY BARUCHOWO

Uznaje się, iż generalnym celem polityki rozwojowej gminy Baruchowo jest cel uniwersalny:

podnoszenie standardu warunków życia mieszkańców gminy przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska przyrodniczego,

spełniony głównie poprzez realizację polityki przestrzennej w zakresie:

- uzyskiwania coraz to wyższej sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych poprzez przekształcanie, a co najmniej modernizację, układu komunikacyjnego, podnoszenie stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów i zainwestowania kubaturowego;
- wykorzystania funkcji gminy i położenia w strukturze osadniczej regionu, różnorodnych jej związków zewnętrznych oraz terytorialnych warunków jej rozwoju dla podnoszenia atrakcyjności jako obszaru korzystnego do inwestowania i koncentracji funkcji regionalnych;
- przeciwdziałanie degradacji walorów gminy w zakresie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Uznaje się, że konkretyzacja celu generalnego następuje poprzez dążenie do osiągnięcia celów pośrednich (także wyrażanych w polityce przestrzennej), a przede wszystkim:

- rozpoznawanie stanu przestrzeni gminy, jej zagospodarowania i użytkowania, powiązań zewnętrznych i zależności wewnętrznych, oceny, ochrony i efektywnego wykorzystania występujących walorów w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania konfliktom i barierom związanym z użytkowaniem przestrzeni, a w konsekwencji określenie rejonów predysponowanych dla rozwoju podstawowych funkcji gminnych (szczególnie poprzez diagnozę środowiska przyrodniczego i kulturowego, ich ochronę, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie dla celów rozwojowych układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej);
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy poprzez wpływanie na formułowanie zadań rządowych i wojewódzkich związanych z priorytetami rozwoju gminy;
- wykorzystanie dla rozwoju gminy zewnętrznych powiązań funkcjonalno-przestrzennych, w tym w ramach powiatu, województwa;
- tworzenie zbioru informacji stwarzających warunki dla projekcji rozwojowego wizerunku gminy, marketingu jego przestrzennych walorów dla działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej, a w tym dla działalności ofertowej gminy o funkcji regionalnej;
- prowadzenie monitoringu gospodarki przestrzennej.

Powyższe cele zbieżne są z ogólną wizją rozwoju województwa, określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko - pomorskiego oraz aktualnymi poglądami

dami na kierunki rozwoju gminy zawartymi w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

W ten sposób respektowana jest generalna zasada kontynuacji i rozwijania zasadniczych kierunków rozwoju gminy i stałej oceny uwarunkowań tego rozwoju.

Strategia Rozwoju gminy Baruchowo określa misję gminy, stanowiącą punkt wyjścia do całości działań związanych z planowaniem strategicznym. Gmina Baruchowo przedstawiona została jako **ośrodek lokalny o dwóch wiodących funkcjach: rolniczej, ze specjalistycznymi gospodarstwami rolnymi produkującymi żywność ekologiczną, oraz turystycznej z dobrze rozwiniętą turystyką i agroturystyką**. Sformułowane zostały trzy cele strategiczne rozwoju gminy:

- podniesienie efektywności i specjalizacja produkcji rolnej – rentowne gospodarstwa rolne,
- dobrze wykorzystane walory turystyczne i przyrodnicze gminy,
- poprawa warunków życia mieszkańców.

Określone cele stanowią podstawę do określenia ogólnej wizji rozwoju gminy Baruchowo. Zgodnie z nią, aktywizacja gospodarcza obszaru powinna nastąpić poprzez wielofunkcyjny rozwój, który uwarunkowany będzie przez rozwój instytucji i organizacji rynku rolnego, podniesienie poziomu wykształcenia, rozwój infrastruktury technicznej oraz podniesienie efektywności gospodarstw rolnych. Podstawową funkcją gminy oprócz rolnictwa ma stanowić turystyka, której rozwój oparty będzie na wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz dobrych warunkach do rozwinięcia agroturystyki.

Cele pośrednie polityki przestrzennej gminy wyznaczone zostały w oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju:

cele przyrodniczo-kulturowe:

- maksymalna ochrona środowiska przyrodniczego przy wykorzystaniu jego walorów,
- zachowanie i eksponowanie dóbr dziedzictwa kulturowego,

cele społeczne:

- wzrost poziomu wykształcenia społeczności lokalnej,
- ograniczenie bezrobocia,

cele gospodarcze:

- restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych,
- tworzenie pozarolniczych miejsc pracy,
- wykorzystanie szans dla rozwoju agroturystyki,

cele w zakresie infrastruktury:

- rozwój infrastruktury technicznej jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego oraz osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego,
- usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego,

cele przestrzenne:

- kształtowanie ładu przestrzennego w gminie,
- kształtowanie i rozwój centrum usługowego wsi gminnej Baruchowo wraz z sąsiednimi miejscowościami Kłótno i Świątkowice oraz rozwój usług obsługi turystyki w miejscowościach Skrzynki, Goreń Duży, Okna.

Ogólne zasady polityki przestrzennej gminy Baruchowo

Polityka kształtowania struktur przestrzennych

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Baruchowo oraz przyjęte cele rozwoju stanowią podstawę do sformułowania następujących kierunków kształtowania przestrzeni gminy:

- racjonalne wykorzystanie przestrzeni, polegające na działaniach uwzględniających lokalne wartości przyrodnicze i kulturowe oraz potrzeby mieszkańców,
- uczytelnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ukierunkowanej na wzrost jej atrakcyjności i podniesienia jakości przestrzeni publicznych.

Funkcje gminy

Studium formułuje następujące funkcje gminy, które należy traktować równorzędnie:

- funkcja mieszkalno-usługowa, zaspokajająca podstawowe potrzeby ludności,
- funkcja turystyczna – w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych gminy z zachowaniem ich szczególnej ochrony,
- funkcja gospodarcza – w oparciu o wzrost efektywności i specjalizacji produkcji rolnej oraz wykorzystania możliwości produkcyjnych lasów.

XIII. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY BARUCHOWO

W celu sformułowania kierunków przestrzennego rozwoju gminy w studium przyjęto dwustopniowy układ funkcjonalno-przestrzenny, tj. ustalono dwie warstwy podziałów wewnętrznych gminy, dokonanych według różnorodnych kryteriów.

1) Strefy polityki przestrzennej wyróżniające:

- strefę północną, o nadrzędnej funkcji przyrodniczej z możliwością rozwoju turystyki, oznaczoną literą **A**,
- strefę południową, o nadrzędnej funkcji rolniczej, , oznaczoną literą **B**,
- strefę centralną, pełniącą funkcję ośrodka usługowego gminy i aktywizacji gospodarczej, oznaczoną literą **C**,

2) Tereny o odmiennym przeznaczeniu wyróżniające:

- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, oznaczone symbolem **MU**,
- tereny zabudowy usługowej, oznaczone symbolem **U**,
- tereny usług turystyki, oznaczone symbolem **UT**,
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej, oznaczone symbolem **ML**,
- tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej, oznaczone symbolem **PU**,
- tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oznaczone symbolem **I**,
- tereny zieleni urządzonej – parki podworskie, oznaczone symbolem **ZP**,
- tereny lasów, oznaczone symbolem **ZL**,
- tereny łąk i pastwisk, oznaczone symbolem **RZ**,
- tereny cmentarzy, oznaczone symbolem **ZC**,
- tereny trzcinowisk i zadrzewień, oznaczone symbolem **Zn**,
- tereny rolne, oznaczone symbolem **R**.

Każda z wyżej wymienionych struktur posiada inny poziom uogólnienia kwalifikacyjnego i różny stopień szczegółowości zasad gospodarowania przestrzennego. Na każdym poziomie podziału wyodrębnionym obszarom przypisano ustalenia, zalecenia i ukierunkowania. Identyfikacja poszczególnych stref i terenów, a następnie zsumowanie ustaleń i zaleceń przyjętych dla danej strefy i wyodrębnionych terenów, daje obraz kierunkowych wytycznych związanych z rozwojem przestrzennym. Dopełnieniem tego obrazu są ustalenia związane z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego oraz ochroną środowiska kulturowego, a także ustalenia dotyczące kierunków rozwoju komunikacji i systemów infrastruktury technicznej.

Układ zagospodarowania terenu tworzą łącznie dwa podstawowe elementy:

obszary zurbanizowane, tj. obszary zainwestowane i zabudowane (obszary koncentracji funkcji społecznych i gospodarczych, kształtowanych w formie układu osadniczego wiejskiego o wyróżnionych i dopełniających się funkcjonalnie terenach) oraz obszary predysponowane do urbanizacji (stanowiące kierunek dalszego rozwoju przestrzennego gminy, wyznaczonymi na zasadzie kompromisu między ochroną obszarów otwartych a potrzebą uzupełniania istniejących i udostępniania nowych terenów dla rozwoju układu osadniczego). Obszary te, wspierane terenami otwartymi, pełnią wspólnie środowisko życia mieszkańców gminy;

obszary otwarte, tj. niezabudowane, obejmujące dominującą część terenu gminy, która decyduje o jej potencjale przyrodniczym, rolniczym i turystycznym, a jednocześnie stanowi bazę funkcjonowania rolnictwa, leśnictwa i innych form użytkowania terenu.

Zarówno obszary otwarte, jak i zurbanizowane, obsługiwane są przez układ komunikacji wiążący te obszary wzajemnie ze sobą, wiążący poszczególne funkcje w obrębie obszarów oraz cały system w obrębie gminy z regionem oraz infrastrukturę techniczną.

Kierunki przekształceń struktury sieci osadniczej w gminie

Określona w studium sieć osadnicza zakłada cztery poziomy rozwoju wsi, w zależności od potencjału społeczno – gospodarczego i pełnionych funkcji:

- wieś Baruchowo – główny ośrodek w sieci osadniczej gminy, pełniący funkcję administracyjną i skupiający najwięcej miejsc pracy w usługach, obsłudze rolnictwa i gospodarce wraz z miejscowościami Kłótno i Świątkowice – ośrodkami wspomagającymi wieś gminną w zakresie ochrony zdrowia, kultury, usług komunalnych, rolniczych oraz możliwości rozwoju mieszkalnictwa,
- wieś Skrzynki – ośrodek lokalny o wykształconym szerokim zakresie usług turystycznych, kultury, handlu dla obsługi ruchu turystycznego,
- wsie Goreń Duży, Okna, Lubaty – ośrodki wyspecjalizowane w zakresie turystyki pobytowej, agroturystyki, turystyki krajoznawczej,
- pozostałe wsie sołeckie i inne – ośrodki o funkcji rolniczej z możliwością rozwoju agroturystyki, usług rolniczych, przetwórstwa, handlu, oświaty.

XIII.1. Strefy polityki przestrzennej

Obszar gminy Baruchowo to zróżnicowana przestrzeń w całości położona w obrębie obszarów chronionych. Nadrzędność ponadlokalnych struktur, zróżnicowanie rzeźby terenu oraz warunków naturalnych, a także odmienne funkcje poszczególnych obszarów gminy stały się podstawą do wyznaczenia trzech stref polityki przestrzennej, które razem tworzą całościowy system przestrzenny gminy. Zgeneralizowane granice pomiędzy tymi strefami biegną wzdłuż granicy Gostyńskiego-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, wzdłuż krawędzi Wysoczyzny Kujawskiej, a także wzdłuż elementów istniejącego i projektowanego zagospodarowania, które oddzielają wyznaczone strefy.

STREFA A (północna o nadrzędnej funkcji przyrodniczej z możliwością rozwoju turystyki)*Położenie i charakterystyka:*

Strefa obejmująca obszar gminy Baruchowo położony w granicy Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, tj. sołectwa (bądź ich fragmenty) zlokalizowane w północnej części gminy: Goreń, Lubaty, Skrzynki, Okna, Trzebowo, Zawada Piaski, Patrówek, Świątkowice, Baruchowo, Kłótno. Jest to teren o nadrzędnej funkcji ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego, o wysokich walorach przyrodniczych i łączący przestrzennie liczne obszary i obiekty objęte ochroną prawną. Strefa o przyrodniczym charakterze stanowi optymalny obszar do rozwoju turystyki, agroturystyki, a także gospodarki rolnej i leśnej w wyznaczonych obszarach.

W obrębie strefy A zlokalizowane są następujące powierzchniowe i punktowe formy ochrony przyrody:

- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy,
- obszar Natura 2000 Błota Rakutowskie PLB 040001,
- projektowany obszar Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH 040031,
- rezerwat przyrody (Olszyny Rakutowskie),
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody,
- lasy Leśnego Kompleksu Promocyjnego.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

Podstawę zagospodarowania terenu stanowią tereny otwarte o wysokich walorach przyrodniczych. Ograniczoną urbanizację podporządkować należy kryteriom przyrodniczym i uwarunkowaniom ekologicznym. Ustanawia się pełną ochronę istniejącej zieleni oraz obowiązek rozbudowy terenów zadrzewionych i zalesionych wraz z zabudową rekreacyjną i mieszkaniową na dużych działkach. Zakazuje się lokalizacji zabudowy dla samodzielnej działalności komercyjnej w skali większej niż rzemiosło indywidualne. W obrębie strefy priorytet stanowi ochrona kompleksów leśnych i wód, a także pozostałych komponentów środowiska przyrodniczego, obowiązują ponadto proekologiczne zasady gospodarowania zasobami istniejącymi. Zakazuje się prac polegających na przekształcaniu naturalnego ukształtowania terenu. Ustala się pełny reżim gospodarki ściekowej. Tereny leśne pozostać powinny jako obszary generalnie wolne od zabudowy, o ważnym znaczeniu dla zachowania naturalnej równowagi w przyrodzie regionu.

Sposoby oddziaływania w ramach prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwie maksymalne ograniczanie ingerencji w obszar stref ściśle chronionych,
- racjonalne korzystanie z zasobów przyrody,
- gospodarka leśna jak w lasach o statusie lasów ochronnych,
- utrwalenie publicznego charakteru obszarów ekologicznych z wyjątkiem ścisłych, bezpośrednich stref ochronnych,
- dążenie do sporządzenia planów miejscowych dla terenów predysponowanych pod zabudowę rekreacyjną i letniskową,
- kompleksowe rozwiązania wszystkich systemów lokalnej infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do rozwoju bazy turystycznej i agroturystycznej w gminie,
- podejmowanie różnorodnych działań związanych z promocją walorów gminy,
- rygorystyczne egzekwowanie realizacji dopracowanych i wkomponowanych w krajobraz form zabudowy rekreacyjnej i letniskowej,

- wyposażenie w niezbędne systemy i urządzenia infrastruktury technicznej, w tym w ścieżki rowerowe i piesze, szlaki turystyczne itp.,
- możliwie maksymalne ograniczenie stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach użytkowanych rolniczo,
- zalecenia wykorzystywania na cele letniskowe starych i podupadających budynków i zagród,
- ogólna zasada nadrzędności celów ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego nad zamierzeniami inwestycyjnymi i dążeniami do realizacji urządzeń rekreacyjno-turystycznych i zabudowy rekreacyjnej i letniskowej,
- racjonalna rehabilitacja założeń podworskich we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

STREFA B (południowa, o nadrzędnej funkcji rolniczej)

Położenie i charakterystyka:

Strefa zajmująca południową część gminy Baruchowo, granicząca z sąsiednimi strefami w rejonie krawędzi Wysoczyzny Kujawskiej oraz granicy Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajo-
brazowego, obejmująca w części bądź całości sołectwa Boża Wola, Grodno, Kurowo Kolonia, Ku-
rowo Parcele, Nowa Zawada, Zakrzewo, Zakrzewo Parcele, Zawada Piaski, Stawek, Patrówek, Ba-
ruchowo, Świątkowice. Jest to strefa o charakterze wysoczyzny, o znacznie urozmaiconej rzeźbie
terenu, o najlepszych na obszarze gminy warunkach dla rolnictwa. Tereny strefy zagospodarowa-
ne są głównie zabudową rozproszoną – zagrodową oraz mieszkaniową jednorodzinną, zlokalizo-
waną przeważnie wzdłuż dróg. Południowa i południowo-wschodnia wysoczyznowa część gminy,
obejmująca strefę B, uznana została jako korytarz ekologiczny ECONET-PL o znaczeniu krajowym.

W obrębie strefy B zlokalizowane są następujące powierzchniowe i punktowe formy
ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody (Grodno),
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody,
- lasy Leśnego Kompleksu Promocyjnego.

Strefa obejmuje obszar o dominującej funkcji rolniczej wzbogaconej walorami środowiska
przyrodniczego, z możliwością rozwoju specjalistycznych gospodarstw rolnych produkujących
żywność ekologiczną oraz rozwoju agroturystyki i gospodarki leśnej.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

Obszar strefy stanowić ma rolniczą przestrzeń produkcyjną z luźną zabudową zagrodową,
predysponowaną do rozwijania i utrwalania różnorodnych funkcji rolniczych, o racjonalnie inten-
sywnej produkcji rolno-zwierzęcej wraz z elementami usług związanych z rolnictwem. Z uwagi na
ochronę kompleksów średnich i wysokich klas gleb należy ograniczyć inwestycje tworzące nowe
zagrody bądź inne zabudowania w terenach otwartych. Należy przyjąć zasadę koncentracji nowej
zabudowy w obrębie wykształconych już struktur wsi, co umożliwia dość luźne zagospodarowanie
poszczególnych miejscowości.

W strefie wprowadza się możliwość modernizacji i rozbudowy zagród istniejących oraz ich
przekształcania na nowe formy działalności gospodarczej związanej z rolnictwem. Przy lokalizacji
nowych zagród i zakładów wytwórczo-usługowych zaleca się umiejscawianie ich w obrębie zagród
już nieistniejących lub pozostających w złym stanie technicznym.

Sposoby oddziaływania w ramach prowadzenia polityki przestrzennej:

- egzekwowanie określonych zasad dla zabudowy, niezbędnej na terenach rolnych,
- dążenie do ochrony kompleksów glebowych przez: ograniczenie podziałów geodezyjnych, preferowanie zadrzewień wzdłuż dróg, cieków wodnych itp., wpływanie na koncentrację nowej zabudowy poza kompleksami rolniczej przestrzeni produkcyjnej w obrębie wykształconej zabudowy wsi,
- dążenie do likwidacji opuszczonych zagród rozproszonych i rekultywacji terenu lub wykorzystywanie ich dla lokalizacji nowych zamierzeń inwestycyjnych.
- kompleksowe rozwiązania wszystkich systemów lokalnej infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej,
- wzmacnianie potencjału gospodarstw rolnych jako specjalistycznych jednostek gospodarczych (traktowanie ich jako małych i średnich przedsiębiorstw),
- utrwalanie i modernizacja istniejących zagród rolnych,
- rozwój struktur obsługi rolnictwa,
- dążenie do maksymalnego rolniczego wykorzystania gruntów,
- zalecenia wprowadzania przeciwoerozyjnych zadrzewień śródpolnych,
- racjonalna rehabilitacja założeń podworskich we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorium Zabytków.

STREFA C (centralna, pełniąca funkcję ośrodka usługowego gminy i aktywizacji gospodarczej)

Położenie i charakterystyka:

Strefa najmniejsza pod względem powierzchni, zlokalizowana w środkowo-wschodniej części gminy Baruchowo, obejmująca miejscowości Baruchowo, Świątkowice oraz Kłótno, a także tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 265. Rozdziela ona strefy północną i południową, tworząc obszar centralny gminy, który pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego i usługowego. Strefa ta stanowi przestrzeń zabudowaną różnymi rodzajami przeznaczenia, a także przestrzeń wolną od zabudowy lub obejmującą pojedynczą zabudowę rozproszoną, wskazaną do zagospodarowania celem uzupełnienia istniejących układów zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

W obrębie strefy C zlokalizowane są następujące powierzchniowe i punktowe formy ochrony przyrody:

- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy,
- obszar Natura 2000 Błota Rakutowskie PLB 040001,
- projektowany obszar Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH 040031.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

Dominującą formę zagospodarowania obszaru stanowić ma kompleksowa urbanizacja, która zakłada realizację różnorodnych funkcji z wyłączeniem działalności uciążliwych i szkodliwych dla środowiska. Funkcję podstawową pełnić ma nadal mieszkalnictwo oraz działalność gospodarcza związana z obsługą mieszkańców. Aktywna urbanizacja i intensyfikacja zabudowy wymaga przy tym kompleksowego rozwiązania wszystkich systemów lokalnej infrastruktury technicznej, a zwłaszcza systemu kanalizacji sanitarnej.

Strefa obejmująca tereny zabudowane oraz wskazane do zabudowy skupiać ma różnorodne rodzaje funkcji, tj.: mieszkaniową (jednorodziną, zagrodową), usługową (usługi admini-

stracji, handlu, oświaty, kultury, zdrowia, itp.), gospodarczą (obsługa rolnictwa, produkcja), rekreacyjną, a także inne, towarzyszące i uzupełniające funkcje podstawowe. Zasadą zagospodarowania powinna być kontynuacja zabudowy funkcją istniejącą i o istniejącym charakterze zabudowy.

Znaczna część terenów urbanizacyjnie i kompozycyjnie powinna zostać otwarta. Ustala się generalną zasadę utrzymania występujących funkcji z możliwością uzupełnień i przekształceń zmierzających do: koncentracji funkcji na bazie wykształconych już zespołów funkcjonalnych, ograniczania uciążliwej działalności wytwórczej, rozwijania nieuciążliwej działalności usługowo-wytwórczej oraz rozwijania bazy turystycznej (noclegowej, gastronomicznej itp.).

Sposoby oddziaływania w ramach prowadzenia polityki przestrzennej:

- przekształcenia i uzupełnienia istniejącej zabudowy oraz porządkowanie struktury zabudowy, zmiana lub rozszerzenie funkcji,
- porządkowanie i estetyzacji terenów publicznych,
- racjonalna rehabilitacja założeń podworskich we współpracy z Wojewódzkim Konserwato-rem Zabytków,
- zachowanie dawnych założeń podworskich w gestii jednego właściciela (niewłaściwe jest wprowadzanie podziałów geodezyjnych w obrębie dawnych założeń dworsko-parkowych),
- przebudowa (zindywidualizowanie) formy architektonicznej zabudowy, w tym zmiana pokrycia dachów w celu jak najkorzystniejszego wpisania jej w wiejski krajobraz,
- estetyzacja ogrodzeń i elementów małej architektury,
- powiększanie udziału powierzchni aktywnej przyrodniczo w strefach zwartej zabudowy wiejskiej oraz utrwalanie zieleni już istniejącej,
- współdziałanie z inwestorami na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w sferze produkcyjno-gospodarczej i usługowej,
- występowanie o wspieranie finansowe inicjatyw samorządowych dotyczących uruchamiania terenów budowlanych przez różne fundusze pomocowe,
- wykluczanie lokalizowania działalności i produkcji degradującej środowisko naturalne.

XIII.2. Zasady zagospodarowania w obrębie terenów o odmiennym przeznaczeniu

W obrębie stref polityki przestrzennej A, B i C wydzielono 12 terenów o odmiennym sposobie zagospodarowania.

Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej MU

Przeznaczenie podstawowe: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej oraz zabudowy usługowej (w tym usługi publiczne, handel, gastronomia, rzemiosło, agroturystyka, usługi nieuciążliwe).

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i urządzonej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej maksymalna wysokość zabudowy 12 m, do 3 kondygnacji nadziemnych z dachami wielospadowymi o kącie nachylenia połaci dachowych 20°–45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy

zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, krytymi materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki,

- dla zabudowy zagrodowej maksymalna wysokość zabudowy 12 m (nie dotyczy obiektów inwentarskich i gospodarczych), dachy wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 20°–45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie,
- dla zabudowy usługowej maksymalna wysokość zabudowy 12 m, do 3 kondygnacji nadziemnych z dachami płaskimi lub wielospadowymi o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, krytymi materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki,
- co najmniej 30% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia biologicznie czynna;
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 1000 m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- wprowadzenie nieprzekraczalnej linii zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach zagospodarowanych wyznaczonej istniejącą zabudową, o ile nie naruszone zostały przepisy odrębne,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- na poszczególnych działkach dopuszcza się zabudowę gospodarczo-garażową w granicach działek,
- należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych rejonów wsi,
- dążenie do wytworzenia w obrębie działek strefy mieszkalnej i usługowej,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- na działkach o leśnym charakterze wycinka drzew powinna wystąpić wyłącznie pod budynki i dojazdy do budynków,
- ustala się zakaz lokalizacji nowej zabudowy w strefie wolnej od zabudowy wyznaczonej od linii brzegowej jezior wynoszącej 100 m dla terenów zlokalizowanych na obszarze Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz wynoszącej 50 m dla pozostałych terenów,
- dla istniejącej zabudowy zlokalizowanej w strefie wolnej od zabudowy wyznaczonej od linii brzegowej jezior możliwość rozbudowy, nadbudowy i przebudowy w obrysie istniejących budynków,
- ustala się zasadę urządzenia w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- w przypadku stwierdzenia na obszarze Natura 2000 cennych siedlisk przyrodniczych niebędących zbiorowiskami leśnymi, niewskazane jest lokalizowanie tam zabudowy.

Tereny zabudowy usługowej U

Przeznaczenie podstawowe: tereny zabudowy usługowej (w tym m.in. usługi publiczne, usługi kultury, usługi sportu, handel, gastronomia, rzemiosło, usługi nieuciążliwe).

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i urządzonej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- dla zabudowy usługowej możliwość stosowania różnego rodzaju dachów, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, krytymi materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki,
- wprowadzenie nieprzekraczalnej linii zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach zagospodarowanych wyznaczonej istniejącą zabudową, o ile nie naruszone zostały przepisy odrębne,
- co najmniej 30% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia biologicznie czynna,
- dostosowanie formy nowych budowanych bądź przebudowywanych budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, z wyłączeniem obiektów dysharmonizujących z otoczeniem,
- na poszczególnych działkach dopuszcza się zabudowę gospodarczo-garażową w granicach działek,
- należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych rejonów wsi,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- na działkach o leśnym charakterze wycinka drzew powinna wystąpić wyłącznie pod budynki i dojazdy do budynków,
- ustala się zasadę urządzenia w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych,
- w przypadku stwierdzenia na obszarze Natura 2000 cennych siedlisk przyrodniczych niebędących zbiorowiskami leśnymi, nie wskazane jest lokalizowanie tam zabudowy.

Tereny usług turystyki UT

Przeznaczenie podstawowe: tereny usług turystyki (w tym m.in. ośrodki wypoczynkowe, obiekty noclegowe wraz z gastronomią, pola biwakowe, obiekty związane ze sportem i rekreacją, kąpieli-ska, przystanie wodne, wypożyczalnie sprzętu wodnego, parkingi dla obsługi ruchu turystycznego).

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i urządzonej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- maksymalna wysokość zabudowy 6 m z dachami płaskimi lub wielospadowymi o kącie nachylenia połaci dachowych 20°–45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, krytymi materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki,

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne w rozumieniu przepisów odrębnych,
- należy dążyć do porządkowania i modernizacji istniejącej zabudowy turystycznej z zachowaniem walorów krajobrazowych środowiska,
- zaleca się stosowanie ogrodzeń ażurowych, drewnianych,
- maksymalna ochrona zieleni wysokiej.

Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej ML

Przeznaczenie podstawowe: tereny zabudowy o charakterze rekreacji indywidualnej.

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i urządzonej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- maksymalna wysokość zabudowy 9 m, do 2 kondygnacji nadziemnych z dachami wielospadowymi o kącie nachylenia połaci dachowych 20°–45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie, krytymi materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki,
- co najmniej 60% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia biologicznie czynna,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 1500 m²,
- wprowadzenie nieprzekraczalnej linii zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach zagospodarowanych wyznaczonej istniejącą zabudową, o ile nie naruszone zostały przepisy odrębne,
- lokalizacja maksymalnie jednego budynku o funkcji podstawowej na danej działce budowlanej,
- zagospodarowanie terenów o charakterze rekreacyjnym,
- ustala się zakaz lokalizacji nowej zabudowy w strefie wolnej od zabudowy wyznaczonej od linii brzegowej jezior wynoszącej 100 m od linii brzegowej jezior dla terenów zlokalizowanych na obszarze Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz wynoszącej 50 m dla pozostałych terenów,
- dla istniejącej zabudowy zlokalizowanej w strefie wolnej od zabudowy wyznaczonej od linii brzegowej jezior możliwość rozbudowy, nadbudowy i przebudowy w obrysie istniejących budynków,
- na działkach o leśnym charakterze wycinka drzew powinna wystąpić wyłącznie pod budynki i dojazdy do budynków,
- zaleca się stosowanie ogrodzeń ażurowych, drewnianych,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- ścisła regulacja gospodarki ściekowej.

Tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej PU

Przeznaczenie podstawowe: tereny aktywności gospodarczej z zakresu produkcji przemysłowej i drobnej wytwórczości, składów, magazynów i usług (w tym handlu, gastronomii, rzemiosła), przetwórstwa rolno – spożywczego.

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i izolacyjnej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- maksymalna wysokość zabudowy 16 m, za wyjątkiem obiektów i urządzeń, których wysokość wynika z wymogów technicznych, z dowolnymi formami dachów,
- co najmniej 15% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia biologicznie czynna,
- postulowana minimalna powierzchnia nowowydzielonej działki budowlanej 1500 m²,
- ogrodzenia ażurowe uzupełnione wysoką zielenią izolacyjną w szczególności przy granicy z terenami o funkcji mieszkaniowej jako podstawowej,
- ustala się zasadę urządzenia w obrębie każdej działki generującej ruch samochodowy niezbędnych miejsc parkingowych.

Tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej I

Przeznaczenie podstawowe: teren obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – teren oczyszczalni ścieków w Baruchowie.

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- możliwość rozbudowy i powiększenia terenu oczyszczalni ścieków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tereny zieleni urządzonej – parki podworskie ZP

Przeznaczenie podstawowe: tereny parków podworskich wraz z istniejącą zabudową.

Przeznaczenie uzupełniające: tereny zieleni towarzyszącej i urządzonej, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy (dwór w Baruchowie – przeznaczenie podstawowe: usługi, dwory w Czarnem i Zawadzie Nowej – przeznaczenie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna oraz usługowa) bez możliwości przebudowy, nadbudowy, rozbudowy,
- dla obiektów historycznych obowiązuje ochrona bryły, formy architektonicznej, historycznego detalu architektonicznego (w tym kształtu okien i podziałów stolarki okiennej), kolorystyki i stosowanych materiałów budowlanych,
- możliwość odbudowy budynków ramach założeń dworsko-parkowych w oparciu o stosowną dokumentację dotyczącą obiektów zabytkowych,

- co najmniej 60% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia biologicznie czynna,
- utrzymanie, a tam gdzie jest to możliwe odtworzenie układu kompozycyjnego (ukształtowanie powierzchni, aleje, kompozycje zieleni) i hydrograficznego, oraz zachowanie i konserwacja historycznych elementów małej architektury,
- uzupełnienie ubytków i nowych nasadzeniach wyłącznie na podstawie specjalistycznych dokumentacji,
- prace rewaloryzacyjne powinny się odbyć w oparciu o stosowną dokumentację dotyczącą obiektów zabytkowych,
- wszelkie działania w obrębie obiektów objętych ochroną konserwatorską należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tereny lasów ZL

Przeznaczenie podstawowe: tereny lasów.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- obowiązuje zasada ochrony istniejącego zalesienia,
- zachowanie przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych walorów terenów leśnych stanowiących element systemu ekologicznego obszarów chronionych oraz istotny walor dla rozwoju rekreacji,
- gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o specjalistyczne operaty urządzeniowo-leśne sporządzane przez właściwe służby,
- ustala się zakaz zabudowy z wyłączeniem obiektów urządzeń leśnictwa i urządzeń odpoczynku w wyznaczonych miejscach,
- ustala się zabezpieczenie dojazdu do terenów leśnych,
- lasy są i powinny pozostać terenami otwartymi,
- dopuszcza się lokalizację parkingów leśnych dla obsługi ruchu turystycznego na zasadach określonych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- zaleca się zalesianie predysponowanych do tego terenów wskazanych na rysunku kierunków studium (zał. nr 3).

Tereny łąk i pastwisk RZ

Przeznaczenie podstawowe: tereny łąk i pastwisk.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- dopuszcza się zalesianie gruntów nieprzystatnych rolniczo (klas bonitacyjnych V, VI) oraz wprowadzanie zadrzewień,
- ustala się ochronę przed zmianą przeznaczenia użytków zielonych wskazanych na rysunku kierunków studium (zał. nr 3),

- dopuszcza się możliwość lokalizacji sieci infrastruktury technicznej, linii napowietrznych i podziemnych, dróg obsługi rolnictwa, a także dróg publicznych,
- dopuszcza się lokalizację terenów rolnych, z wyjątkiem wskazanych na rysunku studium użytków zielonych wskazanych do ochrony przed zmianą przeznaczenia,
- ustala się zakaz zabudowy z wyłączeniem obiektów i urządzeń odpoczynku w wyznaczonych miejscach oraz utrzymanie istniejącej zabudowy.

Tereny cmentarzy ZC

Przeznaczenie podstawowe: tereny cmentarzy czynnych w Kłótnie i Skrzynkach oraz nieczynnych w Kłótnie i Leonowie.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejących cmentarzy,
- zagospodarowanie terenu wokół czynnych cmentarzy przy uwzględnieniu stref sanitarnych 50 m i 150 m zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tereny trzcinowisk i zadrzewień Zn

Przeznaczenie podstawowe: tereny otwarte obejmujące tereny trzcinowisk i zadrzewień oraz pozostałe cenne tereny o wysokich walorach przyrodniczych.

Zalecane zasady zagospodarowania terenu:

- obowiązuje zasada ochrony istniejącego zagospodarowania,
- zachowanie przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych walorów terenów stanowiących element systemu ekologicznego obszarów chronionych oraz istotny walor dla rozwoju rekreacji,
- ustala się zakaz zabudowy,
- dopuszcza się budowę stawów przy założeniu wykorzystania urobku na danej działce.

Tereny rolne R

Przeznaczenie podstawowe: tereny rolne.

Przeznaczenie uzupełniające: zabudowa zagrodowa, usługi służące obsłudze rolnictwa.

Zalecane standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu:

- utrzymanie istniejącej zabudowy zagrodowej i związanej z obsługą rolnictwa, z możliwością rozbudowy, nadbudowy, przebudowy,
- dopuszczenie lokalizacji rozproszonej zabudowy zagrodowej na terenach rolnych na zasadach uszczegółowionych na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zgodnie z przepisami odrębnymi,
- maksymalna wysokość zabudowy 12 m (nie dotyczy obiektów inwentarskich i gospodarczych), dachy wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 20°–45°, w nawiązaniu odpowiednio do gabarytów dachów zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie,

- ustala się ochronę przed zmianą przeznaczenia gruntów o glebach klas III i IV wskazanych na rysunku kierunków studium (zał. nr 3),
- należy zachować istniejące zadrzewienia śródpolne, zadrzewienia wzdłuż cieków i zbiorników wodnych,
- dopuszcza się lokalizację łąk i pastwisk,
- dopuszcza się zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo (klas bonitacyjnych RV, RVI) oraz wprowadzanie zadrzewień.

Tereny zamknięte

Tereny zamknięte w rozumieniu ustawy (Prawo geodezyjne i kartograficzne z dn. 17 maja 1989 r. Dz. U. z 2000 r. Nr 100, poz. 1086 z późn. zmianami) to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych.

Na terenie gminy Baruchowo nie są zlokalizowane tereny zamknięte.

Obszar przestrzeni publicznej

Obszarami przestrzeni publicznej są: drogi, place, parki, szkoły wraz z przyległymi terenami sportu i rekreacji, kąpieliska i tereny usług, tereny kościołów. Na rysunku kierunków studium (zał. nr 3) wskazano obszar przestrzeni publicznej w Baruchowie, obejmujący centralną część wsi, gdzie zlokalizowane są głównie usługi. Obszar ten znajduje się w obrębie strefy polityki przestrzennej C (miejscowości Baruchowo, Świątkowice, Kłótno), który wskazany został do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla części wskazanego terenu obowiązują miejscowy plan zagospodarowania terenu (Uchwała Nr XI/64/2003 Rady Gminy Baruchowo z dnia 16 października 2003 r.).

Obszary wskazane do rekultywacji

Obejmujący tereny wyrobisk na obszarze gminy Baruchowo. Wszystkie wyrobiska po wydobyciu kopalin należy rekultywować w kierunku leśnym lub wodno-rekreacyjnym, dopuszcza się inne formy zagospodarowania wyrobisk np. usługowa lub produkcyjna.

Wskazuje się do rekultywacji zamknięte składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Kurowo Kolonia, zgodnie z projektem rekultywacji technicznej i biologicznej.

Obszary wskazane do wyłączenia z zabudowy

Studium wskazuje do wyłączenia z zabudowy:

- istniejące i projektowane rezerваты przyrody: Grodno, Olszyny Rakutowskie,
- strefę wolną od zabudowy wynoszącą 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych dla terenów zlokalizowanych na obszarze Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego,
- strefę wolną od zabudowy wynoszącą 50 m od linii brzegowej jezior dla pozostałych terenów,

- tereny lasów ZL, tereny trzcinowisk i zadrzewień Zn, tereny łąk i pastwisk RZ, a także tereny rolne R na zasadach określonych w punkcie dotyczącym zasad zagospodarowania na terenach rolnych,
- tereny zabytkowych parków podworskich, na zasadach określonych w punkcie dotyczącym zasad zagospodarowania na terenach parków podworskich oraz w rozdziale XVI,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w zasięgu zalewu bezpośredniego ($p=1\%$),
- obszar w odległości 200 m od turbin wiatrowych w Zakrzewie.

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

W studium nie wskazuje się obszarów wymagających zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, gdyż polityka przestrzenna zakłada ochronę gruntów rolnych klasy III oraz gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia.

Niemniej jednak w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy III i gruntów leśnych na tereny infrastruktury komunikacyjnej i technicznej należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i uzyskać odpowiednie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów.

XIV. KIERUNKI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Polityka dotycząca ochrony przyrody i krajobrazu

Krajobraz przyrodniczy i przyrodniczo-kulturowy podlega ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880). Spośród form ochrony przyrody na terenie gminy Baruchowo występuje 8 z nich. Są to: obszary Natura 2000, sieć ekologiczna ECONET, system CORINE, park krajobrazowy, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne oraz Leśny Kompleks Promocyjny.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uznaje naczelną zasadę, że podstawą działań w zakresie przeznaczenia terenów na określone cele i ustalania zasad ich zagospodarowania jest ład przestrzenny oraz zrównoważony rozwój, czyli gospodarowanie w harmonii z przyrodą, tj. z zachowaniem zasad i wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

W świetle uwarunkowań prawnych oraz na podstawie wniosków z uwarunkowań i oceny zasobów środowiska przyrodniczego oraz dokonanej diagnozy stanu środowiska na terenie gminy należy stwierdzić, że naczelnym celem w zakresie kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego na obszarze gminy Baruchowo jest uznanie w polityce przestrzennej gminy za wiodący trwały i zrównoważony rozwój, zgodny z wymogami czynnej ochrony środowiska przyrodniczego.

Działalność gospodarcza prowadzona zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, powinna zapewniać sprawiedliwe zaspokojenie potrzeb współczesnego społeczeństwa bez naruszania możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń, zgodnie z dążeniami określonymi w ustawie o ochronie środowiska, (tj. zachowaniem możliwości odtwarzania zasobów naturalnych, racjonalnym użytkowaniem zasobów nieodnawialnych i zastępowania ich substytutami, ograniczeniem działalności człowieka uciążliwej dla środowiska i nieprzekraczania granic wyznaczonych jego odpornością, zachowaniem różnorodności biologicznej, zapewnieniem obywatelom bezpieczeństwa ekologicznego, tworzeniem podmiotom gospodarczym warunków do uczciwej konkurencji w dostępie do ograniczonych zasobów i możliwości odprowadzania zanieczyszczeń).

Aby osiągnąć postawiony cel nadrzędny należy dążyć do poprawy jakości środowiska przyrodniczego na terenach o najwyższym stopniu rozwoju procesów urbanizacyjnych. Natomiast na terenach, gdzie wysokie walory środowiska zostały zachowane należy maksymalnie ograniczyć wszelkie zagrożenia oraz zapewnić ochronę wszystkich cennych obiektów i struktur przyrodniczych.

Niejednorodna struktura ekologiczna obszaru gminy wymaga ustalenia priorytetów dla zasad kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego w zagospodarowaniu przestrzennym z uwagi na niejednakowe predyspozycje terenów do pełnienia określonych funkcji, z uwagi na zróżnicowane walory środowiska przyrodniczego oraz na niejednorodną skalę zagrożeń stanu środowiska.

Kierunki działań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Obszar gminy Baruchowo został w pewnym stopniu przekształcony w wyniku działalności człowieka, jednak znaczna część zasobów przyrodniczych zachowała swoje wysokie walory

pozwalając na właściwe funkcjonowanie środowiska lub służące działalności gospodarczej człowieka.

Na obszarze gminy wyznaczono tereny predysponowane do rozwoju procesów urbanizacyjnych, które nie posiadają ograniczeń wynikających z uwarunkowań fizjograficznych i prawnych. Uznano, że pod zainwestowanie powinny zostać przeznaczone przede wszystkim tereny o mało urozmaiconej rzeźbie, o dobrej nośności gruntu, dobrej spoistości, w miarę możliwości o słabej rolniczej przydatności gleb (klasy bonitacyjne V i VI, ewentualnie klasa IV), spadkach nie przekraczających 10% (najlepiej 0–5%), wodzie gruntowej zalegającej ponad 3 m pod powierzchnią terenu. Dodatkowym kryterium wyznaczenia terenów na cele inwestycyjne był przebieg ciągów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej.

Największe możliwości w zakresie rozwoju przestrzennego posiadają miejscowości Baruchowo, Świątkowice i Kłótno. W obrębie miejscowości Goreń Duży, Skrzynki, Okna, Dębowo należy dążyć do wytworzenia wsi letniskowych rozwijających funkcje rekreacyjno – wypoczynkową o niskiej intensywności zainwestowania. Ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego, ze względu na rozproszony charakter zabudowy i rolniczą przydatność gleb mają miejscowości: Grodno, Boża Wola, Kurowo, Nowa Zawada, Zakrzewo, natomiast ze względu na sąsiedztwo kompleksów leśnych i liczne tereny podmokłe wieś Lubaty, Goreń Nowy.

Jednym z zagrożeń walorów przyrodniczych na obszarze gminy Baruchowo jest degradacja zasobów glebowych, w szczególności na skutek nasilonej erozji wietrznej na terenach użytkowanych rolniczo położonych na wysoczyźnie. Wywiewanie powierzchniowych części gleby może być spowodowane nadmiernymi melioracjami odwadniającymi powodującymi przesuszenie wierzchnich warstw gleby oraz niedostatkami zadrzewień i skupień roślinności trwałej w obrębie gruntów ornych.

W celu przeciwdziałania erozji wietrznej należy wprowadzać ciągi szpalerowe drzew na miedzach, wzdłuż dróg i cieków, modernizować wadliwe systemy melioracyjne, tworzyć skupienia roślinności śródpolnej i śródłukowej w obniżeniach terenowych oraz stosować metodę mulczowania (pokrywanie powierzchni gleby materia organiczną, zwykle ściętymi roślinami). W szczególności dotyczy to miejscowości położonych w strefie polityki przestrzennej B. Intensywnym procesom erozji wietrznej należy także przeciwdziałać na terenach prowadzonej eksploatacji kruszywa i na terenach poeksploatacyjnych.

Strefa Wysoczyzny Kujawskiej oraz zbocza narażone są na nasilone procesy erozji na stokach. W celu przeciwdziałania rozwojowi procesów erozyjnych należy ograniczać uprawę ziemi w strefach zboczowych o nachyleniu powyżej 12%, na zboczach prowadzić orkę w poprzek, a nie wzdłuż stoku. Preferować należy zmianę gruntów ornych na trwałe użytki zielone, a na słabszych glebach należy wprowadzać zalesienia i zadrzewienia. Na terenach o wysokich spadkach wyklucza się zamianę użytków zielonych i nieużytków na grunty orne, ogranicza się także lokalizację inwestycji, w tym budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenia sieci i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Jako inne działania wspomagające w zakresie ochrony powierzchni ziemi należy wymienić:

- likwidację wszystkich „dzikich” wyrobisk poeksploatacyjnych oraz ich rekultywację przez przywrócenie do poprzedniego sposobu użytkowania lub tworzenie w ich obrębie skupisk zieleni bez dodatkowych działań w zakresie niwelacji terenu,
- obowiązek pełnej rekultywacji nowych wyrobisk eksploatacyjnych,

- objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów ze wszystkich posesji, zakładów i instytucji oraz budownictwa turystycznego na obszarze gminy.

Poszukiwanie i pozyskiwanie nowych złóż kopalin jest możliwe wyłącznie na obszarach udokumentowanych złóż kopalin w miejscowościach Patrówek, Okna, Kurowo Kolonia, Grodno, Zakrzewo Parcele na podstawie ważnej koncesji wydanej przez upoważniony organ (wojewoda, starosta), która powinna zawierać w szczególności dopuszczalną wielkość eksploatacji złoża oraz warunki rekultywacji terenu poeksploatacyjnego. Wokół czynnych otworów eksploatacyjnych należy zachować strefy bezpieczeństwa oraz ochronę terenów i obszarów górniczych zgodnie z przepisami odrębnymi. Jako podstawowy kierunek rekultywacji wyrobisk po eksploatacji kruszywa należy uznać kierunek leśny, rekreacyjny (kąpieliska) lub gospodarczy (stawy rybne).

W studium nie wyznacza się obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopalin filar ochronny.

W celu ochrony zasobów glebowych należy dążyć do ochrony gruntów o najwyższej przydatności dla rolnictwa (klasa III i IV) i wykorzystywać je na cele produkcji rolnej, a także do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Zasoby glebowe podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele nierolnicze również zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. 1995 nr 16 poz. 78), która nakłada wymóg uzyskiwania zgody na przeznaczanie gruntów klas I-III na cele nierolnicze (konieczna zgoda Ministra Rolnictwa). Uzyskanie zgody wiąże się z opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru projektowanego do zmiany przeznaczenia. Ochrona zasobów glebowych obejmuje ponadto warstwę próchniczną gleby, która powinna zastać zdjęta przed realizacją podjętej inwestycji. Warstwa ta powinna zostać zabezpieczona i wykorzystana na cele rolne lub pokrewne (ogrodnictwo, sadownictwo). Podobnie należy zabezpieczyć warstwę próchniczną gleby na terenach eksploatacji kopalin.

Hydrologię gminy Baruchowo charakteryzuje stosunkowo duża ilość wód stojących przy słabo rozwiniętej sieci rzecznej, co jest związane z ukształtowaniem terenu, a w szczególności z licznymi rynnami polodowcowymi, zagłębieniami bezodpływowymi z bagnami i mokradłami oraz małymi spadkami terenu. Obszary te podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele inwestycyjne zarówno z uwagi na to, iż są terenami zalewowymi, są zbiornikami naturalnej retencji wód, jak również ze względu na to, że stanowią odpowiednie siedlisko gatunków flory i drobnej fauny.

Gmina Baruchowo posiada nieuregulowaną gospodarkę ściekową, tylko niewielka część gminy (miejscowości Baruchowo i Świątkowice) wyposażone są w zbiorową kanalizację w oparciu o oczyszczalnię ścieków w Baruchowie. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do Rakutówki. Pozostała część gminy wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki do gromadzenia nieczystości, które są wywożone wozami asenizacyjnymi.

Niezbędne są dalsze działania w zakresie budowy systemu kanalizacji, dotyczy to głównie miejscowości zlokalizowanych w strefie polityki przestrzennej A, gdzie priorytetem jest ochrona cennych walorów przyrodniczych. Na terenach o zabudowie rozproszonej (strefa polityki przestrzennej B), gdzie budowa kanalizacji zbiorczej jest nieuzasadniona ekonomicznie należy preferować indywidualne oczyszczalnie przyzgodowe.

W celu ochrony wód podziemnych, zwłaszcza w granicach Obszaru Najwyższej Ochrony (ONO), czyli w środkowej i północnej części gminy Baruchowo konieczne jest uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin, a także

wprowadzenie zakazu składowania kiszzonek, nawozów (w tym nawozów naturalnych) i środków chemicznych bezpośrednio na powierzchni ziemi. W celu ochrony jezior i terenów podmokłych, w tym rzeki Rakutówki i jej doliny postuluje się ograniczenie przekształcania działek leśnych na działki letniskowe, zwłaszcza w strefach przy jeziorach, gdzie pełnią funkcję stabilizującą warunki wodne (w przypadku wykorzystania działek leśnych na cele rekreacyjne należy zachować ich leśny charakter), zachowanie użytków zielonych, zakazanie komercyjnego pozyskiwania torfu, trzciny, zakazanie regulacji koryta i przegradzania rzeki, a także zachowanie otuliny biologicznej wzdłuż zbiorników i cieków wodnych.

System odbioru i wywozu odpadów komunalnych z terenu gminy Baruchowo oparty jest o usługi wyspecjalizowanej firmy zewnętrznej. Zlecenie wykonywanych usług opiera się na podstawie indywidualnych umów zawartych pomiędzy firmą zewnętrzną a mieszkańcami gminy. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa w Baruchowie jest odpowiedzialny za zapewnienie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, a także ich opróżnianie.

Całkowicie zamknięte już składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Kurowo Kolonia ma zostać poddane rekultywacji, zgodnie z projektem rekultywacji technicznej i biologicznej.

Lasy i grunty leśne zajmują 40% powierzchni gminy Baruchowo. Rozmieszczone są głównie w środkowej i północnej części gminy, ale także przy południowej granicy gminy. Poza znaczeniem gospodarczym lasy pełnią przede wszystkim funkcję krajobrazową, ekologiczną i ochronną.

Podstawowym celem działań w zakresie ochrony lasu i gospodarki leśnej jest zachowanie lasu jako najważniejszego składnika równowagi ekologicznej biosfery. Ze względu na wysokie walory lasów postuluje się nieuszczipianie powierzchni leśnej. Zaleca się uzupełnienie kompleksów leśnych przez zalesianie gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa (V i VI klasa gleb). Pożądane jest zachowanie lasów na działkach prywatnych, w przypadku przekształcania na działki rekreacyjne należy dążyć do zachowania jak najbardziej leśnego charakteru, dużej powierzchni działki i wyposażenia w odpowiednią infrastrukturę. W celu zapobiegania nadmiernemu wchodzeniu w głąb lasu, wydeptywaniu i niszczeniu runa, ograniczenia zaśmiecania i zagrożenia pożarem należy skanalizować ruch turystyczny oznaczając szlaki piesze i rowerowe.

Grunty leśne podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele nieleśne również zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. 1995 nr 16 poz. 78), która nakłada wymóg uzyskiwania zgody na przeznaczanie gruntów leśnych na cele nieleśne (konieczna zgoda Ministra Środowiska). Uzyskanie zgody wiąże się z opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru projektowanego do zmiany przeznaczenia.

W celu ochrony fauny i flory i zapewnienia drożności korytarzy ekologicznych zaleca się zachowanie wszystkich terenów przyrodniczo cennych, zwłaszcza lasów i zadrzewień, torfowisk i terenów bagiennych, roślinności wokół jezior, zachowanie drożności rzeki Rakutówki, zakazanie przegradzania i regulowania koryta, monitoring jakości wody. Z uwagi na istotną na obszarze gminy Baruchowo obecność awifauny, skoncentrowanej przede wszystkim wokół Jeziora Rakutowskiego, należy ograniczyć lokalizację obiektów mogących być zagrożeniem dla ptaków na trasie przelotów.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem, niezbędne jest stopniowe eliminowanie tradycyjnych systemów ogrzewania i zastępowanie ich paliwami

ekologicznie czystymi (olej opałowy, gaz). Modernizacje te powinny w pierwszej kolejności objąć obiekty użyteczności publicznej, np. szkoły, jak również osiedla mieszkaniowe i zakłady rzemieślnicze. Wszystkie nowo powstające inwestycje powinny być obligatoryjnie wyposażone w ekologiczne źródła energii, a preferować należy systemy zbiorcze zamiast indywidualnych. Należy ograniczyć również lokalne źródła emisji zanieczyszczeń powstających w zakładach produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych i gospodarstwach rolnych, będących także źródłami odorów.

Zagrożenie hałasem komunikacyjnym na terenie gminy koncentruje się wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 265, nowe źródło hałasu może stanowić teren autostrady A-1, zlokalizowany poza granicami gminy. W celu ochrony warunków akustycznych należy zachować i uzupełniać obszary leśne i zadrzewienia, które odznaczają się największą zdolnością do pochłaniania zanieczyszczeń atmosferycznych, a jednocześnie produkują znaczne ilości tlenu.

Kierunki działań w zakresie obszarów i obiektów objętych ochroną (istniejących i projektowanych)

Na terenie gminy Baruchowo znajduje się wiele typów obszarowej i punktowej ochrony przyrody. Znajdują się tu formy wielkoobszarowe, jak parki krajobrazowe oraz mniejsze, ale bardziej restrykcyjne – rezerваты, a także pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Do obszarów o wysokim reżimie ochrony zaliczono obszary Natura 2000 oraz rezerваты przyrody.

W celu ochrony i zachowania gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz siedlisk przyrodniczych utworzono **Europejską Sieć Ekologiczną – Natura 2000**. System ten jest wdrażany na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Są dwa rodzaje obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków OSO wyznaczonych zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 o ochronie dziko żyjących ptaków),
- specjalne obszary ochrony siedlisk SOO wyznaczonych zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Siedliskowej [Habitatowej] (Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

• Obszar Natura 2000 Błota Rakutowskie PLB040001

Błota Rakutowskie są Ostoją Ptasią o randze europejskiej, zatwierdzoną w 2004 r. Obszar zajmuje powierzchnię 4 437,9 ha. W centralnej części obszaru znajduje się Jezioro Rakutowskie, otoczone przybrzeżnym pasem zalewowych łąk turzycowych oraz przylegającym do nich wilgotnym kompleksem leśnym, zajęтым przez olsy i łągi olszowo-jesionowe. Jest to centralna część zatorfionej Niecki Kłócieńskiej, odwadnianej przez rzekę Rakutówkę. Część terenu została w przeszłości zmeliorowana i jest użytkowana rolniczo.

Obszar jest szczególnie cenny jako miejsce lęgowe wielu gatunków ptaków, których liczbę szacuje się na ok. 120. Ponadto, w czasie przelotów pojawia się ok. 80 gatunków. Do najrzadszych i najcenniejszych należą: bocian czarny, bielik, podrózniczek oraz gniazdujące w szuwarach bąk, zielonka i kulik wielki.

Zagrożenie dla danego obszaru stanowią: osuszanie terenów sąsiednich, zaprzestanie użytkowania łąk i pastwisk, wyrąb starodrzewu i drzew z dziuplami, wywożenie martwych drzew

z lasu, osuszanie terenu, wypalanie roślinności, komercyjne pozyskiwanie trzciny, zalesianie łąk, pastwisk, torfowisk i bagien, kłusownictwo, płoszenie ptaków.

Zgodnie z planem ochrony obszaru Błota Rakutowskie na okres 1.01.2007–31.12.2026 (projekt) do podstawowych działań ochronnych na terenie obszaru Natura 2000 należy zgodnie z rysunkiem planu ochrony:

- dla terenów trzcinowisk – zachować trzcinowiska i zarośla łozowe, nie dopuścić do intensywnego zarastania, wycinać szuwały,
- dla terenów łąk i pastwisk – nie zalesiać; w przypadku łąk – zachować ekstensywne, jednokośne użytkowanie, nie nawozić, nie wypasać, nie zamieniać na grunty orne, usuwać zarośla i trzciny (w miarę potrzeby); usunąć lub sfragmentować nasadzenia olszy,
- dla lasów – zachować starodrzew, pozostawić martwe i obumierające drzewa.

• **Obszar Natura 2000 Błota Kłócieńskie PLH 040031**

Błota Kłócieńskie zostały zaproponowane w 2009 przez Ministra Środowiska jako specjalny obszar ochrony siedlisk, a w 2011 r. zatwierdzone jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OSW). Powierzchnia i zasięg obszaru, z niewielkimi różnicami, pokrywają się z obszarem Błota Rakutowskie.

Obszar ten ma wysokie walory przyrodnicze zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej. Wartości te wynikają z dużej ilości cennych siedlisk przyrodniczych.

Zagrożeniem dla tego obszaru jest: antropogeniczne osuszanie terenu (pogłębianie cieków i rowów), naturalne obniżanie się poziomu wody, zanieczyszczanie wód (ścieki z oczyszczalni, wypas bydła), naturalna eutrofizacja wód (bytowanie ptaków, wypływanie i ocieplanie wód jeziora), zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, zalesianie użytków zielonych, zamiana użytków zielonych na grunty orne.

Na terenach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan przedmiotu ochrony obszaru. Ograniczeniu nie podlega:

- działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu,
- działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybna, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- działania nadrzędnego interesu publicznego.

Dla istniejących i projektowanych rezerwatów przyrody przyjmuje się ustalenia:

- dla istniejących rezerwatów przyrody zlokalizowanych na obszarze gminy i obszarach bezpośrednio przylegających do terytorium gminy obowiązują zakazy i ograniczenia zawarte w rozporządzeniach i zarządzeniach:
 - rezerwat leśny „**Olszyny Rakutowskie**” o powierzchni 174,62 ha utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 11 października 1978 r. (M.P. z 1978 r. Nr 33, poz. 126);

- rezerwat leśno – jeziorny „**Grodno**” o pow. 132,88 ha utworzony na mocy Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 21 grudnia 1998 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 161, poz. 1088);
- rezerwat faunistyczny „**Jezioro Rakutowskie**” o powierzchni 414,07 ha powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 26 marca 1982 r. (M.P. z 1982 r. Nr 10, poz. 74);
- rezerwat leśny „**Jazy**” o powierzchni 2,68 ha (zlokalizowany przy granicy z gminą Baruchowo) powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 27 maja 1963 r. (M.P. z 1963 r. Nr 54, poz. 272);
- rezerwat leśny „**Lubaty**” o powierzchni 33,50 ha (zlokalizowany przy granicy z gminą Baruchowo), utworzony na mocy Zarządzenia Ministra ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z 29 grudnia 1987 r. (M.P. 1988 nr 5 poz. 47).

Do obszarów o średnim reżimie ochrony zaliczono Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, lasy ochronne, w tym lasy Leśnego Kompleksu Promocyjnego, obszar obejmujący Główny Zbiornik Wód Podziemnych, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, a także tereny parków podworskich.

Dla **Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego** obowiązują zakazy i ograniczenia zawarte w Rozporządzeniu Nr 37/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 3 grudnia 2004 r. w sprawie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego w części województwa kujawsko-pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2004 r.) i Rozporządzeniu Nr 7/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego w części województwa kujawsko-pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2005r. Nr 58 poz. 1112).

W uchwale dotyczącej utworzenia Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego wprowadzono na terenie parku obowiązki przestrzegania przez jednostki prowadzące działalność gospodarczą i usługową zasad dotyczących zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenu:

- zakaz lokalizacji uciążliwych zakładów przemysłowych,
- ograniczenie lokalizacji nowych i rozbudowy istniejących obiektów powodujących zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby lub też uciążliwych dla otoczenia jak źródła hałasu i wydzielania odorów,
- nakaz prowadzenie prac wodno-melioracyjnych oraz wszelkich innych przedsięwzięć, które prowadziłyby do zmian stosunków wodnych w sposób zapewniający zachowanie równowagi biologicznej środowiska.

Zgodnie z projektem Planu Ochrony Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego (projekt planu ochrony po konsultacjach) przyjmuje się następujące kierunki działań oraz ustalenia:

- w zakresie gospodarki przestrzennej realizowanej na obszarze Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego należy uznać zasadę ścisłego dostosowania form i intensywności działalności człowieka do naturalnych możliwości środowiska przyrodniczego oraz konieczność respektowania ograniczeń w działalności gospodarczej,
- obszary parku ze względu na duże walory przyrodnicze i kulturowe preferowane są do działalności gospodarczej w zakresie turystyki i rolnictwa, głównie ekologicznego,

- zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
- zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- restrukturyzacja, ekologizacja i podniesienie standardu istniejącego zagospodarowania turystycznego,
- zachowanie tradycyjnego układu pól oraz utrzymanie tradycyjnych form użytkowania,
- minimalna wielkość działki letniskowej 1500 m², powierzchnia zabudowy maksymalnie 20% powierzchni działki, powierzchnia biologicznie czynna minimum 70% powierzchni działki,
- optymalna liczebność zespołu zabudowy letniskowej ze względu na warunki wypoczynku oraz nieprzekraczalnej odporności środowiska to zespół 20 działek letniskowych,
- architektura obiektów budowlanych musi nawiązywać do regionalnego stylu zabudowy i winna być wkomponowana w krajobraz,
- preferuje się grodzenie działek z materiałów ażurowych, należy ograniczyć stosowanie prefabrykatów betonowych,
- zaleca się stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych (cegła, kamień, drewno) oraz kolorystyki nawiązującej do lokalnej tradycji lub już istniejącej zabudowy,
- płytkie posadowienie nowej zabudowy,
- z zabudowy należy wyłączyć obszary przyrodnicze o dużej różnorodności biologicznej, dotyczy to głównie istniejących trwałych użytków zielonych, terenów zalesionych i zadrzewionych, zagłębień terenowych porośniętych roślinnością szuwarową i wodną oraz utrzymanie ciągłości przyrodniczej dla migrujących zwierząt,
- zabudowę koncentrować w osadach i obszarach już zabudowanych oraz wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych w celu utrzymania i zachowania harmonii przestrzeni przyrodniczej w miejscowościach: Okna, Dębowo, Czarne, Skrzynki, Goreń Duży i Goreń Nowy,
- w jednostkach osadniczych o rozproszonej zabudowie należy preferować i stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- ciągi ekologiczne (dla migrujących zwierząt, roślin, grzybów) winny być wyłączone z zabudowy i innych przekształceń. Ich granice winny być uwzględnione w opracowaniach planistycznych na szczeblu gminnym i powiatowym,

- szlaki historyczne, zachowane układy ruralistyczne, ekspozycje krajobrazowe obiektów zabytkowych powinny stanowić całość, bez ingerencji w ich strukturę elementów osadniczych, turystycznych i infrastrukturalnych, które spowodują zaburzenie istniejącego układu, ekspozycji,
- zasady gospodarki hodowlanej i ochronnej zgodne z planem urządzania lasu, programem ochrony przyrody i wytycznymi w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych przyjętych dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko-Włocławskie,
- doskonalenie gospodarki wodno-ściekowej, będącej zagrożeniem dla zasobów wód powierzchniowych, podziemnych i gleb,

Ustalenia planu ochrony w zakresie celów udostępnienia obszarów Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego dla obiektów:

- przyrodnicza ścieżka dydaktyczna „Niecka Kłócieńska”,
- Goreń – punkt widokowy na trasie szlaku zielonego,
- panorama GWPK z zachodniego krańca wsi Boża Wola,
- Zielona Szkoła w Gorenium Dużym,
- turystyczne szlaki piesze i rowerowe,

odnoszą się do utrzymania ścieżek i szlaków poprzez niedopuszczanie do likwidacji dróg, którymi biegną, degradacji ekspozycji krajobrazu oraz elementów przyrodniczo-kulturowych, oznakowania ścieżek i szlaków, a także punktów widokowych, prowadzenia zajęć i warsztatów terenowych dla grup szkolnych, dostosowania pojemności turystycznej obiektów do uwarunkowań przyrodniczych.

Planuje się utworzenie obszaru chronionego krajobrazu, stanowiącego otulinę Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego.

Lasy ochronne i Leśny Kompleks Promocyjny

Ochrona ekosystemów leśnych powinna polegać na prowadzeniu działalności gospodarczej, uwzględniającej międzynarodowe kryteria i wskaźniki zrównoważonego rozwoju lasów i leśnictwa. Konieczne jest dostosowanie działań gospodarczych do wymogów Leśnego Kompleksu Promocyjnego ustanowionego Zarządzeniem nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie Leśnych Kompleksów Promocyjnych.

Za najważniejsze dla ochrony ekosystemów leśnych i dla gospodarki leśnej na terenie gminy Baruchowo uznaje się działania na rzecz dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk. Podstawowym gatunkiem lasotwórczym na tych siedliskach powinna być sosna pospolita, jednak jej udział powinien ulec znacznemu zmniejszeniu na korzyść dębu. Wraz ze wzrostem żyzności siedliska udział sosny pospolitej powinien zdecydowanie zmaleć na korzyść dębu bezszypułkowego, dębu szypułkowego oraz innych gatunków liściastych. Na żyzniejszych siedliskach powinien również zwiększać się udział drzew i krzewów biocenotycznych i fitomelioracyjnych. Generalnie należy dążyć do uzyskania zróżnicowanych składów gatunkowych, z gatunkami rodzimego pochodzenia i dużym udziałem gatunków drzewiastych i krzewiastych o znaczeniu fitomelioracyjnym i biocenotycznym. Spowoduje to zmniejszenie i rozproszenie ryzyka hodowlanego. Wprowadzając gatunki z terenów innych nadleśnictw należy przestrzegać zasad regionalizacji przyrodniczo-leśnej. Należy w maksymalnym stopniu wykorzystywać odnowienie naturalne w rębniach złożonych.

Stabilność ekosystemów zostanie zwiększona poprzez zróżnicowanie struktury pionowej drzewostanów, urozmaicenie formy zmieszania i składu gatunkowego. W celu ochrony ekosystemów leśnych przed niekorzystnymi czynnikami abiotycznymi, takimi jak wiatr czy nasłonecznienie, należy dążyć do prawidłowej budowy przestrzennej drzewostanów.

Większość drzewostanów położonych na obszarze gminy Baruchowo pełni funkcje poza-produkcyjne, więc stosowane będą odmienne sposoby zagospodarowywania lasu i ograniczenia, jakie z tego tytułu obowiązują. Dla Nadleśnictwa Kowal wprowadzone zostały Zarządzeniem nr 123 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 sierpnia 1996 r. następujące kategorie ochronności:

- glebochronne,
- wodochronne,
- stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Kategorie ochronności nakładają się (2–3 krotnie) tworząc złożone lasy ochronne.

Zasady związane z zagospodarowaniem lasów ochronnych obejmują przede wszystkim:

- stosowanie na siedliskach żyzniejszych (od BMśw) rębni złożonych (gniazdowych, częściowych i stopniowych),
- ograniczenie do minimum powierzchni zrębów zupełnych,
- pozostawienie biogrup drzew lub całych drzewostanów, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony zagrożonego ekosystemu (np. na wydmach zagrożonych erozją, w pobliżu uczęszczanych dróg, nad jeziorami i rzekami, w otulinach rezerwatów),
- ograniczenie stosowania środków chemicznych do przypadków koniecznych,
- bez względu na grupę do jakiej zaliczane są drzewostany, należy pozostawić wszystkie oczka wodne, torfowiska i bagna, aby nie dopuścić do odwodnienia lasu (poprzez melioracje i zalesianie).

Chronione zasoby użytkowe o znaczeniu ponadlokalnym obejmują **Główny Zbiornik Wód Podziemnych** (GZWP) „Pradolina Środkowej Wisły” nr 220 wraz z Obszarem Najwyższej Ochrony. Centralna i północna część gminy Baruchowo, zlokalizowana w zasięgu GZWP o zasobach dyspozycyjnych ok. 300 tys. m³ na dobę przy średniej głębokości ujęć 60 m, wymaga szczególnej ochrony z uwagi na słabą izolację poziomu wodonośnego.

Na obszarze GZWP należy w szczególności:

- eliminować punktowe źródła zanieczyszczeń (zrzuty ścieków, dzikie wysypiska),
- ograniczyć rolnicze zanieczyszczenie obszarowe,
- wprowadzić ścisły reżim gospodarki ściekowej poprzez wprowadzenie konieczności podłączenia nowych terenów inwestycyjnych do systemu kanalizacji sanitarnej,
- na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalić warunki podpiwniczenia budynków.

W stosunku do znajdujących się na terenie gminy **pomników przyrody** (wykaz w tabeli 12) wprowadzono ochronę, której celem jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości naukowej, dydaktycznej i kulturowej odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi

cechami. Ochrona pomników przyrody polega na stosowaniu zakazów m.in.: wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew, zrywania pączków kwiatów i liści, wznoszenia budowli w pobliżu drzew.

Znajdujące się na obszarze gminy istniejące i projektowane **użytki ekologiczne** służą zachowaniu śródleśnych bagien i mokradeł ze względu na znaczenie dla funkcjonowania przyrody. Ochrona użytków ekologicznych polega na przestrzeganiu zakazów: zabudowy, odprowadzania ścieków, zmiany stosunków wodnych, wydobywania minerałów i torfu, użytkowania i zanieczyszczania obiektów, niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania, ruchu pojazdów.

W studium objęto ochroną **Krawędź Wysoczyzny Kujawskiej** poprzez wprowadzenie ustaleń dotyczących nakazu zachowania naturalnego urzeźbienia terenu oraz ograniczania wprowadzania nowej zabudowy na terenach o największych spadkach.

Na szczególną uwagę zasługują cztery **parki podworskie** zlokalizowane na obszarze gminy Baruchowo. Wszystkie parki wymagają podjęcia prac porządkowych i pielęgnacyjnych, zahamowania degradacji drzewostanu, odtworzenia układu wodnego i komunikacyjnego.

Na terenie gminy zachowały się liczne zadrzewienia szpalerowe wzdłuż dróg (aleja lipowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 265, szpaler kasztanowców w Kurowie), które wymagają ochrony przed degradacją ze względu na walory krajobrazowe, wiatrochronne oraz stabilizujące poziom wód gruntowych. Istniejące zadrzewienia wymagają pielęgnacji i uzupełnień. Wzdłuż pozostałych dróg należy tworzyć ciągi szpalerowe drzew.

XV. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI

Zgodnie z przyjętą przez państwo zasadą ekorozwoju podporządkowuje się ogólne potrzeby społeczeństwa możliwościom środowiska naturalnego, opartym o granice odnawialności jego zasobów. Zatem kierunki rozwoju sfery usług turystycznych powinny pokrywać się z naturalnymi predyspozycjami opracowywanego obszaru nie powodując jego degradacji.

Turystyka jest pod względem znaczenia ważną funkcją gminy Baruchowo. Duże walory przyrodnicze uzupełnione zasobami kulturowymi umożliwiają rozwój różnych form turystyki i rekreacji. W zakresie polityki na rzecz kształtowania i rozwoju turystyki wyodrębniono następujące kierunki i formy rozwoju:

- turystyka kwalifikowana i krajoznawcza (piesza, rowerowa, konna);
- wypoczynek świąteczny i weekendowy, a także wakacyjny, w oparciu o istniejące budownictwo letniskowe, ośrodki wypoczynkowe, pola namiotowe, głównie w miejscowościach Goreń Duży, Skrzynki, Okna,
- wypoczynek wakacyjny dzieci i młodzieży w oparciu o obiekty szkolne (Goreń Duży),
- agroturystyka na obszarze całej gminy, a głównie w miejscowościach Goreń Duży, Skrzynki, Okna, Czarne, Dębowo, które posiadają szansę rozwoju jako wsie letniskowe.

Obszary predysponowane do rozwoju turystyki i rekreacji obejmują tereny leśne, wody, tereny otwarte cenne przyrodniczo oraz tereny rekreacji indywidualnej, ośrodków wypoczynkowych, usług turystyki, a także gospodarstwa agroturystyczne na pozostałych terenach. Ogólne zasady polityki przestrzennej na tych obszarach kształtują się następująco:

- rehabilitacja wód powierzchniowych, w tym doprowadzenie do II klasy stanu czystości wód jezior na terenie gminy Baruchowo,
- wprowadzanie urządzeń turystycznych – miejsc wypoczynkowych, polan, zadaszeri, punktów widokowych, oznakowania szlaków pieszych i rowerowych w celu skanalizowania ruchu turystycznego,
- objęcie obszaru zainwestowania turystycznego systemem kanalizacji,
- zdecydowana ochrona przed wprowadzaniem nowej zabudowy na terenach niewskazanych do działań inwestycyjnych,
- realizacja programu wypoczynkowo-sportowego: urządzenie kąpielisk, plaży, boisk sportowych, wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowego, pól namiotowych wyposażonych w infrastrukturę techniczną, wprowadzenie handlu i małej gastronomii, a także innych urządzeń związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz realizacja parkingów dla użytkowników wyżej określonych terenów,
- porządkowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i zagrodowej oraz podnoszenie jej standardu, a także rozwój agroturystyki w istniejących i nowopowstałych obiektach,
- modernizacja i podniesienie standardu istniejących ośrodków wypoczynkowych w Skrzynkach,

- tworzenie systemu ułatwień i zachęt dla inwestorów i organizatorów usług turystycznych oraz promocja oferty turystycznej.

Turystyka kwalifikowana i krajoznawcza

Turystyka kwalifikowana, zwana inaczej specjalistyczną, opiera się na wykorzystaniu określonych cech środowiska, którymi nie jest zainteresowany masowy ruch turystyczny. Tego rodzaju wypoczynek związany jest z pewnymi specjalistycznymi umiejętnościami czy zainteresowaniami. Formami tego rodzaju wypoczynku są: turystyka wodna (kajakarstwo, wędkarstwo itp.), jeździectwo, a w okresie zimowym turystyka narciarska (np. biegi na nartach).

Turystyka krajoznawcza związana jest głównie z miastami, w których położona jest większość obiektów zabytkowych. Na obszarach wiejskich występują przede wszystkim tereny i obiekty krajoznawcze związane ze środowiskiem przyrodniczym i walorami krajobrazowymi oraz pojedynczymi obiektami zabytkowymi. Turystyka krajoznawcza, która do tej pory uprawiana była głównie grupowo, ma coraz częściej charakter wypraw indywidualnych.

Aby zapewnić uczestnikom ruchu turystycznego optymalne warunki, konieczne jest odpowiednie przygotowanie tras turystycznych. Oprócz właściwego urządzenia nawierzchni niezbędne jest prawidłowe ich oznakowanie, zapewnienie dostępu do osobiowości przyrodniczo-kulturowych położonych wzdłuż tras oraz wyposażenie w bazę usługową (miejsca postojowe, punkty informacyjne, baza handlowa).

Zakłada się, że istniejące szlaki turystyczne piesze i rowerowe są wystarczające dla przewidywanego ruchu krajoznawczego. Proponuje się uzupełnienie tras rowerowych o fragmenty będące łącznikami pomiędzy wytyczonymi szlakami a miejscami zagospodarowania turystycznego.

Coraz większego znaczenia w wypoczynku nabiera turystyka realizowana w dni wolne od pracy. Nazywa się ją często turystyką świąteczną i weekendową. Największy udział w tego rodzaju turystyce mają mieszkańcy większych miast.

Turystyka świąteczna jest jedną z form spędzania wolnego czasu zależną od zainteresowań uczestników. Cele takich wyjazdów mogą być zarówno bierne, jak i czynne, a w czasie trwania przeważają wyjazdy jednodniowe – silnie uzależnione od pogody.

Obserwuje się rosnące zainteresowania mieszkańców miast wypoczynkiem na terenach wiejskich, atrakcyjnych przyrodniczo, w tym również na terenie gminy Baruchowo. Dlatego też w niniejszym dokumencie zakłada się rozwój usług turystycznych bazujących na bogactwie zasobów naturalnych gminy (wody otwarte, powierzchnie leśne itp.), a upowszechnieniu sprzyjać powinien postęp w dostępności komunikacyjnej.

Każdy walor turystyczny ma pewien okres aktywności turystycznej, czyli czas w ciągu roku, w jakim może być wykorzystany przez potencjalnych turystów. Na terenie gminy Baruchowo przeważać będzie okres aktywności letniej z możliwością wydłużenia sezonu w okresie wiosenno-jesiennym.

Z ogólnych zasad zrównoważonego rozwoju wynika, że żaden z elementów biorących udział w rozwoju turystycznym nie powinien ulegać zmniejszeniu, a sposoby zagospodarowania i użytkowania turystycznego powinny uwzględniać lokalne uwarunkowania. Wielkość i forma planowanych obiektów powinna być dostosowana do otaczającego krajobrazu, a liczba użytkowników powinna uwzględniać naturalną chłonność terenu.

XVI. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

Ochrona krajobrazu kulturowego łączy poszanowanie natury, jak również odrębności etnicznych, religijnych i lokalnych. Rozwój świadomości kulturowej powinien być realizowany w gminie poprzez pielęgnowanie tradycji regionalnych oraz ochronę dóbr kultury materialnej.

Konstytucja RP z 1997 r. w artykułach 5 i 6 mówi, że: „RP strzeże dziedzictwa narodowego, stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”.

Do ogólnych zasad sformułowanych na potrzeby niniejszego studium a dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego należy zaliczyć: dokumentowanie, zachowanie, ochrona i propagowanie wartości dziedzictwa kulturowego, co jest obowiązkiem władz państwowych, samorządowych i społeczeństwa. Działalność ta z jednej strony stanowi element edukacji i rozbudzania poczucia tożsamości, z drugiej zaś musi godzić elementy ochrony z potrzebami adaptacji do wymogów współczesności. Dziedzictwo kulturowe stanowi wartość podlegającą ochronie prawnej. Ochrona dóbr kultury materialnej jest także zadaniem polityki przestrzennej. Dobra kultury powinny być wykorzystywane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji oraz nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 162 poz. 1568) działania prowadzone w sferze ochrony krajobrazu kulturowego powinny zmierzać do:

- zachowania istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych,
- konserwacji, rewaloryzacji i porządkowania zabytkowych parków i cmentarzy, oraz innych terenów publicznych,
- zachowania i ochrony stanowisk archeologicznych,
- zachowania i konserwacji historycznych układów przestrzennych oraz dążenia do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenia historyczne i rekonstrukcji obiektów zniszczonych po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej,
- usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonijnych,
- dostosowania współczesnej funkcji do wartości obiektów zabytkowych.

Pod szczególną ochroną prawa znajdują się obiekty, obszary, stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Wszelkie działania przy nich muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obiekty o walorach kulturowych należy weryfikować w gminnym programie ochrony zabytków. Również należy dążyć do upowszechniania, szczególnie wśród społeczności lokalnej, wiedzy w zakresie rozpoznawania walorów obiektów zabytkowych.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Baruchowo

Przedmiotem ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego są zachowane elementy historycznej struktury przestrzennej gminy Baruchowo obejmujące zachowane zespoły obiektów bądź obiekty o wartości historyczno-kulturowej oraz elementy świadczące o ciągłości

historycznej osadnictwa na terenie gminy, w postaci stanowisk archeologicznych (w tym o własnej formie krajobrazowej – gródka stożkowatego).

Wszelkie poczynania inwestycyjne: remontowe, modernizacyjne czy adaptacyjne w obiektach i na obszarach o wartościach kulturowych wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Studium ustala następujące zasady ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:

- ochrona z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w odniesieniu do zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, przy czym wykaz obiektów objętych rejestrem jest zestawieniem otwartym, który można uzupełniać o nowe elementy wskazane do objęcia ochroną prawną, jeżeli wynika to z działań bądź decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- zasada harmonijnego wkomponowania nowej zabudowy w istniejący krajobraz kulturowo-przyrodniczy,
- zasada maksymalnej ochrony zachowanych obiektów o wartości historyczno-kulturowej,
- utrzymanie i wyeksponowanie kulturowo-historycznej fizjonomii wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym wraz z wypełniającą ją zabudową o wartości kulturowej.

Dominującymi kierunkami działań w odniesieniu do wyżej wymienionych terenów i obiektów powinna być rewaloryzacja i konserwacja rozumiana jako:

- utrzymanie bądź przywrócenie wartości historyczno-kulturowych z jednoczesnym dostosowaniem do współczesnych standardów cywilizacyjnych w ściśle określonym wyważonym zakresie. Powyższe dotyczy zarówno obiektów sakralnych jak i o funkcji mieszkaniowej. Obejmować powinno również bezpośrednie otoczenie, z uwagi na konieczność zachowania historycznych relacji przestrzennych, w tym zwłaszcza utrzymanie urządzeń wspomagających (np. ogrodzeń, kaplic) a także zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których obiekty te są zlokalizowane,
- w odniesieniu do parków dworskich utrzymanie, a tam gdzie jest to możliwe odtworzenie, układu kompozycyjnego i hydrograficznego, pielęgnacja i konserwacja z uzupełnieniami ubytków i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznej dokumentacji, likwidacja obiektów i funkcji kolizyjnych,
- pełna ochrona, zwłaszcza przed działalnością inżynierską i budowlaną, z zachowaniem istniejącego układu topograficznego oraz sposobu użytkowania – w odniesieniu do stanowiska o własnej formie krajobrazowej (gródek stożkowaty w Grodnie).

Zasada harmonijnego wkomponowania nowej zabudowy w istniejący krajobraz kulturowo-przyrodniczy realizowana być powinna poprzez:

- wkomponowanie nowej zabudowy w istniejący układ topograficzno-przestrzenny,
- podkreślenie walorów położenia rozumiane jako niestwarzanie agresywnej konkurencji wizualnej poprzez wyraz architektoniczny obiektu (w tym również poprzez jego kolorystykę lub dominację kubaturowo-wysokościową),

- sukcesywne uzupełnianie ciągów istniejącej zabudowy z ograniczeniem realizacji dużych zespołów zabudowy w otwartym krajobrazie, z zachowaniem zadrzewień i zakrzewień przydrożnych i śródpolnych.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków (wymienione poniżej) objęte są następującymi ustaleniami:

Tabela 19. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

miejsowość	obiekt	nr ewidencyjny	data wpisu
Baruchowo	Zespół dworsko-parkowy • dwór • park	A/1245	20.07.1984 r.
Czarne	Zespół dworsko-parkowy • dwór • park	A/1223	17.09.1984 r.
Grodno	Gródek stożkowaty późnośredniowieczny	C/134	31.12.1986 r.
Kłótno	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy wraz z terenem przykościelnym w granicach ogrodzenia	A/716	20.01.1995 r.
	Chata drewniana – przeniesiona do skansenu w Kłóbcie	A/327	05.01.1956 r.
Zakrzewo	Park dworski	A/1307	25.07.1984 r.

- trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków,
- rewaloryzacja otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie przepisami odrębnymi.

Ochrona elementów o wartości kulturowej, objętych i nieobjętych ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków (wymienionych poniżej), powinna być podporządkowana niżej wymienionym działaniom:

Tabela 20. Obiekty o wartości historyczno – kulturowej objęte w studium ochroną

miejsowość	obiekt	czas powstania
Baruchowo	aleja dojazdowa lipowa do dworu (zespół dworsko-parkowy)	k. XIX w.
Czarne	gajówka drewniana (zespół dworsko-parkowy)	k. XIX w.
Goreń Duży	dom drewniany 26	ok. 1900
	dom drewniany 38	XX w. pocz.
Goreń Nowy	dom drewniany 5	XX w. pocz.

	dom drewniany 11	XX w. pocz.
Kłótno	dzwonnica	ok. 1880
	plebania	ok. 1920
	budynek gospodarczy	pocz. XX w.
	ogrodzenie	XIX/XX w.
	figura Jezusa Chrystusa	1948
	starodrzew	
	cmentarz parafialny rzymskokatolicki, historyczne nagrobki, ogrodzenie z bramą, starodrzew	1 poł. XX w.
	d. cmentarz parafialny rzymskokatolicki: historyczne nagrobki (szczątkowe), słupy bramne, starodrzew	
Leonowo	cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki (szczątkowe), starodrzew	ok. 1900
Nowa Wieś	kapliczka murowana z figurką Matki Boskiej	z XIX/XX w.
Okna	dom drewniany 19	ok. 1890
	dom drewniany 21 (d. nr 22)	k. XIX w.
	dom drewniany 25	ok. 1880
	dom drewniany 31	k. XIX w.
	kapliczka drewniana z figurką Matki Boskiej (obok kasztanów)	pocz. XX w.
Kurowo	figura św. Tekli (obok lipy)	1776
	szpaler kasztanowców	
Kurowo - Kolonia	figura Matki Boskiej	1919
Świątkowice - Patrowo	aleja lipowa	
Zawada Nowa	zespół dworsko-parkowy: dwór, budynek inwentarski, park dworski	XIX w.

- dla zabudowy mieszkaniowej
 - utrzymanie istniejącej zabudowy w należytym stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji obiektu i podniesieniem standardu wyposażenia techniczno-użytkowego, z zastrzeżeniami dotyczącymi zachowania w maksymalnym stopniu, a tam gdzie jest to możliwe, odtworzenia historycznej kompozycji obiektu (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, a także dostosowania nowej funkcji i nowego programu użytkowego do specyfiki obiektu,
 - zachowanie w przypadku remontów i modernizacji historycznego detalu architektonicznego i wyposażenia wnętrza (o ile występują),
 - zachowanie historycznych relacji przestrzennych i obiektów wspomagających (np. zabudowa gospodarcza) oraz zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których są zlokalizowane,

- dla zespołów dworsko-parkowych w Baruchowie, Czarnem, Zakrzewie i parku dworskiego w Zawadzie Nowej:
 - utrzymanie jednej własności obejmującej teren parku i grunty pod dworem oraz sam dwór, bądź przywracanie (tam gdzie jest to możliwe) jedności władania (własności),
 - odstąpienie od dalszych parcelacji,
 - utrzymanie, a tam gdzie jest to możliwe odtworzenie układu kompozycyjnego (ukształtowanie powierzchni, aleje, kompozycje zieleni) i hydrograficznego, oraz zachowanie i konserwacja historycznych elementów małej architektury,
 - pielęgnacja i konserwacja zieleni,
 - uzupełnianie ubytków i nowe nasadzenia wyłącznie na podstawie specjalistycznych dokumentacji,
 - sukcesywna likwidacja funkcji i obiektów kolizyjnych,
- dla cmentarzy przykościelnych i cmentarzy położonych poza obszarami zabudowy wsi:
 - zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń kolidujących z pierwotną funkcją,
 - ochrona zachowanych elementów, uporządkowanie i podkreślenie symboliki miejsca poprzez utrzymanie bądź uczynienie zachowanego układu dróg, alejek, kwater, ochronę nagrobków, krzyży, zachowanego drzewostanu, likwidację samosiejek, wyłącznie na podstawie specjalistycznego opracowania,
- dla kapliczek i figurek:
 - ochrona przed dewastacją, bieżące prace konserwacyjne, z maksymalnym zachowaniem pierwotnego wyrazu architektonicznego,
- dla stanowisk archeologicznych nie posiadających własnej formy krajobrazowej występuje konieczność wykonania archeologicznych badań wykopaliskowych poprzedzających procesy inwestycyjne, wiąże się to z koniecznością wyprzedzającego zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przystąpieniu do przygotowań inwestycji.

Z uwagi na fakt, że wykaz obiektów objętych gminną ewidencją zabytków jest zestawieniem otwartym, zmiana studium dopuszcza korekty w ramach wykazu obiektów będących bądź wskazanych do wpisania do gminnej ewidencji zabytków na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gminy Baruchowo. Korekty w wykazie powinny być oparte o Gminny Program Opieki nad Zabytkami gminy Baruchowo, gdy dokument ten zostanie sporządzony.

Ustalenia studium obejmują obszary: wskazane do rewaloryzacji, objęte ochroną konserwatorską, objęte ochroną konserwatorską ekspozycji, ochrony krajobrazu kulturowego wsi, na których obowiązują poniższe ustalenia. Wszelkie działania w obrębie obiektów objętych ochroną konserwatorską należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obszar wskazany do rewaloryzacji – obejmujący tereny parków podworskich w Baruchowie, Czarnem, Zakrzewie i Zawadzie Nowej

Za rewaloryzację historycznej kompozycji przestrzennej należy uznać całokształt działań podporządkowanych przywróceniu i utrwaleniu historycznie ukształtowanych walorów zawartych w zespole przestrzennym z nadaniem mu współczesnych treści przy zachowaniu istniejących elementów historycznego zagospodarowania. Parki podworskie na terenie gminy Baruchowo wymagają rewaloryzacji, konserwacji, podjęcia prac porządkowych i pielęgnacyjnych, zahamowania degradacji drzewostanu, odtworzenia układu wodnego i komunikacyjnego. Prace

rewaloryzacyjne powinny się odbyć w oparciu o stosowną dokumentację dotyczącą w/w obiektów. Należy utrzymać, a tam gdzie to możliwe odtworzyć, układ kompozycyjny i hydrograficzny oraz historyczne elementy małej architektury. Pożądana jest likwidacja obiektów i funkcji kolizyjnych. Wszelkie działania w obrębie obiektów objętych ochroną konserwatorską należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi. Wszelkie prace budowlane przy obiektach objętych rejestrem zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obszar objęty ochroną konserwatorską – obejmujący obiekty wpisane do rejestru zabytków

Ochrona konserwatorska zakłada zachowanie wyglądu architektonicznego zabudowy o wartościach kulturowo-historycznych w zakresie gabarytu, kształtu, pokrycia dachu, wystroju, kompozycji, otworów okiennych i drzwiowych. W przypadku wymiany zabudowy historycznej ze względu na zły stan techniczny oraz wszelkich zmian wtórnych należy dążyć do odtworzenia historycznego wyglądu. Pożądane jest, by nowa zabudowa w sąsiedztwie zabudowy o wartościach historycznych harmonizowała z nią pod względem usytuowania, gabarytu, kształt dachu oraz rozwiązania architektonicznego elewacji. Wszelkie działania w obrębie obiektów objętych ochroną konserwatorską należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi. Wszelkie prace budowlane przy obiektach objętych rejestrem zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obszar objęty ochroną konserwatorską ekspozycji – obejmujące tereny bezpośrednio przylegające do obiektów i zespołów zabytkowych (zespół dworsko-parkowy w Baruchowie, kościół parafialny w Kłótnie, park dworski w Zakrzewie, zespół dworsko-parkowy w Zawadzie Nowej)

Strefa ochrony ekspozycji układu zabytkowego obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych o szczególnych wartościach krajobrazowych. Działania konserwatorskie na tym obszarze polegają na ustaleniu nieprzekraczalnych gabarytów zabudowy zharmonizowanej z zespołem zabytkowym bądź ograniczeniu lub wykluczeniu zabudowy lub innych elementów wysokościowych lub dysharmonizujących. Należy zabezpieczyć widok na zabytek, wykluczyć zabudowę zakłócającą ekspozycję zabytku, natomiast planowane lokalizacje obiektów kubaturowych czy sieciowych naziemnych należy poprzedzić studiami krajobrazowymi.

Obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Świątkowice i Okna

Celem ochrony historycznego układu przestrzennego jest trwałe utrzymanie i wyeksponowanie historyczno-kulturowej fizjonomii wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym wraz z wypełniającą ją zabudową o wartościach kulturowych. Ochrona zabudowy historycznej polegać ma na zachowaniu proporcji, gabarytów i wysokości zabudowy kształtującej sylwetę założenia przestrzennego. Zabudowa projektowana powinna nawiązywać do charakteru regionalnego krajobrazu kulturowego poprzez usytuowanie, gabaryty, kształt i pokrycie dachu oraz kompozycję elewacji. Obowiązuje ochrona historycznych podziałów parcelacyjnych, linii dróg, linii historycznej zabudowy, osi kompozycyjnych i powiązań widokowych.

W celu realizacji przyjętych zasad ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego – ze strony samorządu gminnego studium zakłada:

- podjęcie działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych na rzecz wsparcia ekonomicznego właścicieli obiektów zabytkowych i o wartości kulturowej, w utrzymaniu w należytym stanie technicznym i podnoszeniu wartości użytkowej tych obiektów,
- podjęcie działań inspirujących i promujących wykorzystanie zachowanych zasobów jako czynnika dynamizującego rozwój społeczno-gospodarczy z podkreśleniem i kreowaniem tożsamości miejsca.
- podjęcie działań mających na celu kreowanie nowych wartości w nawiązaniu do lokalnej specyfiki i rozwiązań zarówno przestrzennych (np. usytuowania i linii zabudowy) jak i architektonicznych (np. detali architektonicznych, materiałów budowlanych, form architektonicznych),
- prowadzenia racjonalnej, oszczędnej gospodarki przestrzenią, polegającej na sukcesywnym doinwestowywaniu przestrzeni o rozpoczętych procesach urbanizacji w stosunku do ekspansji na obszary krajobrazu otwartego pól i łąk,
- tworzenia gminnego zasobu działek budowlanych jako oferty władz gminy stymulującej rozwój budownictwa w wyznaczonych strefach polityk przestrzennych.

Na terenie gminy Baruchowo nie występują obszary pomników zagłady, miejsca pamięci narodowej oraz dobra kultury współczesnej.

Zasady ochrony stanowisk archeologicznych

Zasady ochrony stanowiska eksponowanego – gródka stożkowatego w Grodnie

Przy posiadanych przez stanowisko walorach krajobrazowych, spełnia ono ważną rolę w podnoszeniu atrakcyjności turystycznej obszaru gminy Baruchowo. Stanowisko może być przystankiem na szlaku turystycznym pieszym bądź rowerowym, gdzie przy zorganizowaniu odpowiedniego zaplecza i niezbędnej informacji na temat pochodzenia i funkcji obiektów uaktywnia się znacznie aspekt edukacyjny funkcjonowania takiego zabytku. Taka forma zagospodarowania nie może jednak bezpośrednio ingerować w substancję zabytkową obiektu i wymaga szczegółowego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zasady ochrony stanowisk nieeksponowanych

Do tej grupy zaliczono 126 zewidencjonowanych stanowisk na obszarze gminy Baruchowo. Ocena ich wartości poznawczej tylko na podstawie rejestracji powierzchniowej (bez wnikania w struktury nawarstwień) uniemożliwia uznanie któregośkolwiek z nich jako bezwartościowe. Należy wobec tego uznać, iż obszary przez nie zajmowane są dostępne do celów inwestycyjnych, pod warunkiem szczegółowego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zakresu i formy integracji w substancję stanowiska. Uzgodnienie takie winno następować zarówno na etapie przygotowania planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, jak i wydawania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

XVII. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Ustala się następujące kierunki rozwoju układu komunikacji drogowej na terenie gminy Baruchowo:

- zapewnienie dogodnych powiązań drogowych z terenami zewnętrznymi oraz zapewnienie powiązań wewnętrznych, lokalnych:
 - określa się, że powiązania zewnętrzne gminy Baruchowo zapewni droga wojewódzka nr 265 (Brześć Kujawski–Kowal–Gostynin), która umożliwi połączenie komunikacyjne z drogą krajową nr 1 (Gdańsk–Cieszyn) oraz autostradą A1 (Gdańsk–Gorzyce) za pośrednictwem węzła „Kowal”,
 - określa się, że wewnętrzny układ komunikacyjny gminy tworzyć będzie sieć uliczno-drogowa, służąca głównie lokalnej komunikacji indywidualnej;
- podjęcie starań o odpowiednie utrzymanie i dostosowanie parametrów technicznych i użytkowych dróg wojewódzkich, powiatowych i przede wszystkim gminnych;
- podniesienie bezpieczeństwa ruchu, co należy osiągnąć przez urządzenie ciągów pieszych i rowerowych poza jezdniami dróg.

Zasady kształtowania parametrów podstawowej sieci uliczno-drogowej i sytuowania obiektów budowlanych przy drogach:

- drogi klasy głównej (G): droga wojewódzka nr 265:
 - zakaz bezpośrednich zjazdów i obsługi nowo wydzielonych działek budowlanych,
 - minimalna szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających – 25m,
 - w miejscach lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w bezpośrednim sąsiedztwie drogi niezbędne jest skomunikowanie tych terenów z drogą klasy Z/L poprzez wyznaczenie dróg serwisowych,
- drogi klasy zbiorczej (Z): droga powiatowa nr 2920 C oraz droga powiatowa nr 2918 C:
 - minimalna szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających – 20m.

Dla wybranych dróg publicznych tworzących podstawowy układ komunikacyjny w gminie Baruchowo określa się klasy techniczne, zgodnie z rysunkiem Kierunki zagospodarowania przestrzennego, stanowiącym załącznik nr 3: drogi klasy głównej (KDG), zbiorczej (KDZ) i lokalnej (KDL). Dopuszcza się możliwość lokalizacji dróg publicznych niewskazanych w studium, na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi. Dla dróg publicznych niewyznaczonych w studium klasy techniczne do określenia na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W uzasadnionych przypadkach na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się zmianę klasy technicznej dróg wskazanych w studium.

W zakresie układu komunikacji ustala się następujące elementy:

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 265 w zakresie dostosowania parametrów technicznych i użytkowych do drogi klasy głównej,
- przebudowa dróg powiatowych nr 2920 C i 2918 C: w zakresie dostosowania parametrów technicznych i użytkowych do drogi klasy zbiorczej,
- przebudowa i rozbudowa układu dróg gminnych, w tym utwardzenie nawierzchni oraz dostosowanie parametrów technicznych i użytkowych do drogi w przypisanej klasie,
- rozwój urządzeń obsługujących sieć komunikacyjną, takich jak parkingi przydrożne, wielofunkcyjne stacje paliw,
- sukcesywna realizacja spójnej sieci ścieżek rowerowych, co dotyczy zarówno ścieżek turystycznych jak i ścieżek zapewniających dojazd do szkół, pracy, obiektów usługowych,
- obiekty budowlane przy drogach powinny być usytuowane zgodnie z przepisami odrębnymi, w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni:
 - drogi wojewódzkiej i powiatowej na terenie zabudowy 8 m, poza terenem zabudowy 20 m,
 - drogi gminnej na terenie zabudowy 6 m, poza terenem zabudowy 15 m,
 - w szczególnie uzasadnionych przypadkach zarządca drogi może dopuścić lokalizację zabudowy w mniejszej odległości.

Parkowanie pojazdów

Potrzeby parkingowe powinny być zabezpieczone na terenie inwestycji przez inwestora. Minimalna ilość miejsc parkingowych powinna być obliczona wg wskaźników w zależności od proponowanego zagospodarowania. Zaleca się, aby w sporządzonych planach miejscowych i ich zmianach, określać minimalne wskaźniki parkingowe dla obiektów noworealizowanych i rozbudowywanych, na poziomie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 2 m.p. w tym miejsca garażowe/dom,
- dla obiektów administracji – 25 m.p./1000 m² p.uż.,
- dla handlu (sklepy, punkty usługowe) i obiektów gastronomicznych – 30 m.p./1000 m² p.uż.,
- dla zakładów produkcyjnych – 35 m.p./100 zatrudnionych,
- dla obiektów sportowych – 20 m.p./100 użytkowników jednocześnie,
- dla cmentarzy – 7 m.p./ha,
- dla pozostałych obiektów – 30 m.p./1000 m² p.uż.

Komunikacja zbiorowa

Podstawowy środek komunikacji zbiorowej na terenie gminy Baruchowo stanowią połączenia autobusowe. Zakłada się, iż kierunkiem rozwojowym powinno być objęcie komunikacją zbiorową wszystkich miejscowości w gminie.

XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Gospodarka wodno – ściekowa i gospodarka odpadami

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Baruchowo zapewnia dostawę wody przez systemem wodociągów do niemal 100% gospodarstw domowych. Wodę zapewniają ujęcia wody głębinowej w miejscowościach Kłótno oraz Skrzynki. Generalnie na terenie gminy nie występują problemy o charakterze strategicznym w zakresie zaopatrzenia w wodę.

Obecny stan zwodociągowania gminy jest wystarczający, jednak należy stale dbać o konserwację i modernizację urządzeń i przewodów. W miarę potrzeb stare odcinki sieci wodociągowej należy wymieniać na nowe. Przyczyni się to do minimalizacji strat wody na przesył, a także utrzymania prawidłowych parametrów organoleptycznych dostarczanej wody.

Wraz z rozwojem zabudowy i zagospodarowaniem terenu należy dbać o rozwój sieci wodociągowej zwłaszcza na terenach gdzie powiększa się zabudowa letniskowa przy czym równolegle należy rozbudowywać sieć kanalizacyjną z jednoczesną likwidacją szamb.

Istniejące gminne ujęcia wody w Kłótnie i Skrzynkach w ramach potrzeb powinny być modernizowane i rozbudowywane. Dla stref ochrony ujęcia wody (bezpośredniej, pośredniej wewnętrznej – o promieniu 35 m od studni, i pośredniej zewnętrznej – o promieniu 1895 m od studni) obowiązują ustalenia zawarte w przepisach odrębnych.

Odprowadzanie ścieków

Sieć kanalizacyjna występuje tylko w rejonie dwóch sołectw – Baruchowo i Świątkowice. Niewątpliwie ten element infrastruktury gminny wymaga znacznej rozbudowy.

Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej przyczynia się do zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Zrzuty nieoczyszczonych ścieków pochodzenia rolniczego i bytowo-gospodarczego są podstawową przyczyną złego stanu wód powierzchniowych. Stare zbiorniki na szambo są często nieuszczelne, praktykuje się wylewanie szamba na pola, lub odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gruntu lub cieków wodnych. Zagrożenie jest szczególnie istotne w środkowej i północnej części gminy, gdyż zbiornik wód podziemnych pozbawiony jest warstwy izolacyjnej.

Na terenie miejscowości Baruchowo istnieje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków OSA-2 o przepustowości 100 m³/d. Możliwa jest rozbudowa oczyszczalni do przepustowości projektowanej wynoszącej 200 m³/d.

Aby zapewnić właściwą gospodarkę ściekami oraz ochronę środowiska planuje się skanalizowanie jednostek osadniczych o zwartej zabudowie, a w pozostałych planuje się budowę oczyszczalni indywidualnych zagrodowych.

W związku z realizacją Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, będącym instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w 2009 r. rozpoczęto realizację zadania „Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Baruchowo”.

Program spotkał się z dużym zainteresowaniem mieszkańców, w związku z czym planuje się wykonanie podobnych przedsięwzięć.

Dla obszarów o rozproszonej zabudowie i niekorzystnej konfiguracji terenu do skanalizowania zbiorowego, planuje się oczyszczalnie indywidualne przyzagrodowe (miejscowości: Grodno, Boża Wola, Kurowo, Nowa Zawada, Zakrzewo, Stawek).

Dla obszarów zwartej zabudowy (miejscowości: Goreń Duży, Goreń Nowy, Skrzynki, Lubaty, Okna, Trzebowo, Dębowo, Czarne, Kłótno, Zawada Piaski, Patrówek) zlokalizowanych w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Pradolina Środkowej Wisły” nr 220 ustala się obowiązek ujęcia i odprowadzenia do systemu sieci kanalizacyjnej ścieków sanitarnych. Konieczna przy tym jest rozbudowa oczyszczalni ścieków w Baruchowie lub lokalizacja nowych lokalnych oczyszczalni ścieków, których dokładną lokalizację należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Melioracje rolne

W zakresie melioracji ustala się zachowanie istniejącej infrastruktury i sieci rowów odwadniających, w przypadku podjęcia działań inwestycyjnych na obszarze wyposażonym w urządzenia melioracyjne, inwestor zobowiązany jest do zabezpieczenia bądź przebudowy istniejących systemów melioracyjnych w porozumieniu z właściwym zarządcą gospodarki wodnej.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z przepisami ustawy o odpadach przyjmuje się następujące zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów,
- poddanie odzyskowi odpadów, których powstawania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- unieszkodliwianie odpadów,
- bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne poddać odzyskowi lub unieszkodliwić.

Celem nadrzędnym polityki województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów przy rozwiązywaniu problemu odpadów u źródła, odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych w inny sposób.

System odbioru i wywozu odpadów komunalnych z terenu gminy Baruchowo oparty jest o usługi wyspecjalizowanej firmy zewnętrznej. Zlecenie wykonywanych usług opiera się na podstawie indywidualnych umów zawartych pomiędzy firmą zewnętrzną a mieszkańcami gminy. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa w Baruchowie jest odpowiedzialny za zapewnienie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, a także ich opróżnianie.

Całkowicie zamknięte już składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Kurowo Kolonia ma zostać poddane rekultywacji, zgodnie z projektem rekultywacji technicznej i biologicznej.

Energetyka

Elektroenergetyka

Zasilanie w energię elektryczną w gminie Baruchowo ma miejsce z dwóch Głównych Punktów Zasilania GPZ – Lubień Włocławek Wschód z napięciem 110/15 kV. Wymienione GPZ pracują w oparciu o zewnętrzne powiązania układu krajowego systemu elektroenergetycznego wysokiego napięcia, tj. 400–220 kV i 100 kV, a poprzez układ transformacji zasilana jest cała sieć kablowa i napowietrzna średniego i niskiego napięcia. Z rozdzielni wychodzą na teren gminy linie magistralne 15 kV. Z sieci magistralnych i rozgałęźnych średniego napięcia o długości 74 km zasilane są stacje transformatorowe 15/0,4 kV, które stopień obciążeń świadczy o pewnej rezerwie mocy, którą można wykorzystać dla wzrostu zapotrzebowania czy podłączenia nowych odbiorców sieci.

Stan sieci elektroenergetycznej na terenie gminy Baruchowo można uznać za zadowalający – system zapewnia ciągłość w dostawie energii elektrycznej oraz utrzymuje wymagane parametry jakościowe dostarczanej energii.

Realizując cele rozwoju gminy należy uwzględnić wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną związaną z rozwojem terenów inwestycyjnych, a także nowoczesnego rolnictwa, jak również poprawą standardu życia ludności.

W zakresie elektroenergetyki zakłada się modernizację napowietrznych linii elektroenergetycznych poprzez wprowadzanie sieci kablowych na terenach zwartej zabudowy oraz rozbudowę sieci rozdzielczej 15kV wraz ze stacjami transformatorowymi związaną z rozwojem gminy.

Dla linii elektroenergetycznych 15 kV obowiązują strefy uciążliwości 6,5 m licząc od osi linii w obie strony.

Gazownictwo

Mając na uwadze wysokie walory gazu ziemnego jako czynnika energetycznego umożliwiającego realizację polityki proekologicznej i podnoszenia standardu życia ludności należy dążyć do gazyfikacji przewodowej gminy.

W 2003 roku opracowano projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy Baruchowo w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe źródłem gazu dla obszarów gminy. Zgodnie z nim dla tego rejonu źródłem gazu byłby gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 500 mm Gusotrzyn–Gostynin. Przewiduje się wykonanie odgałęzienia tego gazociągu i budowę gazociągu zasilającego wysokiego ciśnienia Dn 100 mm do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia, która zostanie zlokalizowana we wsi Baruchowo. Doprowadzenie gazu ziemnego przewodowego do poszczególnych miejscowości nastąpi gazociągami średniego ciśnienia.

W opracowaniu przewidziano etapowe doprowadzenie gazu ziemnego do gminy Baruchowo w miarę rozbudowy infrastruktury i środków finansowych. Pierwszy etap obejmować na miejscowości Baruchowo, Świątkowice i Kłótno.

Obecnie rozważana jest gazyfikacja gminy Baruchowo w ramach przewidywanej gazyfikacji gmin sąsiednich tj. Kowal, Boniewo, Chocień, Chodecz i Lubień Kuj. Źródło zasilania stanowić mogą wówczas istniejące gazociągi średniego ciśnienia zlokalizowane na terenie Brześcia Kuj, Lubrańca lub Izbicy Kuj.

Należy jednak zaznaczyć, iż gazyfikacja gminy, musi być poprzedzona każdorazowo analizą ekonomiczną i jej pozytywnym wynikiem, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy prawo energetyczne wraz z zarządzeniami wykonawczymi.

Do czasu realizacji sieci gazowniczej ustala się dalszy rozwój gazyfikacji systemem bezprzewodowym.

Wokół przewodu gazowego wysokiego ciśnienia Dn 500 mm obowiązuje strefa techniczna. W strefie 35m licząc od osi przewodu w obie strony nie należy wznosić budynków mieszkalnych, natomiast dla pozostałych budynków strefa ta może być zmniejszona, jeśli będą zastosowane odpowiednie rozwiązania techniczne zgodne z przepisami odrębnymi. Dla sieci gazowniczej obowiązują ustalenia wynikające z przepisów odrębnych.

Zaopatrzenie w ciepło

W zakresie ciepłownictwa budownictwo jednorodzinne ogrzewane jest systemami indywidualnymi ze znaczną przewagą paliwa stałego (węgiel, miał, koks, drewno, ojej opałowy). Ponadto funkcjonują lokalne systemy ogrzewane z kotłowni, które zasilają obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty przemysłowo-usługowe.

W zakresie ciepłownictwa zakłada się sukcesywną modernizację i przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń. W zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i w indywidualnych gospodarstwach rolnych, a w szczególności w nowych budynkach, należy stosować systemy grzewcze preferujące paliwa ekologiczne.

Alternatywne źródła energii

Na terenie gminy Baruchowo zlokalizowane są dwie turbiny wiatrowe na terenie miejscowości Zakrzewo. Z uwagi na lokalizację znacznych obszarów gminy w zasięgu korytarzy ekologicznych, a także na obecność obszarów przyrodniczych o wysokim reżimie ochronnym, będących ostoją ptactwa, na terenie gminy Baruchowo należy ograniczyć kolejne realizacje elektrowni wiatrowych. Dopuszcza się jedynie lokalizację pojedynczych turbin wiatrowych o wysokości do 30 m przy zabudowie zagrodowej w strefie polityki przestrzennej B dla produkcji energii na użytek własnego gospodarstwa.

Na terenie gminy Baruchowo nie występują korzystne uwarunkowania lokalizacyjne budowy biogazowni z uwagi na wysokie walory przyrodnicze, a także brak bezpośredniego dostępu do surowców wykorzystywanych do produkcji biogazu (dostępne lokalne surowce to odpady z produkcji zwierzęcej i roślinnej, brakuje natomiast najbardziej energetycznych surowców – odpadów z przemysłu rolno-spożywczego). Studium dopuszcza lokalizację niewielkich biogazowni jedynie w strefie polityki przestrzennej B, rozmieszczonych przy większych gospodarstwach rolnych.

Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej, jak i wykorzystując nowe technologie. Postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej, z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie Baruchowo i w regionie.

W zakresie telekomunikacji zakłada się pełną dostępność do łącz telekomunikacyjnych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje

się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz urządzenie na terenie gminy Baruchowo ogólnodostępnych punktów dostępu do Internetu.

Na terenie miejscowości Boża Wola i Trzebowo znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej. Dopuszcza się możliwość lokalizacji masztów antenowych telefonii komórkowej zgodnie z przepisami odrębnymi.

XIX. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE I WSKAZANE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m²: w studium nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- obszary przestrzeni publicznej, wyznaczonej w miejscowości Baruchowo,
- tereny górnicze.

Obszary, dla których wskazane jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- obszary objęte strefą polityki przestrzennej C obejmujące miejscowości Baruchowo, Kłótno, Świątkowice, dla których miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie zostały dotąd sporządzone,
- obszary objęte strefą polityki przestrzennej A, obejmujące tereny w miejscowościach Goreń, Skrzynki, Okna, Dębowo,
- obszary wymagające zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Powyższa lista nie wyczerpuje w pełni potrzeb w zakresie pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego szczególnie w odniesieniu do przypadków dotyczących porządkowania, scalania i podziału nieruchomości. Stąd w razie wystąpienia rzeczywistych potrzeb realizacyjnych musi być przeprowadzona ocena zasadności przystąpienia do opracowania miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla danego terenu i podjęta odpowiednia uchwała przez Radę Gminy Baruchowo.

W studium nie wskazuje się obszarów wymagających zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, gdyż polityka przestrzenna zakłada ochronę gruntów rolnych klasy III oraz gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia.

Niemniej jednak w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy III i gruntów leśnych na tereny infrastruktury komunikacyjnej i technicznej należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i uzyskać odpowiednie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów.

Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- dążenie do nasycenia zabudowy budownictwem z materiałów lokalnych, tradycyjnych,
- dbałość o realizację zielonego otoczenia zabudowy,
- określenie zasad i zakazów w zakresie umieszczania szyldów i reklam,
- rewaloryzacja obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

- obowiązek uwzględnienia przy określaniu linii zabudowy zlokalizowanej przy terenach leśnych, odległości zgodnych z przepisami odrębnymi,
- określenie szerokości frontów dla nowowydzielanych działek budowlanych,
- obowiązek uszczegółowienia zapisów w zakresie dopuszczalnego przeznaczenia, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji usługowych,
- dopuszczenie uszczegółowienia przebiegu granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią,
- określenie lokalizacji nowoprojektowanych oczyszczalni ścieków.

W studium nie wyznacza się obszarów wymagających scaleń i podziału nieruchomości.

XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO

Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Określa się, że inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokojeniu potrzeb przede wszystkim mieszkańców gminy Baruchowo mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnych podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, a w tym na terenach mieszkaniowych i usługowych, na terenach przemysłowo-usługowych, na terenach obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz na terenach otwartych w formie:

- obiektów usług publicznych, o ile prowadzona w nich działalność nie powoduje znacznego oddziaływania na środowisko,
- urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zgodnie z przyjętymi programami rozwiązań tych urządzeń,
- terenów usług sportu i rekreacji,
- terenów zieleni urządzonej,
- cmentarzy,
- inne cele publiczne określone na zasadzie przepisów odrębnych.

Określenie imiennej listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym dla nieokreślonego okresu funkcjonowania studium jest niemożliwe. Uznaje się, że lista takich inwestycji powinna być określana na okres kadencji samorządu gminy z uwzględnieniem występujących potrzeb, realnych możliwości finansowych ich wykonania, stopnia przygotowania warunków lokalizacyjnych.

Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lista inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i związane z nimi obszary wynikają z jednej strony z przyjętych programów rządowych, wojewódzkich, ofert inwestorów, a z drugiej propozycji samorządu lokalnego wyrażonych w dokumentach określających i kształtujących politykę rozwoju gminy.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego określa zadania ponadlokalne, które realizują cele publiczne. Poniżej wymieniono zadania, które dotyczą gminy Baruchowo.

- Zadania o znaczeniu krajowym, rozumiane jako wnioski do koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju:
 - budowa autostrady A-1 z węzłem Kowal.
- Zadania o znaczeniu wojewódzkim:
 - przebudowa drogi wojewódzkiej do klasy technicznej G (droga główna) drogi nr 265,
 - zapewnienie ciągłości przestrzennej najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów województwa,
 - opracowanie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów,
 - utworzenie Kowalskiego Parku Kulturowego,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej i porządkowanie gospodarki ściekowej na obszarze gmin wiejskich.

XXI. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnictwo w gminie Baruchowo pozostaje wiodącą funkcją, pomimo dość niskiej przydatności gruntów do produkcji rolnej oraz rozwoju turystyki. W ogólnej polityce rolnej wyodrębniono kilka podstawowych kierunków działań:

- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w celu obniżenia dominującego zatrudnienia ludności w rolnictwie, tworzenie dodatkowych źródeł utrzymania dla gospodarstw mało- i średniorolnych, rozwój produkcji surowców nie stanowiących produktów rolniczych, np. uprawa rzepaku dla produkcji biopaliw;
- modernizacja gospodarstw rolnych w celu podniesienia jakości i konkurencyjności produktów rolnych;
- ograniczenie wprowadzania nowej zabudowy na gruntach o najwyższych w gminie klasach bonitacyjnych (RIII);
- ograniczenie produkcji rolnej na gruntach o bardzo niskiej wartości rolniczej ze wskazaniem zalesień jako zmiany sposobu użytkowania;
- rozwój rolnictwa ekologicznego w celu produkcji zdrowej żywności i jej przetwórstwa z wykorzystaniem m. in. zaopatrzenia turystów przebywających na terenie gminy oraz mieszkańców położonych w pobliżu miast;
- rozwój agroturystyki oraz wykorzystanie starych i nieużytkowanych zagród do rozwoju różnych form turystyki.

Z uwagi na zróżnicowaną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyodrębnione zostały trzy grupy obszarów, dla których ustalono odmienne kierunki działań:

- Obszary rolnicze z ograniczeniem wprowadzania nowej zabudowy, położone w południowej części gminy, głównie w sołectwach Boża Wola, Kurowo Kolonia, Kurowo Parcele, Zawada Nowa, Zakrzewo, Patrówek, stanowiące grunty rolne wysokoprodukcyjne klas RIII, położone mozaikowo z gruntami o średniej przydatności do produkcji rolnej klas RIV oraz z niewielkimi enklawami trwałych użytków zielonych, dla których wskazano następujące kierunki działań:
 - maksymalna ochrona gruntów rolnych klas RIII przed wprowadzeniem nowej zabudowy, rozbudowa istniejących zagród na słabszych glebach,
 - wzrost specjalizacji i towarowości gospodarstw rolnych,
 - rozwój gospodarstw stosujących ekologiczne metody produkcji żywności oraz gospodarstw agroturystycznych.
- Obszary rolnicze denudacyjno-erozyjne do specjalnego zagospodarowania, występujące na Wysoczyźnie Kujawskiej, charakteryzujące się glebami o dość wysokich klasach bonitacyjnych RIII i RIV oraz dużymi spadkami terenu. Zaleca się zagospodarowanie rolnicze zabezpieczające przed erozją i degradacją:

- wprowadzanie barier roślinnych równoległe do zboczy, w tym upraw sadowniczych z uwagi na przeciwdziałanie procesom erozji oraz wykorzystanie sprzyjających warunków mikroklimatycznych dla tego rodzaju upraw,
 - odpowiedni dobór i zmianowanie upraw,
 - orka i inne zabiegi agrotechniczne w poprzek stoku.
- Obszary rolniczo-osadnicze charakteryzujące się zróżnicowaną wartością gruntów do produkcji rolnej z przewagą klas bonitacyjnych RIV i RV oraz zabudową zagrodową i mieszkaniową luźno położoną wzdłuż dróg lub rozproszoną w terenie, dla których wskazano kierunki działań:
- rozwój zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej, głównie zwartej lub położonej wzdłuż dróg jako uzupełnienie zabudowy istniejącej z możliwością przekształceń dla różnych działań niekolidujących z funkcją terenów sąsiednich,
 - rozwój obsługi rolnictwa, szczególnie w zakresie skupu surowców, przechowywania i przetworstwa surowców rolniczych,
 - zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo (klas bonitacyjnych RVI) oraz wprowadzanie zadrzewień,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych, głównie we wsiach o najkorzystniejszym położeniu w stosunku do strefy turystycznej,
 - wykorzystanie starych i nieużytkowanych zagród do rozwoju turystyki i agroturystyki.

Niewskazane jest wprowadzanie nowej zabudowy zagrodowej rozproszonej oraz w sąsiedztwie jezior, rozdrabnianie indywidualnych gospodarstw rolnych, lokalizacja ferm hodowlanych o wielkości wymagającej ustanawiania stref uciążliwości oraz obiektów uciążliwych o innych funkcjach.

Dla obszarów rolno-osadniczych położonych w granicach Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, zgodnie z planem ochrony parku zakazuje się budowy nowych obiektów i budynków nie stanowiących uzupełnienia lub kontynuacji istniejących jednostek osadniczych z wyjątkiem obiektów związanych z celami ochrony środowiska oraz stanowiących wyposażenie szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych.

Kompleksy trwałych użytków zielonych występują głównie w pasie środkowej części gminy i położone są w większości na glebach pochodzenia organicznego. Właściwe jest zachowanie sposobu użytkowania, gdyż przekształcenie w grunty orne spowodowałoby ich osuszenie i degradację. Regulacja stosunków wodnych w kierunku odwadniania terenu jest niewskazana.

Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Polityka wewnętrzna gminy obejmuje zasoby leśne własności prywatnej oraz innej niepaństwowej położone głównie w północnej części gminy Baruchowo w sąsiedztwie lasów państwowych. Kierunki działań w zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej obejmują:

- rozwój funkcji produkcyjnej zgodnie z planami urzędzeniowymi gospodarstw leśnych,
- dążenie do tworzenia ciągłości ekosystemów leśnych,
- wykluczenie wszelkich działań inwestycyjnych na terenie lasów poza niezbędnymi dla obsługi gospodarki leśnej,
- maksymalne ograniczenie zmiany sposobu użytkowania gruntów leśnych na cele nieleśne,

- wzbogacanie struktury drzewostanów zgodnie z siedliskiem, utrzymanie właściwego stanu zwierzyny,
- zachowanie istniejącej zabudowy na terenach leśnych z preferencją wprowadzania usług związanych z gospodarką leśną,
- zachowanie na terenach leśnych istniejących obiektów związanych z turystyką z ograniczeniem wprowadzania nowych elementów.

Dla powiększania zasobów leśnych grunty nieprzydane rolniczo (głównie klas bonitacyjnych RV, RVI) wskazuje się do zalesień, co spowoduje wzrost lesistości gminy do około 50%. W obszarach przewidzianych do zalesienia nie wskazane jest lokalizowanie nowych inwestycji nie-związanych z gospodarką leśną oraz zakładanie nowych gospodarstw rolnych.

W studium nie wskazuje się obszarów wymagających zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, gdyż polityka przestrzenna zakłada ochronę gruntów rolnych klasy III oraz gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia.

Niemniej jednak w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy III i gruntów leśnych na tereny infrastruktury komunikacyjnej i technicznej należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i uzyskać odpowiednie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów.

XXII. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Przez teren gminy Baruchowo przepływa rzeka Rakutówka, która może stanowić zagrożenie powodziowe. W 2006 r. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej sporządził studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej, w którym ujęto tę rzekę. W opracowaniu przeprowadzono obliczenia przepływów wywołanych wodami o prawdopodobieństwach pojawienia się: woda 0,5%, 1%, 2%, 5%, 10%.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi to przede wszystkim podmokłe obniżenia terenu w Niece Kłócieńskiej, przez które rzeka przepływa. Są to przede wszystkim tereny chronione – rezerwat Olszyny Rakutowskie, liczne użytki ekologiczne, a spośród terenów użytkowanych – głównie łąki i pastwiska. Jedyne istniejące zabudowania narażone na zalewanie położone są Gorenium Nowym (około 20 gospodarstw). Jest to prawy brzeg rzeki na wysokości 20,5–18,5 km biegu rzeki.

Ponadto większość terenów gminy (pomijając obszary wydumowe i zbocza pradoliny) charakteryzuje się płytkim zaleganiem wód gruntowych, istnieje więc możliwość lokalnych podtopień, zwłaszcza w okresach wiosennych roztopów oraz ulewnych deszczu.

Linie zasięgu wód zalewowych Rakutówki o prawdopodobieństwie $p=1\%$ stanowiące obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi naniesione zostały na rysunek Kierunki zagospodarowania przestrzennego, stanowiący załącznik nr 3. W studium w/w obszary zaliczone zostały do terenów wyłączonych z przeznaczenia pod nową, trwałą zabudowę kubaturową. Na wskazanych terenach obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią, a w szczególności z ustawy Prawo wodne (Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 z późn zm.).

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się uszczegółowienie przebiegu granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w oparciu o szczegółowe dane wysokościowe.

Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności, które mogą utrudniać ochronę przed powodzią, a w szczególności:

- lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych,
- gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów mogących zanieczyścić wody,
- prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania,
- sadzenia drzew i krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiących element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służących do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót i czynności które mogłyby utrudniać ochronę przed powodzią oraz wpłynąć na

pogorszenie jakości wód, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód.

Zagrożenie osuwiskami

Na terenie gminy nie ma zagrożenia osuwiskami, czyli nagłymi przemieszczeniami mas ziemnych, w tym obszarów zagrożonych osuwiskami w dolinie rzeki.

Zwykle miejscami występowania osuwisk są naturalne stoki i zbocza dolin i zbiorników wodnych, obszary źródłowe rzek, skarpy wykopów i nasypów oraz wyrobisk. Większe wyrobiska na terenie gminy znajdują się na terenach płaskich, krawędź pradoliny Wisły ma łagodne nachylenie, dolina rzeki Rakutówki jest płaska i szeroka, pozbawiona skarp, w związku z czym elementy te nie powodują zagrożenia osuwiskami.

XXIII. INTERPRETACJA ZAPISÓW STUDIUM

Treść tekstu i rysunku studium wyraża kierunki polityki przestrzennej gminy Baruchowo, nie jest jednak ścisłym przesądzeniem o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

W stosunku do studium przyjmuje się następującą interpretację:

- ostateczne ustalenie granic terenów powinno być dokonywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy lub decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- w studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania każdego z terenów, tzn. że określone na rysunkach przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawne funkcji dominującej i pogarszać warunków jej funkcjonowania;
- określenie „tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej” dotyczy dominującego rodzaju zabudowy, na terenach tych może być lokalizowana zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w różnej formie (wolnostojącej, bliźniaczej, szeregowej) oraz funkcje uzupełniające przeznaczenie podstawowe, w tym głównie usługi i zieleń oraz elementy infrastruktury społecznej;
- uznaje się, że studium stanowić będzie podstawę do określenia ewentualnej niezbędnej aktualizacji programów infrastruktury technicznej gminy;
- uznaje się za istotne koordynowanie polityki przestrzennej w odniesieniu do graniczących z gminą Baruchowo gmin celem zapobieżenia przeznaczania terenów na cele, które mogłyby wywrzeć negatywny wpływ na zlokalizowane funkcje w gminie Baruchowo;
- uznaje się za istotny czynny udział przedstawicieli samorządu gminy w tworzeniu i opiniowaniu opracowań typu „strategia rozwoju województwa”, „plan zagospodarowania przestrzennego województwa”, „programy inwestycyjne”, „plany związane z dziedzictwem kulturowym” itp., wywierającymi wpływ na rozwój gminy Baruchowo i jej zagospodarowania przestrzennego;
- podane powierzchnie działek budowlanych zróżnicowanych form zabudowy są traktowane jako optymalne, z tym że w konkretnych warunkach powierzchnie te i usytuowanie budynków muszą spełniać przede wszystkim ustalenia prawa odnoszące się do minimalnych odległości od granic działek sąsiednich, komunikacji, elementów uzbrojenia infrastruktury technicznej;
- układ komunikacyjny wskazany na rysunku studium ma przebieg orientacyjny i nie obejmuje w pełni lokalnego układu komunikacyjnego, o dokładnej lokalizacji i technicznych rozwiązaniach projektowych dróg stanowić będzie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego, projekt budowlany;
- strefy ochronne od urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej stanowią element informacyjny, dopuszcza się zmiany w uzasadnionych przypadkach i zgodnie z przepisami odrębnymi.